

ARGIA
1977 - Apirila - 10-17 - XL garren urtea 733/734 - 35 peza

**ABERRI
EGUNA'77**

**ASKATASUNA REN
IRRINTZIA**

Gure prentsa behar dugulako

Geurea:

Bertako arazoak,
bertako ikuspegiz
aztertuz

Askea:

Erriak bakarrik
ertsatuko duena

Egibera:

Dana dan
bezela
zeatz esanaz

DEIA

Gure lurraren

Gure lurraren deia

ABERRI EGUNA.77 Askatasuna- ren irrintzia

non zer

Nora doa ikastola?	4-5
Frantziar hauteskundeak	9
Aberri eguna urtez urte	11-13
Amnistiaren dekretuak	14
Beltza, Bakartxo	15
Ikastolentzat libera bat	32

Herri bat menderatu eta desegin nahi denean erakunde politikoak kentzen zaizkio lehenik. Arrotzen esku geratu ohi da agintea. Hurrengo, hizkuntza eta kultura deuseztatu nahi izaten zaizkio. Azkenik folklorea bera ezeztatzen zaio.

Bere nortasunaren bila abiatzen den herri batek lehen galdu dituen nortasun puska guztiak bereganatu behar ditu, noski. Euskal Herriak ere lehenik bere aginte politikoa galdu zuen. Gero euskara eta euskal kultura galdu ditu zenbait lekutan; beste askotan, berriz, ahuldu egin zaizkio. Erabat deseuskalduduntako lekuetan folklorea bera ere galdu du. Euskal Herriaren eskualde guztiak ez daude egoera berdinean: batzuek besteak baino askoz ere erdaldunduagoak daude.

Berreuskaldundu nahi honetan urrats desberdinak egin behar dituzte, beraz, Euskal Herriko eskualdeek. Euskara aspaldi galdu zutenek gorde dituzten aztarren apurrei heldu beharko diete: leku-izenei eta deiturei zenbait lekutan. Hortik abiatutik ohartuko bait dira euskaldun zirela garai batean.

Abertzaletasuna, era, maila eta arrazoi desberdinez suma daiteke, beraz; Abertzaletasuna arrazoiz eta sentimenduz hezurmamitzen den zerbait bait dugu. Sentimenduz hasten dela abertzela izaten esan dezakegu. Baina arrazoiak sendotu behar du berehala abertzaletasun hori.

Sentimendu hori zenbaiti historian aurkitu dituen aztarrenek pizten diote. Beste zenbaiti lurraldeak berak. Beste zenbaiti gizarte-kerak. Beste zenbaiti folkloreak. Zenbait eskualdetan ez dute beste biderik izan. Euskara eta euskal kulturak bizirik iraun duten lekuetan abertzaletasuna sentitzeko bide gehiago izan dute.

Herri batek ez du bere nortasunik gordeko eta indartuko erakunde politikorik eskuratzen ez baldin badu. Baina aginte politikoa eskuratzeko gogoia eta indarra sor dadin folklorea, kultura eta hizkuntza perpizten eginahalak egin behar dira. Mailaz maila dena kateaturik dator.

Aberri eguna askatasunaren irrintzia da. Askatasun bidean hartu behar diren lan eta nekeen zuzpergarri eta akulatzaile izan behar du Aberri Egunak.

Geure erakunde kulturalak, politikoak eta ekonomikoak behar ditugu euskaldunok. Aberri Egunak askatasunera eragiten duen ez-tenkada bat izan behar du, nolanahi ere.

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kaleitana Ezeiza.

Buruzagi:
M. Atxaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak
L. A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarría.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiákez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katxuri (Durango), Barrenetxea (Oizartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Gira (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak: Emilio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1.
Donostia, Okendo 22
Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:
"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barraun	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

ODRIOZOLARI ERANTZUNAZ

Jaunak:

Z. A.'ren 730 zenbakian, "herriko plaza" txokoa, J. M. Odriozola jaunaren "Euskal Herria ez da negoziatzen" lana irakurri dut eta lan horren aurrean nire eritziak hauek dira.

Odriozola jauna Jauregi jaunaren lanen aurka dago; ez dela negoziatu behar dio; bide bat bakarrik dagoela dio, herri borroka. Baina bizitza antolabide osoa da. Negoziaziorik ez dagoenean, hartuemonik ez dagoenean, elkarriketarik ez dagoenean, guda hutsa dago, zapaldukeria hutsa dago, eta hau Euskal Herriarentzat oso ondo jakina da.

Euskal Herria orain arte lotuta euki dutenek negoziatu nahi dutela esan dute; zintzoak badira ondino ez dakigu, baina hartuemonak eskatu dituzte; zubi bat ipini dute.

Negoziatu eta saldu konzeptu guztiz ezberdinak dira. Negoziatu ez da helburuak ahaztea, ez hori; helburuetara beste bide batzuetatik jarraitzea baizik. Benetan herriaren beharrak konpondu bahi dituztenek ezin diete muzinik egin bide horiei. Adigarria da katakunbetatik irteteko beldurra eukitea, baina gaur kanpoan zeozer lortu daitekeela sumatzen dugu, eta oportunitadea ez du galduta behar, eta gutxiago gure presoak etxeratutzeko bide bat holan aurkitu baliteke.

Traturik nahi ez dutenak dira, edo arrazoi ziur eta sendorik ez daukatenak edo borrokan jarraitzea haien ortuentzako satsa delako ta arraina uretan dabilan bezela dabilatzelako edo herria amillaga ertzean nahi dutelako ipini eta haik jakingo dute zertarako.

Baina artikulu horretan baita beste gauza bar argi eta garbi agertzen da. Odriozola jaunak dio "sozialismorik ez dela batez ere burgesiaren politikagintza bidetan eraikitzen", hitz berdinak esan dituzte Kremlineko jaunek aurtien eurokomunismoaren aurka ta danok dakigu eurokomunisten ahaleginak doazela sartaldeko Europar komunismoa ikusgarriago ipintzera; Odriozola jaunak hori ez du onartzen, marxistaleninista hutsa da, errebisionismorik ez, gu zuzen geuretara.

Artikulu horren oinarriak marxista-leninista huts hutsak dira; lan horretan Euskal Herriko problemari betaurre margo marxista-leninistadunekin begiratzen zaio. Gaur egunean ikasbide asko daude diokutenak marx-leninismoaren helburuak eta Euskal Herraren helburuak ez daukatela bata besteagaz zer ikusirik; baina marx-leninistak oportunistak dira ta lan gogorra egingo dute eusko urak haien urbidetara eroateko planteamendu parzialak egiten maisuak dira.

Marx-leninistarentzat helburua haien askatasun berezia lortzea da; haien iraultza mirariegilea egitea da ta hauek ez dira hitzontzikeriak, helburuak hauek argi duade Marx eta Leninen erakusketatan. Haien helburuetara elduteko bide guztiak dira onak, edozer tresnatu behar da, herri baten askatasun egarria ta zelan ez garu Euskal Herrian dagoen presoak etxeratzeko oldarra.

Aspaldian gauza bat ikusten da, Marx-Leninistek ez dute nahi traturik eta hori eritzia eraintzen daude eta hori logikoa da; elkarriketarekin presoak etxeratzen badira, gauzak zuzendutzen hasten badira, kale borrokarako argumentu eder bat galduko dutelako; herri barrerean sartzeko, herriaren konfiantza irabazteko, era on bat galduko dutelako; herriaren ikurrinkari izatea galduko dutelako; herriaren aurrekoak izateko garai on bat galduko dutelako; herria haiek nahi duten helburuetaratzeko garai on bat galduko dutelako.

Gaur egunean Euskal Herrian ez dira falta, nerurri danetarikoak, korapillo hauek danon arte garbitu behar ditugu, eta hau, egiteko ez dugu aurretik biderik despreziatu behar, bide guztiak ibilli behar dira, zabalak eta estuak, oinez edo berebilean, borrokatsu edo lasai. Baina kontuz beti satorraren lana egiten dutenakaz!!!

B. PORTUONDO

I. BERRITUARI ESKERRAK

Agur Zeruko Argiako Zuzendaria:
Anaitasun eta Zeruko Argian irakurri ditut Aita I. Berriatuak idatzitako artikulua, eta erantzuna eman nahi diot esanaz ni ere bat natorrela haren asmoekin.

Poz pozik irakurri ditut artikulu osoak eta asko poztu nau euskara errezean daudelako. Uste dut, ez bakarrik Aita I. Berriatuak baizik eta beste idazle guztiak ere berdin egin behar luketela, aldizkariak, egunkariak, libururak eta abar, herriarentzat izan behar direlako. Bai, zoragarria Israelen jasoten dene. Guk ere ea hemen horrelakorik egiten dugun. Zorionak, Aita I. Berriatua eta jarrai horrela. Eskerrik asko zure idazlantxo horientzatik.

M. ESTIBALIZ GEREÑO

EUSKALDUN KOMUNISTAK

Kaixo denori:

Irakurri dut egunkarietan berri arrigerrri bat gertatua joan den ostiralean (25 ean) Mosku-n.

Sobiet Batasunako Alderdi Komunistak (P.C.U.S. espainolez) onartu egin du Euskal Herria, Galizia eta Kataluniak dadukaten eskubidea autodeterminatzeko. Gainera kazetariak azpimarkatzen du agirian nabarmenki azaltzen dela AUTO-DETERMINAZIOA eta ez autonomia. Berehala P.C.E.k Dolores Ibarrurin bitartez onartu egin du puntu hau.

Berri honek mila eta bost galdera sortzen dizkit. Zeren, zenbat kontradizio dago alderdi honen baitan gure herriaz, zenbat ironi zenbat "mala leche" euskal abertzaleontzat eta batizbat E.T.A.koentzat.

Galdetuko nion Ormazabal jaunari, zergatik usten duen Komunisten ikurra askorentzat, Espainiako arranoa bezain espainola den. Bagaude bai geure Euzkadi zapuztu honetan Marx, Engels eta Lenin maixutzat dauzkagunok, baina jakin bezate nahi dutenak: euskaldun komunistak edo komunistak soilik, sekulan ez espainol komunistak. Bukatzeko, beharbada P.C.U.S.en agiria urrats bat da: ahula, tiki, haundia edo arras handia, ikusiko dugu.

AZKOITIAK BAT

Aldez aurretik dakigu zer erabakiko duten Alderdiek, bai Espainian eta bai Euskadin. Ezer lortzerik ez dutenek, hauteskunderen benetasuna ukatu egingo dute. Zerbait irabazterik dutenek, jokuan sartzea konbeni-zaigula esango dute.

Abertzale orok -Euskadi bere Alderdia baino gehiago maite duen orok- bere gogoan erabaki behar du zer egin Euskadiren alde. Hara hemen nere iritzia eta erabakiak.

Referenduma eta oraingo Hauteskundera

Alde handia dago bien artean. Referendumaren kontra jokatzeko modu bakarra, parterik ez hartzea zen. Jakineko bai harek ez zigun tanta baten aukerarik ematen. Bai ala bai.

Oraingo hauteskundera bi alderdietatik begiratu behar ditugu:

a) estatuaren zerbitzariak (Madrilgo asmoa) edo ta gure ordezkari-enbajadorek (gure gogoa) izan, hautatuak izango dira. Nahi ta oso gutxiak botoa eman, berdin da. Hortan ez daukagu ezeren aukerarik. BAI ALA BAI.

b) Guk botorik ematen ez badugu, Estatuaren zerbitzari hutsak izango dira hautatuak. Botoa ematen badugu eta irabazten, gure ordezkari-enbajadoreak izango dira hautatuak. Hor arduraz handiko aukera daukagu. HAUEK ALA HAIEK.

Beraz, abertzale batek botorik ez emana, estatuari bere zerbitzariak berak izendatzen lagako lioke, Euskadiren bideak zailduko lituzke.

Botoa eman? bai.

herriko plaza

Botoa eman?

Non eman?

Sistema proporzionala

Zuzena ala okerra, Alderdi txikien aurkakoa delako izan da aukeratua sistema hau. Talde sakabanatuak galduak dira.

Sistema honen eragina aurkezteko, numerozko adibide bat emango dut, Euskadiko edozein probintziako hauteskunderetan gerta litekeena erakusten duena.

Adibide hontan, abertzaleok 210.000 boto jaso ditugu, eta besteak 200.000

A) kasuan, zortzi talde txiki berdinetan sakabanaturik joan gara. Gure boto denak alperrik galdu ditugu, talde txikiak emanaz. Ordezkarik bat bera ez dugu irabazi.

b) kasuan, bi elkartetan batu gara. Hiru ordezkari lortu ditugu. ABCD elkartean, 11.000 boto alperrik galdu ditugu, eta 49.000 EFGH elkartean.

c) kasuan, denok bat eginaz jokatu dugu, eta irabazi. Eta gu elkartzuz frankimaluak sakabanatuko bagenituzke, bost edo sei ordezkari lortzera heldu gintezke.

Kasu guztietan, abertzaleok atera gara irabazle botoetan. Baina ordezkari bat bera izendatu gabe gera gintezke, sakabanaturik jokatzegaitik.

Halako kalerik egitea gehiegizkoa bada ere, ezin uka zazpi ordezkari probintzia baten, bitik bostera igotzea edo bostetik bira jeixtea, oso erreza dela.

Sistema proporzionalaren eragina da hori, elkartzera behartzen gaituan sistemarena.

Beste arrazoi asko badago era hauteskundera begira Alderdiek elkartzeko, numero hotzen hotsak deitzen ditu Euskadiren alde jokatzera, nolabaiteko uneko batasun batera.

Abertzale batek, bere gogotik, boto gehien lortuko duen Alderdiari (Abertzaleari) eman behar dio bere botoa. Ondorio gogorra da hau. Baina baita ere bide bakarra botorik alperrik ez galtzeko. Eta gaurtik talde txikiak elkarri laguntzera behartuko dituen erabaki bakarra.

Botoa non eman? Boto gehien edukiko duen zerrendan.

JENARO GARATE

ALDERDIAK BOTOAK LORTU DITUZTEN ESKAINOAK

		A	B	C
Abertzale A	28.500	0		
id. B	28.000	0	111.000	2
id. C	27.500	0		
id. D	27.000	0		
id. E	26.000	0	99.000	1
id. F	25.000	0		
id. G	24.000	0		
id. H	23.000	0		

ABERTZALEAK

210.000 0 3 4

FRANKIMALUAK

200.000 7 4 3

DANERA 410.000 7 7 7

NORA DOA IKASTOLA?

Badirudi ikastola tabu bihurtzen ari zaigula aspaldi hontan. Gure aldi-kari eta agerkarietan behintzat ez zaio tarte handirik ematen. Ez da izango noski arazorik ez dagoelako.

Mututasun hori ez zait seinale ona iruditzen. Izan ere, halako indarra eta hazkuntza lortu duen erakunde batek arreta merezi luke pertetik. Ikastolak bere buruari prestuki eutsiko badio, informazio, kritika, azterketa eta ardura gehiago eskatzen du.

1. Gaurko egoera

Ez dakit gehiegi esatea litzatekeen-tz, ikastola —erakunde bezala— inertiaren konpasean lokartuta dagoela. Nire irudipena bederen horixe da eta ez nuke isilean utzi nahi. Egia ez balitz ere, izango da norbait nik hemen esanak gezurtatuko dituenik eta horrela ikastolarekiko polemika plazaratua genuke behingoz.

Hasteko, badirudi azken urteotan jende asko erre dela ikastolaren inguruan, guraso eta irakasle batipat. Haserako ilusio eta ametsak urdin distiranteak baziren ere, gaurko errealitatea nahiko grisa da. Jakina, ez dugu ahaztu behar errealitate-tearen kolorea beti ere grisa dela.

Bestalde, harritzekoa da benetan zein guti idazten den ikastolari buruz. Informazio guti eta azterketa lan gutiago. Situazio hau, ene iduriko, anormala da, grabea ez esatearren. Izan ere, ezin dut inola ere konprenitu nola goberna eta atera daitekeen aurrera (prestutasunez noski) gisa hortako erakunde bat, pentsabide eta gogoeta mailan hain eskas gabiltzan bitartean.

Hezkuntzarako erakunde den aldetik, ikastolaren etorkizuna ez da batere garbia. Euskal Herriko erakundeen patua berdintsua delarik ikastola ere nahiko erkin eta koloka dagoela esan behar, gure egoera sozio-politikoak hortatarurik noski.

Jakina denez, ikastola Euskal Herriaren dinamikatik sortu zen eta dinamika horrexek ematen dio bizia. Alabaina, dinamika mugitzeak beste zera bat ere badakar, alegia, gure herriaren gorabehera eta kontraesanak isipulu batetan bezala isladatzen direla bertan. Hori normala bada ere, esango nuke, ikastolak —hezkuntzarako erakunde bezala— bere gisako autonomia bat behar duela herrigintzaren barruan, beti itsumustuka ibili nahi ez badu behintzat.

Dena den, nire inpresioa hauxe da: ikastola gaurregun txepeltasun sano bate-

tan bizi dela eta, haserako oldarra baretu ahala, geldotasuna ari dela gailentzen leku askotan. Halako "impasse" batetan ote dago bada ikastola?

2. Ikastolaren arriskuak

Ikastolaren arriskurik larriena zera da, Euskal Herriaren prozesu orokorra ahazturik, gure herriko erakunde marjinal eta motel bilakatzea. Eta hau ez da erro-rik gabeko suposizio merkea.

Arrisku global hortaz aparte, badira beste batzu ere, konketuagoak. Labur beharrez, aipatu besterik ez ditut egingo.

— Gerta daiteke —eta gertatzen da— ikastola jauntxo batzuren eskutan erortzea. Eta gauza nabaria denez, jauntxoek ez diote sekula irtenbide taxuzkorik emango, ez ikastolari eta ez herriari.

— Bestelako ikastetxe eta zentro askoren antzera, ikastola ere gizartemolde klasista baten euskarri eta sostengu bilaka daiteke, hots, gaurko sistema zantpatzailaren luzapen eta erreproduzitzaila. Hortaz, zernolako kultura eta ikuspideak ematen dituen begiratu behar du ikastolak.

— Bestalde, eta sarritan gertatzen den bezala, abertzaletasun epel eta burges bate habia ere gerta daiteke ikastola. Puntu bat aipatzearen, zenbait ikastola ingurutan euskara guti entzuten da, bai gurasoetan eta bai ikasleetan. Martxa hortan, folklore eta moda batzuren gordailu bihurtuko zaigu ikastola.

— Ikastolaren arrisku kroniko bat hauxe da: herrigintzaren izenean eta aitzakitan, pedagogi lana eta ardura bazter-tuxe uztea. Ez da aiantzi behar, ikastola hezkuntzarako erakundea dela eta hortara zuzendu behar dituela ahaleginik beroenak. Hortaz, eta pedagogiaren arabera, jakintza maila hutsean ere ez dauka geratzetik ikastolak.

— Euskal Herriko irakaskuntzaren munduan, ghetto moduko zerbait bihurtzeko arriskua ere badu ikastolak. Alde

hontatik, guztiz beharrezko deritzat beste eskola eta zentroekin harremanetan egoteari eta plangintza zabalago baten barruan lan egiteari.

hauk dira ikastola inguruan somatzen ditudan zenbait arrisku eta lerrabide.

3. Ikastolaren planteamendu orokorra

Ikastolaren hauzia bideratzeko, bi planteamendu mota egin beharra dago: gaitenez: planteamendu politikoa, alde batetik, eta pedagogiazko planteamendua, bestetik. Bi ardatz hauen jirabiran antolatuko da ikastolaren burubidea.

3.1. Planteamendu politikoa

Euskal Herriak sortu zuen ikastola eta herriak beretzakotzat hartzen du orain ere. Izan ere, herrigintzaren alderdi nagusi bat kulturegintzarena da eta, alde hor-tatik, ikastola berezko eskakizuna gertatzen da gure herrian. Hortaz, ikastolak beti ere herriaren dinamikan txertatua egon behar du eta hortarako, hain zuzen, planteamendu politiko minimo batzu egi-tea dagokio. Hori egiten ez bada, berriaz, noraezan dabilen itsasuntzia izango da ikastola.

Noski, planteamendu politiko horik egiterakoan, ikastola ez daiteke alderdi desberdinen jokoan erabat sar. Ez da hori, bere eginkizuna. Hala ere, ene ustez, ikastolak, bere jokabide eta pentsabideetan, abertzaletasun ireki eta sozialista batetara- rantz jo beharko luke, gaurko herriaren nahiari jarraitzekotan behintzat. Hilda hortatik kanpora ibiltzea, herriari iruzur egitea litzateke nolabait.

Dena den, ikastolak ez dezake sekula aiantz herriarekiko duen zorra, herriak ematen baitio sentidua eta bizia eta beronek markatzen ere nolabait bidea. Alderdi hontatik begiraturik, ezin da nolanahi esan ahal ikastola zentro pribatua denik. Ikastolak, gure herriaren berezko erakundea denez, Euskal Herriak berak duen ofizial-tasuna eta publikotasuna du berarekin. Horrexegatik, baita ere, ikastolak Euskal Herriak dituen kontraesan guztiak ditu bere baitan. Hori ezinbestekoa da.

3.2. Planteamendu pedagogikoa

Ez da aiantzi behar, inolaz ere, ikastola hezkuntzarako erakundea dela izaeraz. Hortik dator, hain zuzen, berezitasun guztia. Hortaz, ikastola barruko langintza eta funtzionamenduan, pedagogiazko krite-rioez izan beharko dute gidari.

Hontan ere nahiko erren gabiltzala-koan nago, Gure herriak bizi duen polarizazio politikoa-atik edo —aski primario berau, halaberharrez—, kriterio pedagogi-koak baztertuxeak ageri dira askotan gure artean.

Horrela jokatzen dugun bitartean, axola handiko puntu bat ahazturik gabil-tza. Alegia, ume eta gazte konkretu bat-

tzurekin dihardugula lanean eta beroiek adinak berekin dakartzan problema berezietan murgildurik daudela. Ikuspegi hau alde batera uztea, itsu eta kamuts izatea litzateke. Herria egin behar dugu, bai, baina giza-emakume konkretuak eginez eta aurrera ateraez. Azken finean, gizon eta emakumerik gabe ez dago herririk ere; horra koxka. Horrexegatik pedagogiaren garrantzia ezin esan ahalakoa da herrigintzaren prozesuan.

Izan ere, herria egin behar hontan, aise gertatzen da pertsona konkretuak guztietara eta besteak geure gogora maneatzea. Nolanahi ere, horrelako jokabidea pedagogi zentzuari uko egitea litzateke; pedagogiari eta are humanismorik arruntenari.

Bestalde, pedagogi lanbidea bera ere herriaren giro eta textuinguruan behar da planteatu eta burutu. Herriak badu zer esanik pedagogian. Herri balioak, herriaren prozesoa, herriaren gatazka eta gora-beherak, hots, herriari dagokion oro hainzakotzat hartu beharrekoa da pedagogi mailan. Alderdi hau ere oso guti landua daukagu, tamalez.

4. Etorbizunari begira

Gauzak beren bidetik baldin badoaz, Euskal Herriko irakaskuntza osoa (beste sektore eta erakundeak bezala) geroz eta gehiago euskalduntzen joango da datozen urteetan. Prozesu horren aurrean eta er-

dian, nola eboluzionatuko ote du ikastolak? Esate baterako, Euskadik autonomia bat lortzen badu, zertan geratuko da gaurko ikastola eta zertan beste ikastetxeak?

Ene ustez, ikastolak, erakunde bezala, Euskal Herriaren dinamikari eta nahia-ri erantzungo badio, geroz eta gehiago klarifikatu beharko ditu bere posturak. Bestela, erabat gesaltzeko arriskutan dago ikastola. Eta, batez ere, eta gaurtik bertatik hasita, bere burua euskalduntzen saiatu beharko du burubelarri ikastolak, orain arteko txepelkeria nazkantea astinduz. Puntu hontan, erabateko radikalizazioa eskatzen zaio ikastolari. Ikastolaren euskalduntzeak, berriz, ikastola inguruan da biltzan guztiak harrapatzen ditu: ikasleak, irakasleak, gurasoak, enplegatuak, etab.

Gainera, klarifikatzea eta radikalizatzea alderdi askotatik eskatuko zaio. agian, ikastolari. Esate baterako, klase arazoa eta klase planteamenduak gero eta nabariago izango dira ikastolan. Hortaz, ikastola -ikastola bakoitza- bere burua definitu beharrean gertatuko da puntu hontan. Puntu hontan eta beste zenbaitetan ere bai. Azken buruan, ikastola guztiek ere ez dute zertan berdinak izan beharrik. Hontan ere pluralismo bat sortuko ahal da lehenbailehen.

Esanak esan, ez da erraza ikastolak norantz joko duen antza ematea. Denon eskutan dago bide berriak buruz eta zentzuz egitea.

JOXE LIZARRALDE

OIHUTXOAK

Gure Herrigintzako borroka honetan tanto batzu galtzen ari gara. Penagarria benetan!

Donostiako Erresidentziako Sendaetxe haundira goazen. Jende langile eta fin asko badabil han. MATXAIN bersolariak hara zer idazten zigun, direla aste gutxi, ZERUKO ARGIAN:

"... alperkeriak utzi da artu ditut luma eta papera, eskertu nairik residentziko mediku ta enfermera.

Ni naiko triste etorri naiz Residentzia laga ta. la etxean baino obeto bat bertan egon da ta".

Asteasu.ko Intxusa Azpikoa sutan erre zaion familiarentzat Erresidentziako enfermera taldeak diru pilo bat eman duela ere badakigu.

Baina bai Donostiako Sendaetxe horretan, bai Bilbokoa eta abarretan gertatzen den beste zerbaite gogor salatu beharrean gara.

Erdaraz hitz oso guti dakien euskal nekazari bat ikusi berria dut Donostiakoan, berari begira bost edo sei sendagile zituelarik. Han egon nintzen ni interprete moduan. Mediku haietatik bat bakarrik ere ez zen euskaraz mintzatzeko gai.

Horixe da guk inolaz ere ontzat eman ezin duguna. Euskaraz egin beharra edo egin nahia duten gure herrikideak eskubide haundi baten jabe dira: heuren hizkuntzaz baliatzeko modurik onenak horrelako lekue- tan aurkitzeko eskubidea, alegia. Hori lortu arteraino, protesta bizian deihadar egingo dugu euskaldunok.

Beste tanto beltz bat ere salatu beharrean gara. Ea gaur galtzen dugun tantoa, bihar bederen irabazten dugun!

Eginahal haundiz eraikitako ikastolei aurreraka bultzatzen gure jende langileak dihardun bitartean, hara nola Donostia ondoan fraile dontsu batzuek dabilten gure Herriari errespetorik deus ere gabe... Euskararik inguru haretan izango ez balitz bezala.

Mila gaztetxo heuren ikasgelatan hartuz, Zaragozan edo Toledon baleude bezala dihoa haien eskola lana: ez hitzik, ez abestirik, ez ezer Euskal Herrikerik ez diezute entzungo.

Euskararen eta euskal kulturaren alde lehertzen hemengotarrak ari diren aldi berean, horra hor Jesukristok egin ez zuen bezalako jokoa fraile horien ikastetxe horretan. Hark Bera bizi izandu zen Herrian bertako hizkuntza apal eta herrikoia ibili zuen. Horregatik, fraile horiek entzungo ahal digute gaurko oihutxo hau:

Ebanjeliotarrak al zarete ala kolonialista huts batzu besterik ez?

Agonia gogorretik irten nahian dabilen Herriak begirune gehiago merezi du.

ANAI

LANKIDE AURREZKIAK honelaxeko **200 ERREGALI** zozkatuko ditu...

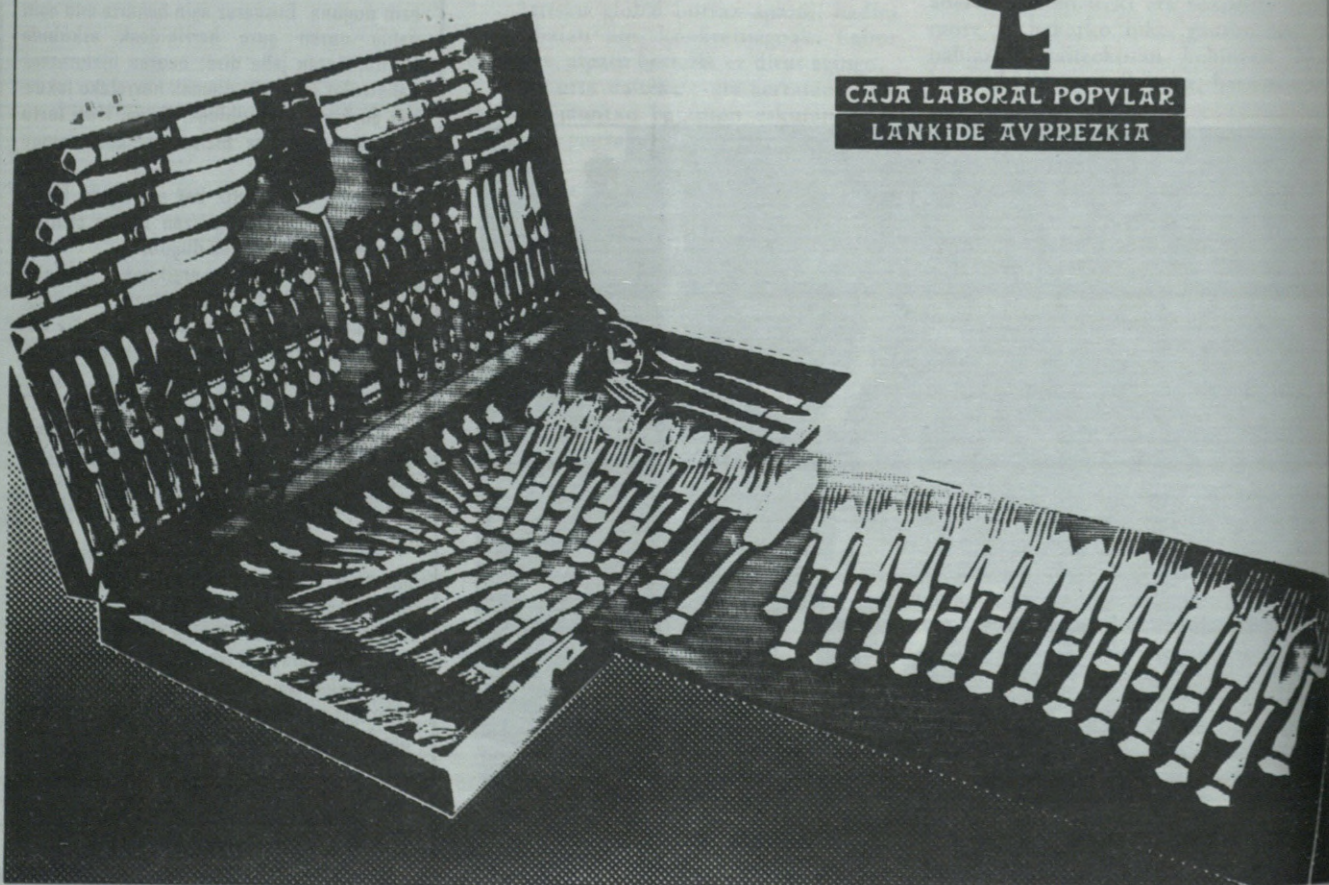
19
14
6
26
26
6

Lankide Aurrezkiak, apiril eta maiatzeko aurreztaileeri altzairu herdoigaitzezko mahaitresneria dotoreak eskaintzen dizkie.

200 familian urteetan ere pozez erakutsi eta zorionez gozatuko diren erregali dotoreak, halafede!

CAJA LABORAL POPULAR
LANKIDE AURREZKIA

piztu da kristo, gure itxaropena

Oker jo die kukuak. Uste guziek ustel gerta zaizkie. Ostiral Santu hartan Kristo bakarrik ez zen hil; arnasa gabe itota gelditu ziren apostoluen itxaropen eta esperantza guziak. Kristo hil da eta orain zer ?

Piztu da Kristo. Pazko alaia. Kristogan sinesten dugunontzat, berri pozgarriena. Gu ere Kristogan egun batez piztuko gara. Batipat hori zen Jesusen mezu eta predikua: egun batez piztuko zarete, betiko zoriona eskuratuko duzue.

Gerorako esperantza eman gabeko Kristo ez dut lurreko bizitzarako behar. Lurreko arazoetarako baizik balio ez duen ebanjelioa, ez zait interesgarri. Nere bihotzak ez du betirako geldi nahi. Betiko zorintsu nahi du izan nere izate guziak. Hitza eman dit Kristok nere egarria aseko duela. Hil zen, piztu da eta nik badut itxaropen.

Marxistek digute: Kristau martiriak baino txalogarriagoak dira Marxismoaren martiriak. Irriparra ezpainetan delajoan daiteke heriotzara Kristau bat, bere ustetan, betiko poz eta zorionera bait dijoa. Marxista Martiria geroko bizitzan sinetsi gabe hiltzen da, berak sekulan txastatu eta gozatuko ez duen gizartearen eta zorionagatik bizia uzten du.

Marxista anaia, gizartearen aldeko hire lan eta bizitza ematearen aurrean txapela kentzen diat; bihotzean ordea pena damaidak. Zuzengabekeriaren aurka biziki lan egin eta azkenik zuzengabekeri-injustizi haundienetakoetan jausten haiz. Hik egindako lanetik, hik ez duk gozatuko. Iraultzarako egin dituan burruka guziak hire buruarentzat protxu gabekoak izango zaizkik. Hik egindako lanetik betirako baztertua geldituko haiz. Gerorik ez bazegok hik egindako lanaren fruitua, besteek jango diate.

Guziok eginikako lana guziok gozatea ez al duk bidezko ? Justiziaren alde lan eginikako guziek lan hortaz gozatzeko, elkarrekin biltzea ez al derizkiok justiziak eskatzen duen zerbait dela ? Lurreko desberdintasunaren aurka ez za-

rete, bada burrukatzen ? Besteren lepotik eta besteren odola zupatuaz bizi diren aberatsak, beren ondasunak zatitu beharrean direla, ez al diozute bada ? Lurrean Paradisu bat egiteko zuek zuen bizia eman eta egun batez zuen lanari esker, Paradisu horren jabe besteek egitea, zuzen derizkiok ? Zuen bizkarretik zurrupatuko diate besteek. Zuek betiko hilak izango zarete. Hori bai daitekeela izugarritzko desberdintasun eta injustizian muturrez aurrera erortzea.

Nahiz giza itxaropena eta nahiz kristau esperantza, ez da goitik behera etorri behar zaigun zerbait. Gizonak bere aldetik ezertxo egin gabe itxoitea ezinezko zozokeria da. Alperrikako eta faltsoa nere aldetik lanik egin gabe zerbait itxoitea. Politika, heziketa, eskola, langile arazoak, erlijioa eta abar gauza hoietan zerbait iristeko eskubide baduzu, gai hoietan lan egiten duzu itxaropen-esperantza eukitzeko.

Kristok eskeintzen dizun piztuera eta betiko zorionaren esperantza euki ahal izango dituzu, lurreko bizitzan esperantza hori lortzeko biziki lan egiten baduzu. Lurrean, lurreko gizartearen, lurreko historian lan eginik bakarrik sortu ahal izango dugu gure geroko senidetasun eta anaitasun paketsu eta zoriontsua.

Itxaropena, esperantza bihotz barnean sentitzea, ez da beti hain gauza errexia. Laino beltz batek estaltzen dizkigu gaur begiek gure bizitza eta erlijio gaietan. Hainbat gauza oker dakusgu. Gero hori ere hain ilun agertzen zaigu. Sinesmen aldetik, Eliz jokabideetatik, gaurko krisis beldurgarri honetan. Badaitake esperantzarik ? Nola ez geldi lur-jota, etsipenez ?

Baina, nork esan dizu lurreko itxaropena, nahiz zerukoa, gertakizunak ongi irtetea, garaipen bikain batean, oinarrituta arkitzen direnik.

Ongi ere ongi, arazoak antolatzen zaizkigunean, erdi hilik gure baitan itxaropena izango dugulakoan nago.

Garaipena ez da itxaropenaren lekua. Bizitzak irripar dagizunean, ito egiten zaizu itxaropena. Triunfalismo batean geldieraziko zaitu garaipenak, gozo gozoko patxada batean, mugi eziñeko egoera batean.

Ongi bagaude alperrikakoak dirudite sinesmen eta itxaropenak. Bizitzako une beltzetan sortzen da itxaropena.

Itxaropenarentzat ere ordea gauzarik txarrenetakoa da, lurreko gertakizun eta historian iluna, hodeiak, laino beltza baizik ez ikustea. Ezetzari ajola oso osoa ezartzea benetan da kaltegarri esperantzaarentzat. Ez lurrean eta ez sinesmen gaietan da guzia txar ala guzia on. Txarra eta ona elkarrekin kateatuta doaz gizonaren historian. On eta zuzen guti ikusten baduzu giza bizitzan heldu zaiozu pitin horri eta guti horretan ipini eza zu zure itxaropena.

Pazko eguna. Bete itxaropenaren haize gozoz gure bularrak. Esperantza honek adierazten digu zorigaitzez betetako gertakizunak ez dutela giza kondairan azken hitza. Etorriko dela argiaren eguna.

Pazko eguna. Goazen esperantzaren atzetik munduaren erdira. Badugu zeregina kalearen erdian. Historiaren giza gertakizunen jabe ez ditugu utzi behar zapaltzaileak. Gaitzaren ahalmen eta podere duten eskuetatik kendu behar dugu historiaren giltza.

Pazko eguna. Kampora etxipena-desesperazioa. Etsipenak ez du etorkizunik. Etsipena eten eta apurtu egiten du giza bizitzako kondaira. Itxaropen tiki-enak ere argi eta poza damaigu; etsipenak beti hondamendira garamazki.

Pazko eguna. Piztu da Kristo, gure itxaropena, Alleluya.

AROSTEGI

deportes

Jator jantzi
nahi baduzu

Elizondo

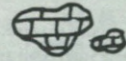

kirolak

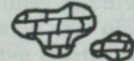
Avda. España, 4
DONOSTIA

hormasprayko

EEH

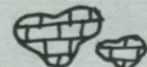

EEH

ALA
GAZTEEHIZERA?

derok
gastEEHizera.

CLAVASAKO

FRANTZIAKO HAUTESKUNDEAK

Izan berriak dira Frantzia aldean hauteskunde munizipalak eta ezkerria izan da garaile irten dena hiri eta herri askotan. maiori gubernamentalari zenbait alkate kendu dizkiolarik, batipat hiri handietan. Orain arte konserbadorei boza eman dieten toki askotan azken hauteskundeetan ezkerriari eman diote. Halaz ere Parisko alkate, Jaques Chirac irten da, neo-gaullisten irabazi handiena izan delarik.

Ezkerraren irabazi hauek direla eta, Giscard eta bere inguruko indarrak kezkatzen hasi dira zeren datorren udaberrian diputaduak aukeratzeko hauteskundeak baitatortze eta, dirudienez, ezker edo "programa berdina" defendatzen duten alderdiek posibilitate handia dute Asanblea Nazionalerako maioria ateratzeko. Gero, lehen ministroak ezkerrekoa izan beharko du eta hau kontraesanean sartuko da lehendakariarekin, Giscardekin alegia. Era hontan, ezkerrek lehendakaria aukeratzeko hautes-

kundeak aurrera omen ditzake, bestela gobernatzea oso zail izango baita.

Aurreramendu hauek hauteskundeetan egiteko, Frantziako ezkerrek estatu burjesa onartu du. Orain, Boterea demokratikoki hartzeko asmoa dauka gero estatu hori aldatzen joateko, barrutik... Bere printzipioz, estatua ez da burjesiak bere interesak defendatzeko dagoen aparatoa, baizik aparato neutro bat egun demokratizatu behar dena. Beraz, ezkerria, behin boterearen jabe egiten denean, estatua demokratizatzen eta langileriaren zerbitzuan jartzen hasiko da. Eginkizun gogorra!

Datorren urteko dipudaduen hauteskundeetako, egungo gobernuak, boterean jarraitzea nahi badu, bere politika aldatu beharrean ikusi da eta hortik dator lehengo astean gobernuak dimititzea. Giscard eta bere lehen ministroa den Barre jaunak, zenbait ajuste egin beharrean aurkitu dira, itxuraz aldatuta -demokrazia burjes guztia-

ren jokua hori delarik- ea bozak bereganatzen dituzten.

Cabinete berri hontan, Barre jaunak dioenez, ministro denak neutralak eta tekniko hutsak omen dira. Badirudi alderdi konkretu batean ez badago pertsona bat, politizatu gabe dagoela. Dena dela, azken aldaketa hauetan, euskaldunentzat zoritxarrez ospatsua den Poniatowski jauna, kenda izan da, nahiz orain arte "gizon furtua" izan azken gobernuan, behar bada, Yeuko euskaldunek zer ikusi handia izango dute ministro hau kentzen, zeren zenbait ezkertiar mobilitzatu egin bait zen konfinazio neurri haien aurka. Orain Bonnet jauna izango da Barruko Ministroa.

Eskuina, Chiracetik hasi eta Giscarden bukatu arte, konbentziturik daude frantsek aldaketak nahi dituztela, ezkerria ere konbentziturik dagoen bezala.

Bainan Giscardek, nahiz bere aukeraketa aurretik aldaketa asko prometitutu, ez du ezer berririk egin, baizik langabezia milioi batean ezarri eta inflazioaren ondorioak ez konpondu.

Egun, Frantziako egoera ekonomiko txar hori hobetzen ari da, berez posible izango da, eskuia errentzat, ezkerriaren aurreramenduak frenatzea, neurri ttipi batean behintzat. Frantziako ekonomiaren hobekuntza hortan, parte handia hartzen ari di-

ra, batipat, Ipar Ameriketako multinazionalak eta Alemanikoak ere bai.

Bi estatu hauek gobernuen jokoa garbi dago -nahiz Alemaniako gobernu sozialdemokrata izan eta Frantziako PSrekin, internazional berdinean egon-, bi gobernu hauek ez dute "programa berdinarekin" arriskurik jokatu nahi, ez dadin gerta Txileko esperientzia, nahiz Frantziako ezkerriaren frontea, Txilekoa baino eskuinago izan.

Hala ere, posible da, datorren hauteskundetan ezkerrek irabaztea eta ondorioak behin beren politika praktikan ipintzen dutenean ikusi beharko ditugu, bestela espezulazioa egitea izango litzateke.

B. BAKAIKOA

BATEAN BI AGUR INDIRA!

1966 urtean Indira Gandhi, munduko bigarren herri populuatuenetako lehen ministro bilakatu zen.

1.971ean berari esker, bere alderdia garaile atera zen hauteskundeetan. Lau urte geroago maneiatu egin zituela eta, errudun deklaratu zuten.

Lehen aldiz hogeita hamar urtetan, orain dela egun batzuek, Janata oposizio alderdiak hauteskundeak irabazi berri ditu; Indira eta bere alderdia (Kongresu Alderdia) desprestigiatuak utzirik.

Indirak dimisio gutunean baieztu du: "Beti esan dut, gure herria indartzea eta gure herriarentzat bizitza hobea segurtatzeko garrantzi handiagoa duela hauteskundeak irabazi ala galtzek baino."

Baina totalitarismoaren muturreraino eramane zuen herri hori. Oposizioa espetxera, beharrezko egia ixiltaraztea.

Bestalde, 60.000 preso politiko ziren gutti gora behera 1.975-ko krisisa aurretik. Kondizio txarrean eta desgizakorrean bizi arazi.

Mary Tyler aipatuz, ingeles irakaslea Indiako espetxe batetan bost urtetan preso egonik, zera dakigu:

"Gelak beteak egotea; presoengan burdinezko barrak irautea, batzutan kolpeka eta torturaz, janaria urri eta urik ez edukitzea oinazetik txarrenetakoak direla. Baita, inkomunikazioaren luzea, prozesu gabe luzaroan edukitzea, egia ixiltzea, Gorteen kasutan defentsarik ez, eta etxekoan eta beste bisitari baten bisitak galerazteak, buruzko oinazeak sortzen dituela."

Tortura normal eta sistematikoki erabiltzen da. Badira 88 preso hiltze kasuak "Amnistia Internazionalak" ageri duenez, baina errealitateak izugarri baino gehiago dio.

"Indiako sekular, sozialista eta demokrazi oinarriak indar daitezten" espetxean dagoela esaten du Indira Gandhik, eratu-ko den gobernu berriari agur egiterakoan.

Baina M.K. Gore anderea sozialista zen, Alderdi Sozialistaren Nazional Batzordeko bazkidea, 1.975-ko Abenduaren 21-ean atxilotua izan zena. Badirudi oraindik ere Akolan preso eta inkomunikatuta dagoela.

Defraudatu zituen miloi bat pertsona agurtzerakoan, Indirak, hau baieztu du: "Nire gogo, umetatik izan da herriari zerbitzea nire azken posibilitateraino. Eta hortan jarraituko dut".

Indiar herriaren onagatik, ez dezala oportunitaterik izan, opa dugu.

JOKABIDE INKONTZIENTEAK

Joan zen igandean Martxoak 13, "El Pais" egunkarian artikulatu bat azaltzen zen: "El sexismo del pais y el sexismo del pais" izeneko, Pilar Eizagirrek idatzia.

Artikulu hortan esaten du, "El Pais" ko juntak orain dela gutxi egindako bileran harriturik utzi zuela lehendakari-za mahainean 21 pertsonetik emakume bat bera ere ez zegoelako. Eta aldiz sala hartan emakume asko zeudela, bera bezala, "El Pais" egunkaria aurrera ateratzen ahalgindu zirenak, bakoitzak bere aportazioarekin. Baina bere atsekabea handiago egin zen, ikusirik 21 pertsonen Kontseilua berritzeko, proposatutako 63 pertsonen artean emakume bat bera ere ez zegoela. Emakume haiek bakoitzak bat jokabide honen aurka atera zenean, lehendakariak bere fedeenarekin aseguruatu zuen, hutsune hura ez zela nahitako izan "Jokabide inkontzientean erroterik dagoen zerbaite baizik, tradizioen multzoa biltzen den lekua inkontzientea".

Eta Pilar Eizagirrek, honela bukatzen du:

"El Pais egunkariak demokratikoa, liberala, eta independentea dela dio.

Baina ez dago demokraziarik populuaren zati guztiak parte hartzen ez duten artean, kontuan hartzen ez denean gizartearen historiako elementurik margina-tuena."

Artikulu honi kasu egin badiogu, guretzat, gaur egun, ohar egoki bat delako da. Orain gure herriko, egunkari eta al-dizkarien hutsunea betetzeko burrukan dihardugunean, behar bada hobeago litza-teke, gaitzean ez erortzea, gero gaitzetik sendatzea baino eta ez dezagun gero gure prentsaren arrenkurik izan "Jokabide inkontzientek" gatik.

M. ASUN LANDA ETXEBESTI

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

Amnistia, errealitate bereziki politikoa dela, beti defendatu izan dugu. Halatan, gobernamentuaren aldaketa zenbat eta handiagoa izan, amnistia, hainbat eta zabalagoa izango dela aitortu beharko dugu; beste hitzetan esanda: indar antagonikoaren arteko borrokan, zati dominatuak, zati daminatzaileari ematen dion kolpea zenbat eta handiagoa denean.

Gure ustez, martxoaren 11ean Ministriari Kontseiluan erabaki den Amnistiaren zabaltzerako Dekretua, oinarritzko premsa hauekin heldu edo promulgatu da. Dekretu hau, gero, 1977ko martxoaren 14ean beste Dekretu birekin osatuko da; haren aplikazio erak agartuaz.

Helburu honegatik hainbeste borrokatu den herrian, Dekretu honek dioena ez duela merezi uste dut. Baina, ikuspuntu guztiz politiko batetatik begiraturik, esan beharra dago, egungo bezelako sistema bati, herriak, borrokaren bitartez, une hauetan ken deizaiokeen guztia kendu diola. Ikus dezagun zergatik:

"Pertsonen bizitzarako edo osotasunerako ukaldirik" egon ez den kasu suposentzatzat amnistia eman da. Honek, amnistiari buruzko 1976ko uztailaren 30eko dekretuarekiko aurrerapen bat dakar. Hark, "arriskuan jarri zuket" kasuak amnistiaren kanpo uzten zituen. Oraingo Dekretuan berriz, terminoa honela gelditu da: "Pertsonen bizi eta osotasuna uka ez baledi". Aldaketa honek noski, aurrerapen bat suposatzen du; eta garrantziazkoa gainera, zeren 70 bat euskal presorik mesede egingo bait dion.

Hau da, ene ustez, egungo Dekretuaren alde positiborik bakarrena. Beste guztia, gure ustez, alde negatiboa besterik ez da; eta une honetan, Kabinetearen jokoa argi eta garbi agertzen diguna.

Halatan, Gobernuak, kontradikzio edo ez bai handietan erortzen da, zeren eta preso guztiak kaleratzeko boterea bere eskutan hartu bait du. Honekin, zera adierazi nahi dut: Gobernuak, nahi izan balu, preso politiko guztiak, orain dela denbora asko edo guttienez 1977ko martxoaren 14etik, kalean egongo zirela. Baina ez du horrela jokatu, eta sinetsgaitzki, berriro ere martxoaren 14eko bi Dekretuak argitaraturik, presoekin eta herri osoarekin jolasten hasia da. Dekretu hauen zeregin bakararra, jendea nahaztea besterik ez da; sua luzatzen du era honetan, berriro ere, jendea pentsaraziz amnistia orokorrik ez dela izango.

Honela, Gobernuak, berriro ere, kasu bakoitzeko amnistiaren aplikazioa erabakitzeke ahalmena, delako. "Tribunales Ordinarios"-i uztea erabaki du. Honek, lehen begirada batean oso errez eta logiko badirudi ere, zehatzki aztertzen badugu, berehala ohartuko gara erabaki honek prozesoa luzatu besterik ez duela egiten. Izan ere, "Tribunal de Orden Publico"-a

AMNISTIAREN DEKRETUAK

I. ESNAOLA

desagertu denetik, Sumarioak beste Tribunaletara pasa behar dira, hauk epai dezaitez. Honela, Jurisdikzio Militarretatik pasa ziren hainbat eta hainbat arazoetako Sumarioak, Burgoetik Madrilera Capitanía General-era bidali beharko dira. Madrilera Audiencia Nacional edo Audiencias Provinciales-ek erabaki beharko du Sumario bakoitzaren behin-betiko amnistiaren aplikazioa. Guzti honek, noski, preso gehienek irteerako prozesuaren atzerakuntza handia dakar. (Lerro hauek idaz-

teko unean, eta lehen aipatutako Dekretua orain de 20 egun boletin ofizialean agertu zelarik, Estatuko gartzeletatik 30 bat euskal preso besterik ez dira atera.

Eta guzti hau gitti baltiz, Gobernuak gelditu da preso guztiak kaleratzeko behar den boterearekin. Baita ere, beste zenbait mekanismo bere eskutan du; hara nola, indultoa, baldintzazko askatasuna, gartzuen ordeztapena, eta une honetan amnistiarekin zer ikusirik ez duen beste zenbait mekanismo. Eta gainera, "juztiziazko, egokitasunezko edo publiko interesezko arrazoiengati" egingo duela dio.

Guztiz lotsagarria da, nola Gobernu batek, amnistiari buruzko Dekretu batean era horretako gauzak esatea eta hain kontradikzio handietan erortzea. Ez dut sinesten, presoak kaleratzeko bide aproposa negoziatzeko dela esaten duten haiengan. Ez dut sinesten, Gobernuak, preso guztiak kaleratzeko behar dituen instrumentuak kreakitu dituela esaten duten haiengan. Baina, sinesten dut ordeza, joku honekin Gobernuak egin nahi izan duen gauza bakarra, komunzki esaten den bezala, zartagina girtenean ukaitzea izan dela. Era honetan, beti ukango ditu presorik gartzeletan; berak nahi duenari eta nahi duenean ateratzeko; populu burruka balaztatu edo frenatuaz; Euskal Herriari ahal duen gehienean geldiaraziz; eta honela, beste inolaz ere ezingo zuen lasaitasun haundiarekin elektzioetara iristeko.

Amnistia orokorraren alde borrokatu denean, amnistia ez dela presoak kaleratzeko bakarrik eta ez eta ere Estatu espainolekiko beste Estatu batetara bidaltzea, herriak, ahobatez oihukatu duenean; amnistia orokorrak Euskadin, preso eta deseriratu guztien etxeratzea beren juridiko eta iritari eskubide guztiekin suposatzen duela aldarrikatu denean; Gobernuak, Dekretu mugatu bat eman digu. Dekretu honek, Estatu demokratizatzeke jarraitu behar diren bideak irekitzeko Euskadik exigitzen duen kondizio minimorik ere ez du betetzen, eta halatan, ezin dezakegu bide horien irekitzailatzat kontsidera, ez eta guttiagorik ere.

Kontuz, bada, prozesu hau beteko dela eta Aberri Egunerako euskal preso guztiak bere etxetara izango direla diotenekin.

Kontuz, bada, ministraritzetako promesekin.

Kontuz, bada, zentzu honetan Euskal Herriak dituen antsiak epe motzean beteko direla diotenekin.

Planteamendu politiko batetaz, indarren koerlazioaz planteamendu batetaz, eta Euskal Herriak eskatzen duenaren planteamenduaz, ez da inolaz ere benetako amnistia orokorrik emango. Eta, uste dugu, hemen, Aberri egunerako ere ez direla preso guztiak kaleratuko. Behin eta berriro ere, beti bezala, herriak du guzti honen erantzuna.

Abertzaleen lehen manifestazioa 1893. abuztuaren 16an

aberri eguna'77: berpizkunde eguna

Gure inguruan eta Aberri Eguna dela eta sortu izan diren arazoak ikusirik, pentsatzen hasiak gara zer ote den delako Aberri Egun hori. Definizio bat bilatu nahirik, ez dugu aurkitu "Abertzale guztien eguna" baino egokiagorik. Badu Aberri Egunak haatik beste eginkizunik. Izan ere, ez bait da soilik "egun" polit batetan geratzen ahal, delako igande hori, aitzitik euskaldun ororen Herri izateko borondatea espresatu nahi dugu egun horretan. Hau dateke Aberri Egunaren zentzurik jatorrena bizi dugun egungo egoera honetan.

Herri izateko borondatea

1.932an EAJek sortu zuen Aberri Eguna, abertzale guztien egun bezala. Orduko pentsamolde katolikoa giroan ausnartzen zelarik, Aberri Eguna ere katolikotasun honen sinbologia bati erantzunez kokatu zen bazko igandez. Berpizkunde igandea da hau eta honela espresatzen ahal zen Euskal Herriaren "berpizteko" nahia. Deia bera ere aintzinako batzarretarako deiak bezalaxe egin zuten, mendi tontorretan suak piztuz.

Diotenez, 1.932an ospatzen zatekeen Sabino Arana Goiri abertzaletu zeneko 50 urtehurrena. Jakina denez aberri kontzientzi hartze hau, bere anaia Luisek 21 urtez izaniko solasaldi baten ondotik etorri bide zitzaion.

Aberri Eguna jai egun baino gehiago, aitormen eta lekukotasunaren egun bezala planteatu izan da beti.

Martin Ugaldek HITZ aldizkariari eginitako deklarazioetatik atera daitekeenez,

geure Aberri Eguna baduke zentzu berezirik. Hark zioenez, beste Herriek, edo-eta gehientsuenek badituzte heuren erakunde eta instituzioak. Euskaldunok ez dugu horrelakorik ez orain, ez berrogei urteotan, ez eta ere errepublika garaian, gerra hasiz gerozko urtek izan ezik.

Honek berekin dakar gure herriko politika biderik ez izatea eta geure politikaren jabe ez izatea. Garbiago esanez, besteren mende egotea. Honek politika bide baten sortzeko irrikia eta nahia erakarri egin du.

1.932: 65.000 abertzale

Lehen Aberri Egunez, 65.000 abertzale bildu zen Bilbora; hain zuzen Sabino Arana jaio zen hirira, hau Abandoarra bait zen. Abertzaletasunaren lehen demostrazioa zen baino Martxoaren 27an, antolatzaileek uste eta itxaro zezaketen zifra guztien gainetik hurbildu ziren eus-

kaldunak hiri industriatsura, bere borondatea azaltzera.

Arrantzaleak itsasoz beren ontzietan kostako portuetatik Bilbo bertaraino sartu ziren, nahiz itsasoa oso arro izan egun haretan.

Gerra aurreko Aberri Egunak

Lehen Aberri Eguna handi haren ondotik, bigarrenaren antolatzea Gipuzkoako Buru Batzarreak hartu zuen bere gain.

Apirilaren 16an ospatu zen eta urte hartako Aberri Egunari zentzu internazionalista bat eman nahi izan zioten, honekin herri tipi eta zapalduen arteko elkartasuna ulertuz. Honela "Europako minorien biltzarre nagusi"ko Edward Ammende idazkaria etorri zen, bai eta Katalunyako eta Galizako ordezkariak bana ere.

Donostiara ere 60.000 lagun bildu zen, bizikletaz nahiz oinez edo eta autobusez etorriak. Arrantzaleak ere Portu bertaraino sartu ziren.

1.934eko apirilaren lehenengoan berri, 50.000 abertzale bildu zen Arabakorraren hiriburura hots, Gasteizera, erakutsiz Gasteiz ez zela atzera geratzen abertzaletasunaren zurrumbilo haretan. Arabara Hego Euskadiko lau eskualdetako deputatuak joan ziren izugarritzko mitina izan zelarik.

1. 935 Iruinean. Nahiz eta Karlistak estatutotik gero eta gehiago aldentu eta 1.932ko hauteskundeetan euskal estatutoaren kontra agertu, abertzaletasunak erroak sendo tinkaturik zituen Nafarroan. Urte honetako Aberri Eguna Nafar Buru Batzarrean antolatu behar zuen baina giroa erabat nahasia zelarik, Martxoaren 30etik, Ekainaren 16era Mendekoste egunera atzeratu behar izan zuten. Orduko abertzaleak ez ziren horregatik xoxatu. Honela, 50.000 abertzale biltzen ahal zen urte haretan Iruinean.

Geroztik politik giroa eta oreka nahasiz eta ustelduz zihoan, azkenik 1.936-gko. uztailaren 18an Franco armada guztiaren buruzagitza bere esku zuela, errepublikaren kontra altxatu zen. Euskadin, Molak Nafarroa Francoren alde jarri zuen. Bizkai, Gipuzkoa eta Araban abertzaleek armadaren altxaketa lehertu ahal izan zuten. Urriaren 7an, Jose Antonio Agirrek Gernikan zin egin zuen Lehendakari bezala. Hurrengo apirilaren 26an Gernika lehertu zuten fazistek. Euskal mendietan "Eusko Gudariak Gera" abestu zen urte hartako Aberri Egunean.

Gerra ondoko lehen Aberri Eguna Iparaldean

Abertzaletasunak gogor heldu bazion Hego Euskadin, ez zen hala izan Iparren. Baziren "Eskualtzaleen Biltzarrea" eta antzeko zenbait erakunde baino folklore arloan zeregin gehiago zedukaketen politikoan baino. Esan ditekete beraz 1.963ko bazko asteleheneko Aberri Eguna hau gainera, Ipar aldeko taldeek eratu zuten, esan nahi bait da ez zirela hara joandako hego aldeko euskaldunak izan. Aberri Eguna honetatik "Itsasuko Ageria" sortu zen. Bertan euskaldunok herri eta nazio bakar bat garelako eta horrelaxe ezagutuak eta errespetatuak izatea esijitzen zuten.

Diktadurapean irrintzia: 1964

Urte honetan eta Jose Antonio Agirreraren hiltzearen ondotik sortu giroak,

1932: ABERRI EGUNA

jende asko bultzatu zuen Gernikan antolaturiko Aberri Eguna. Polizia frankista ez zen prestatu horrelako jende multzo izugarriari eusteko eta bat batetan, 40.000 abertzale elkartu ziren Arbola-ingurura. 1.947ko huelga orokorraren ondotik egiten zen euskal agerpen handiena izan zen eta euskaldungoaren burujaso-tzearen seinaleztat har genezake.

1.965ean, Bergaran antolatu zen Aberri Eguna. Ordurako, poliziak medio hobeak eskuratu zituen eta indar gehiago erakutsi, jende multzoa herrira sar ez zedin. Halaz ere abertzale mordo handi batek ospatu zuen urte hartako bazko igandea.

Urte horretan bertan, Itsasun ere egin zen Aberri Eguna, Ipar Euskal Herrian abertzaletasunaren indarra areagotzen zihoela erakutsiz.

Aberri Eguna zatitua izan genuen 1.966koa. ETAk Irun eta Hendaiara hotsegin zuen. EAJak berriz Gasteizera. Orduko Vlgarrenen orrietan irakur genezakeenez, posizio berri bat markatu nahi

zen euskal burgesiaren aurrean, Euskadiko langileen borroka egun bilakatuz Aberri Eguna.

1.967 eta 1.968ko Aberri Egunak, lehena Iruinean eta bigarrena Donostian izan ziren. Biak errepresio gogorrek gurtzatu zituen. Donostia "en estado de sitio" ezarri zuten. Polizia orduantxe ailegatzaren zatekeen errepresio gogorrenetara. Leku bietara bide guztiak moztuak izan ziren eta jendea mendiz edo halatsu bakarrik iristen ahal zen. Poliziak ordurarte ezezagun zen indarra erabili zuen. Hemendik aurrera ez zen gehiago posible izan lehenagoko Aberri Egunetan bezala jende multzo handien elkargatzea.

1.969 eta 70eko Aberri Egunak nahasmendu handiz planteatu ziren. Errepresio oso gogorra eta bortitza izan zen. Orduko datuak oso urriak diren arren badirudi 69an denak etxean geratzeko konsigna zabaldu zela gehien bat. Urte honetan kaleak huts-hutsik agertu ziren, egun euriutsu batez.

70ean herri bakoitzean ahal zena egin. Leku batzuetan manifestazioak, beste batzuetan ezer ere ez. Errepresioa zen nagusi.

1.971an, Burgoseko hauziak astindu berri zituen euskal gizartearen oinarri guztiak. Inpresioa oraindik astunegia zen. Iparaldean ENBATAk 7.000 lagun bildu zituen Baionen; halaber Donibane Lohitzun eta beste zenbait herritan.

Hego Euskadin, Bilbo, Eibar eta Donostiara deitua izan zen jendea. Halaz ere manifestazio zatituak besterik ezin izan ziren lortu.

1.972an bi gertakari ziren oroitzeak. Batetik Matalas, matxinada XVIII-gn. mendean gidatu zuen zuberotarren oroitzea. Bestetik Jon Goikoetxea bizkaitarra hil berria zen. Maulen ospatu zen Aberri Eguna hau.

Txikia hil zuten 1.973an. Gertakari

(Monoprix-en ondoan)

PRET A PORTER
SAIOA

Agurtzane Etxabek eta Mari Uribek beren denda ikustera gonbidatzen zaitu

DONIBANE LOHITZUN ● 100 Rue Gambeta ● **LABURDI**

honek eragin handia izan zuen Euskadin. Urte hartako Aberri Eguna haren omenaldi bilakatu zen Donibane Garazin, isiltasun osoz ibili zelarik jendea egun guztiz kaleetan zehar.

1.974ean Donibane Lohitzunera izan zen deia Aberri Egunaz.

1. 975garrenean berriz borroka latza suertatu zen eta "estado de excepción" delakoa ezarri ziguten. Urte horretan EAJek gernikara hotsegin zuen eta aurreko egunean ETAk Diaz Linares komisarioa hil zuen. Honek hasutura handia sortuko zuen abertzaleen artean, Aberri Eguna kolokan jarri bait zen.

1976: Berazadi enpresa gizonaren hiltzearekin tentsio handia gertatzen da Euskadin. Aurretik Espainiako partiko Komunistak ez zuen Aberri Eguna hau apoiatu nahi Iruinean ospatu nahi bait zen, eta mementu haretan biziki latz zen Nafarroa ez dela Euskadi esaten dutenen postura. Gerora burua makurtu zuen, erdizka bederen. Iruinerako deia zela eta, arazo hauek tarteko, EAJk bai-eta Euskadiko Gobernuako beste alderdiek atzera egin zuten. Haatik beste alderdi guztiek eta sindikatoek Iruinera hotsegin zuten. Borroka egun gertatu zen. Poliziak gogor eraso zuen eta tiro hotsak ere barra barra zabaldu ziren. Iruinerako sarrera ere zaila izan zen oso eta gehien batek bueltan itzuli behar izan zuten.

1.977: Denok Gasteizera

Aurten, EAJek bere aldetik Gasteizera dei egin zuen. EAJk bere aldetik bakkrik hau egiteaz oso haserre ziren beste Alderdiak. Halere Gasteiza joateko asmoz direla dirudi denak. Baina nolako Aberri Eguna egin behar den ez dute denek bat hartzen. Hor da koska.

Arabako Gobernadoreari EAJk, PCEk, ESBk, eta PSOEek eskatu baime-

nean honela agertzen da eskaria: "por primera vez en 41 años, los vascos vamos a celebrar nuestro día nacional de forma masiva y pacífica, dando testimonio claro de nuestra irrenunciable voluntad de afirmarnos como pueblo libre y soberano".

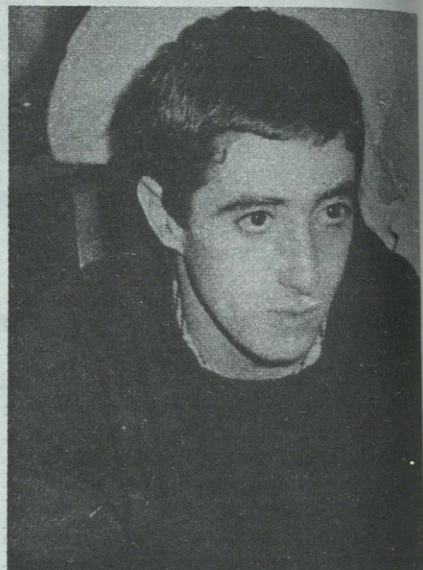
Hau da aurtengo Aberri Egunaren muina lau Alderdi hauentzat. "Cuantos ostensiblemente difieran de esta postura, y así lo manifesten, serán considerados ajenos a dicho acto".

Oharra: Lan honetako datu asko, gehienak ez esatearren, 1975ko Aberri Egunerako argitaratu zen HITZ aldizkaritik jaso ditugu.

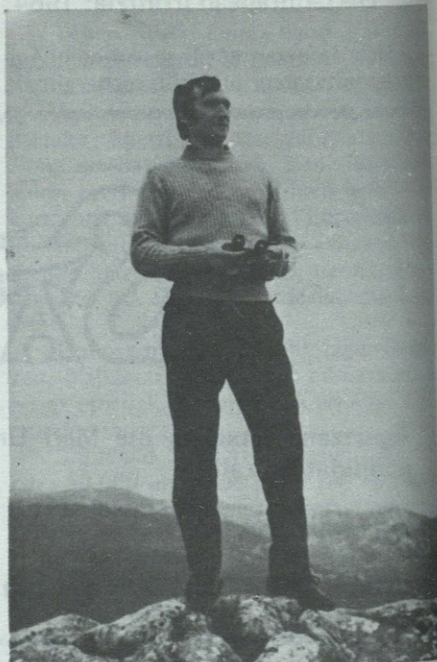
ABERRI EGUNA BORROKAN

Aberri Egunik adierazkorrena gerratean, mendian, ospatu zena izan zen noski. Harmaz eta indarrez ukatu zitzaion Euskal Herriari askatasuna. Gerra ondoan ere berdin. Aberri eguna ez da festa eguna izan beraz, azken urteotan.

Debekuaz eta egurrez gain, heriotza ere lotu zaio Aberri Egunari. Sarritan gertatu dira borrokalari hilak Aberri Egun inguruan.

1972ko Aberri Eguna Jon Goikoetxearen heriotzari lotua izan zen. Martxoaren 16ean hil zuten ETAko mutil hau, Elizondoko mendietan, iheska zebilela. Derion jaioa, 24 urte zituen.

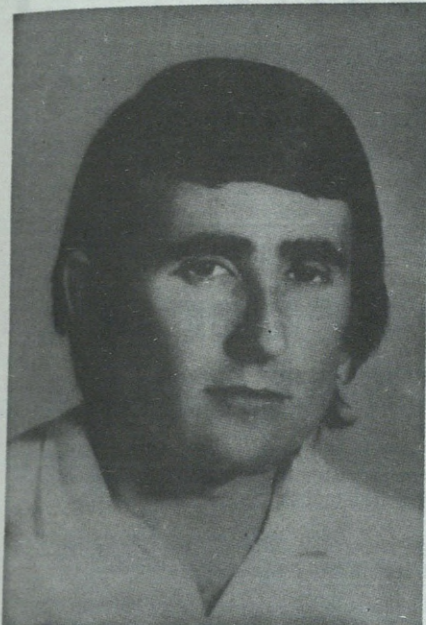
Jokin Artajo eta Alberto Asurmendi izan ziren lehenak. 1969ko apirilaren 6-ean, Aberri Eguna, hil ziren Ultzaman bi gazte nafar hauek, bomba bat lehertuta.

Hurrengo urtean Eustakio Mendizabal, "Txikia", hil zuten Algortan, apirilaren 19an, ostiral santuz, Itsasondon jaioa, Lazkaoko benediktinoetan ikasle izana, ihesegina zegoen. 28 urte zituen; alarguntsa eta bi seme utzi zituen. ETaren Frente Militarreko erresponsable zen.

Iazko aberri Egunez, apirilaren 18an, Manuel Mari Garmendia, "Korta" hil zuten mugan, Bidasoako Beran, Etxebeste-ekin zihoala. Legorretakoa, 30 urte zituen eta alarguntsa eta alaba utzi zituen.

Manuel M. Garmendiaren hilobian, bere ama.

1975eko apirilaren 24ean Mikel Gardoki hil zuten Ergobian, berekin zihoan Juan Migel Goiburua detenitu zutelarik. 25 urte zituen eta Andoinen jaioa zen.

Apirilaren azkenetan berriz, Bernardo Badiola, "Txirrita" Ibarakoa, hil zuten mugan. Bere gorputza hilabete batzueko azaldu zen.

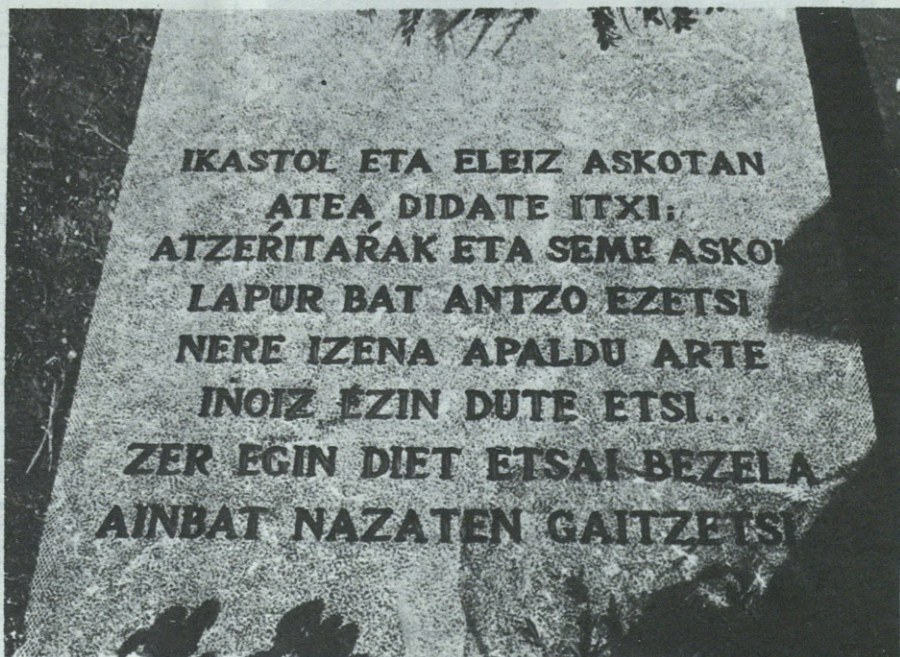
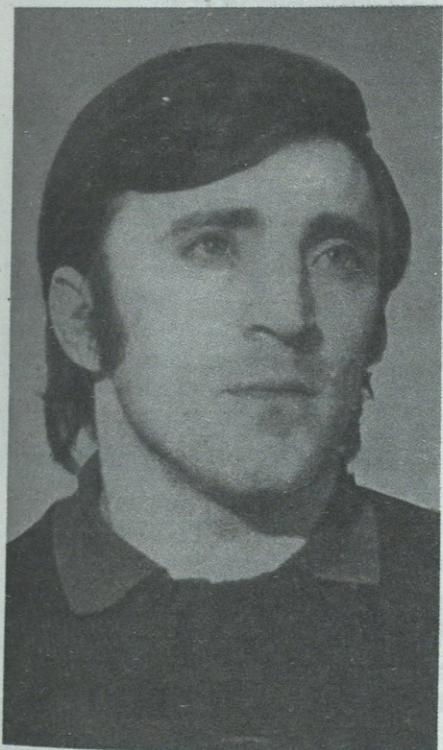
Lehen bi hilak EGikoak ziren; beste guztiak ETAkoak.

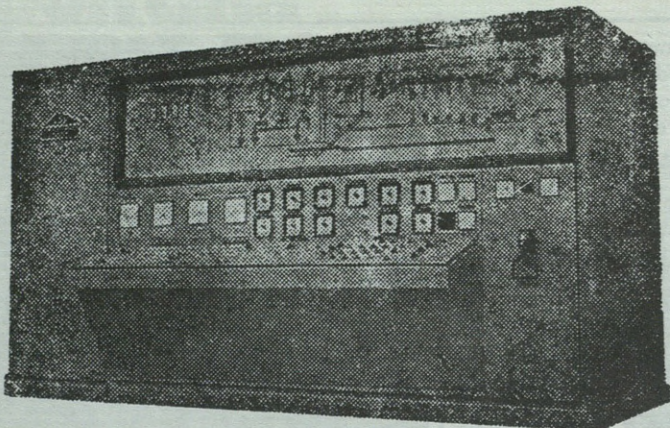
Aberri Eguna borroka eguna izan da.

EUSTAKIO MENDIZABAL BENITO "TXIKIA" eta MANUEL MARI GARMENDIA ZUBIARRAIN, "KORTA".

Beren sendiek adierazten dute bien oroimenez meza bat izango dela Legorretako elizan, apirilaren 17an, goizeko 11etan.

"Txikia"ren hilobia Itsasondon.

TXIMIST - INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

CIT ALCATEL (Francia)

«Gruak» ez Iraultzeko
electroniko tresnak

Zembakizko Kontrolak
Ikusgailuak

OLIO - INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duenak.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Gol presiotarako uraga giltzadunak.

TUROLA (Italia)

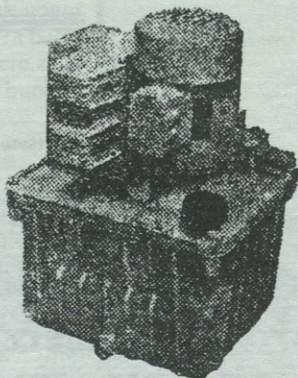
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta itzulerakoak.

ADA

Uztai gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:

Jolastokleta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ari) ta

353440 (5 ari)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

FAGOR

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusia, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Olek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

POLITIKOAK ZIRIKATZEN

GALDERAK

- 1) Eman diguten amnistia zer iruditzen zaizu.
- 2) Amnistia honekin, Espainiako estatua demokrata bilakatzen al da
- 3) Lege elektorala demokrata al da.
- 4) Gobernuak bentaja duen hauteskunderik onar al daiteke.
- 5) Hauteskundeek nola izan beharko lukete.

BAKARTXO INTXAUSTI
ARRUTI: Donostian jaioa, 19 urte, ikaslea. 1976ko apirilaren 10ean detenitu zuten eta hamar egunez eduki Komandantzian, tratu txarrak jasan araziz. Maiatzaren 10ean sartu zuten Martuteneko gartzelan eta ekainaren 3an Yeseríasera eraman. Iragan urtarrilaren 5ean amnistiatu eta askatu zuten.

1.- Nik ez dakit ia zein hitz erabili Gobernuak "ematen" dituen "medidas de gracia" direlakoak espresatzeko; zeren eta hian haundia da beraiek amnistia nola ulertzen duten -edo ulertu nahi duten- eta guk, Herriak, eskatzen dugunaren arteko diferentzia, amnistia hitza erabiltzeak oso interpretazio desberdinak dakartzi.

Gobernuaren azken erabaki hau benetako amnistiaren aldeko herri mobilizazioak -orain arte lortu denaren protagonista bakarrak- geldierazten ahalegintzeko adabaki txar bat besterik ez da.

Amnistia ez da presoen irtera eta jasaten ari garen goitik botatako esaera huts hoién bonbardeoa. Amnistia gure Herria desarroilatu ahal izango den kondizioak sortzea dahau da, preso guztien kalera tzea eta atzerriratu guztien itzultzea garrantiekin -egun ez daude garrantia hoiek-, gure Herriak jasan duen eta jasaten ari den guztiairengatik erantzukizuna esijitzea, gure gain dugun errepresio basatia ezarri duten eta ezartzen ari diren indar eta instituzio guztien desegitea... hitz batez, herriaren abotsa entzutea.

2.- Galdera hau aurrekoarekin erantzunda gelditzen da neurri batean. Bada denbora puxkat faszist erregimena ordura

arte tabu izan ziren hitzak -demokrazia, herriaren soberania...- erabiltzen hasi zela. Orain, artez eta moldez eta frankist instituzio guztiei eusten zaiela, Herria dela soberano bakarra esaten ari zaizkigu...

Kontraesanak garbi azaltzen dira; azkenaldian bizi izan ditugun gertakizunak, demokrata berriak Herri soberanoari beren hizkuntza erabiltzearen eman dioten erantzuna... hemen ezer aldatu ez denaren froga argi eta garbiak dira; bueno, gauza batzu izenez aldatu dira, baina erregimena lehengoa bera da. Gauzak gertatzen ari diren bezala, nork hitzegin lezake demokraziaz?

3.- Erregimen totalitario batek egin duen hauteskundeetarako legea demokratia izan ahal daiteke? Argi eta garbi ikusten da ezetz.

Esaten digutenaren eta errealtatearen arteko kontraesanak bistakoak dira. Indar poliiko batzuen partizipazioa moten duen hauteskundeetarako legea ez daiteke demokratikoa izan. Guzti hau ez da demokrazia denaren eta errepresentatzen duenaren karikatura triste bat besterik.

4.- Inola ere ez daitezke onar Gobernuaren bentaja hoiek, Euskadiren errealtateari erantzungo lioken alternatiba bat agertzean oztoko bihurtzen direnak.

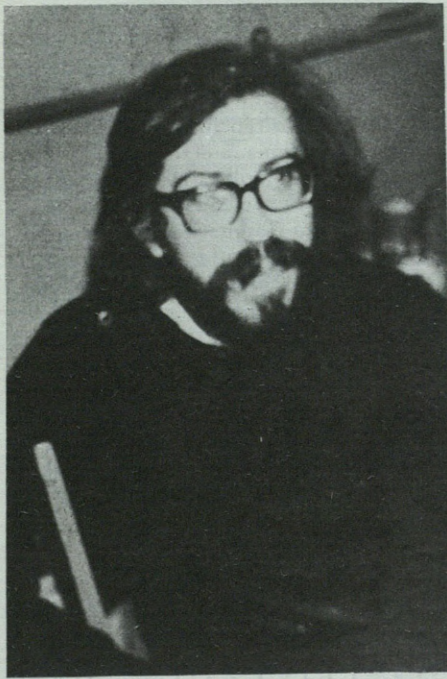
5.- Momentu honetan hauteskundeak nola izan beharko lutekenaz hitzegitea geure buruak engainatzea da.

Euskadiko herriaren eskubideak errespetatuko direnean, Euskadiren errealtatea onartzen denean eta hori kontutan hartuta jokatu, orduan hitzegin ahal izango dugu hauteskundeek. Gaur egun, muntatzen ari diren komedian sartzea eta horri eustea litzateke.

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO- 37 TELF. 761440- 41 - 42 - 43

Lopez Adan "Beltza"

1.- Presoak kaleratzea ez da amnistia-aren atal bat baizik. Ez eta puntu honi dagokionez emandako dekreto-legeak ez dio herriak eskatzen duen amnistia orokorraren esijentziari erantzuten. Laburra eta interpretagarria denez gero, sasi-amnistia honek burruka egitera bultzatzen gaitu berriz ere: dekretoen mugak zabaltzen dituela eta epaileen adimenak argitzen dituela gatazkak ongi ikasia bait dugu. Baina egiazko amnistiak kaleratze hori baino gehiago eskatzen du: hots, libertatea, kalean eta etxeetan gozatu beharko genituzkeen bakea eta libertatea. Gure eskubide demokratiko, nazional eta sozialak Euskadi askatu batean gihartu arte holako amnistiarik ez dugula izango nabari da.

2.- Benetako demokrazia ez da herriaren aginte osoa eta zuzena baizik: Estatu eta jabego pribaturik gabeko gizarte batean gihartu liteke soilki demokrazia hau. Noski, burgesgoaren zerbitzuan dagoen gobernu batek ezin lezake holako demokraziarik sortu. Beste gauza bat da Mendabaleko Europan dauden demokrazien arabera-ko sistema bat sortzea: zentzu hontan Espainol Estadua abiatutik dagoela dirudi, baina administralgo eta gizarte-aren faxisma zutik dirau oraindik. Sasi-amnistiak kontraditzio honen islada bat erakusten digu: demokraziak esijitzen duten zigorrari uko egin gabe. Le-

ge faxistak kontserbatuz, preso esan- korrenak desherriaratu edo nahiko lu- ke irtenbide bat bilatu... Azken fun- tsean, faxisma sortu zuen eta demo- krazia nahi duen sozial klasea berbera dugu. Faxismoaren agintea guttituko duen indar bakarra herriaren gata ska-rena dugu. Are eta gehiago, Europan zehar iraultzaileen kontrako faxisma bi- zirik dago eta oso egikorra da: ikus di- tzagun Alemanian Baader-en taldekoek jasatzen ohi dituzten bortxakeriak. Burgesgoak eta sozial-demokratek aise egiten dute bat iraultzaileak zigortzeko eta eurokomunistek errezki batzen di- dituzte "eskuin-muturreko" eta "ez- ker-muturreko" zirikatzaileak. Hots, burgesgoaren eta erreformisten gain delako demokrazia hori baldin bada- torkigu, iraultzaileentzat kartzelako atea- kabalik izango direla esan deza- kegu... baina ez hortik ateratzeko, sartzeko baino.

3 eta 4.- Sistimaren zerbitzuan da- goen gobernu batek antolatzen eta kontrolatzen dituen hauteskundeak ezin ditzakegu onar; hemen, frankis- moaren kumeek irabazi ditzaten anto- latzen dituzte hauteskundeak frankis- tek. Seguraski Fraga eta Areizaren ki- deek nagusituko dira, sozialistak eta demo-kristaueak oposizioan izango di- ratekelarik. Hego Euskal Herrian PNVk garaitu lezakeela nunnahi entzu- ten da; baina PNVren garaipen hori iraultzaren ehorzketari dagokio eta ez iraultzaren jarraipenari. Iraultza sozia- laren buldurrez eta independentziak dakarren zentzuaz izuturik, Euzkadi autonomo, "baketsu" eta antikomun- ista nahi dutenek emango diote boza. Hots, urte zital eta gogorretan politika- tik kanpo egon direnek irabazi araziko diote. Hauteskundeak sistema burges eta menperatzailea bermatzeko eta

iraunarazteko antolatutik daude; lega- lizazioari buruzko eta hauteskundeetan parte hartzeko gobernuak ipintzen di- tuen baldintzek Espainaren batasuna eta jabegoari buruzko begirunea esiji- tzen dituzte. Hemen bere zilegitasuna aurkitu nahi duten alderdiek haien jo- kua argi erakusten digute. Eta holako baldintzetan ukaturik gertatzen den ezker abertzale multzoak, independen- tzia eta sozial iraultza helburutzat era- biltzen dituenak bederen, abstentzio eragilearen alde mintzatu beharko lu- ke.

5.- Demokrazia eta hauteskundeak ez dira gauza bera. Hauteskunde- en funtsa ordaingoa da eta, are eta gehiago, legislazio baten garaian boz-emeleek ezin kontrolatu duten ordezkari-za bat. Benetako demokrazia egun oroz eta denen artean zuzenki egiten da; XIXgarren mendean eta herriko demokrazia deuseztatze-ko nahiaz, bur- gesgoak demokrazia eta lau edo sei ur- terako ordezkarien hautatzea bat egin zituen. Hots, hauteskundeak Mendeba- leko Europan demokraziaren alienazio bat dira: eguneroko bizian pairatzen den demokraziaren eza hauteskunde- en bidez estaltzen eta gordetzen da. Zen- tzu hontan, 1968.ko paristarrek "élec- tions, piège à cons" ("hauteskundeak, ergelentzako zepoak") esana zuten. Batzarren eta Elkarleen hedadura eta eginkizuna bermatzen dugun neurrian demokrazia egikorra eta iraultzaile- a ezartzen ari gara; eta demokrazia hau sortzekotan gizarte- a aldatzeko gai bila- katzen gera. Hauteskunde- en logikak (Europan behintzat) iraultzaileak baz- tertzen ditu; hortarako legeak eta pro- paganda egikorrek dira benetan. irault- zari dagokion estrategian ezer bazter- tu gabarik norbaitek bere burua aur- keztu nahi badu hauteskundeetan, egin beza,... baina liluramendurik gabe.

Neskame lekua NORUEGAN

Noruegako STAVANGER-en bizi den bost alabeko euskal fa- milia batek neskamea behar du, apirilaren 30etik abenduraino. 1978garren abuztura arte ere luza daiteke, agian, neskametz- a den- bora.

- Etxekotzat hartua izango da.
- Ingelesa ikasteko edo lantzeko aukera.
- Joan-etorriak ordainduak eta Noruegako Segurantz- a Soziale- an sartua.
- Hileroko soldata, Noruegako 1000 korona.
- Euskara, andereño ikasketak eta euskal ohitura "burges" onak haintzakotzat hartuko dira.
- Nahi dutenek ager bitez Gipuzkoako Getariara, Plazuela El- kano, n- 1, eskuineko hirugarren bizitzara, apirilaren 23an, goizeko 10etatik 12etara.

Iruineko batzarrearen ondotik 4.000 PERTSONA EIBARREN E.A.J.-ren MITINEAN

Apirilaren 3an, Juanito Beistegiren eskutik eta entzulego masibo baten aurrean, Eusko Alderdi Jeltzaleak, Iruineko Batzarre Nagusiaren ondoko lehen mitina eratu zuen Eibarko Astelena Pelotalekuan.

Eibarko Hiru Buru Batzarreak 4.000 gomita-txartel zabaltu zituen eskuz esku, aurreko egunetan. Astelena pelotalekua gainezka bilakatu zen, jendea zutik eta estupestu egina, prentsarako eta bestelako eserleku erreserbatuak jende arruntak okupatu zituelarik.

30-50 urteko jendea batez ere, eta emakumea ugari. Lau hizlariotatik birek euskaraz soil-soilik hitzegin zuten. Erdaraz mintzatu zirenek egindako zenbait euskarazko aipamenek, ondo frogatu zuten entzulegoa euskaldun zela gehienbat. Hizlariak, bestalde, bizkaieraz mintzatu ziren, bertan kokatua zen entzulearenganako familiaritasun handi batez.

Lur Munitxa, Iñigo Agirre, Juan Jose Pujana eta Xabier Arzalluz hizlariak, txistularien atzetik eta Eibarko zenbait burukidez inguraturik sartu ziren jendartearen kantuan, hainbat euskal erakundetako usadioak ohi duenez. Mitinari ekin aurretik, ikurrina jasoez zen, jendeak "Agur Jaunak" kantatzen zuen artean.

Jaunito Beistegik EAJ-ren itzulera hau agiriko poztasun batez adierazi zuen: "Oraindik atzo zala dirudi batzoikitik ihesiak urten behar izan genduala. Gaur,

ostera, berriro indarrak zabaltzen hasi gara, beste batzuk itxi beharrean dagoen artean".

Aipatu ziren gaiak Iruineko Nazio Batzarre Nagusian harturiko erabaki eta ondorioekikoak izan ziren batipat. Ideologi planteamendu guztien gainetik erakarmen handiko bilera izan zen, abertzaletasun tradizionalaren sapore askorekin.

Mitinean zehar, Ibagutxi (ez zegoen oraindik Jakaren berri) arratsaldean iritsiko zela Puerto Santa Mariatik jakinerazi zen, eta guztiak ongi etorria ematera joan zitezela proposatu. Xabier Arzalluz-ek esan zuenez: "Ez da hainbat gauzatan gurekin etorriko, baina ezin dezakegu ahantz, guk defendatzen dugun aberri berberonen alde bururatu dela".

Aberri Eguna

Aberri Eguna EAJ-k sortua da, baina ez da partidoarena, herriarena baino. Gure bakezko filosofia da. Ze indar gehiago herri oso bat alkartuta ikustea baino?

—Hitz hauekin Juan Jose Pujana Aberri Egunaz mintzatu zen.

Egun berean, zenbait alderdik bakezko Aberri Egunari buruzko dokumentu bat aterako zutela Gasteizen jakinerazi zuen, eta dei egin mitinean bildurrik zeuden guztiei, parte har zezaten: Beraz, ez bildurtu, herri zaintzaileak egongo dirata. Joan zaitezke danok, umeak, andre-

ak, zaharrak... danok Gasteizera, gure aberri mina azaltzeko, gure Euskadirenganako askatasun nahia azaltzeko, eta Herri bat osatzeko. Hor dago izana, hor dago nortasuna, munduaren aurrean azaltzeko mundu guztiaren aurrean gure zibilizatu zentzua agertzeko.

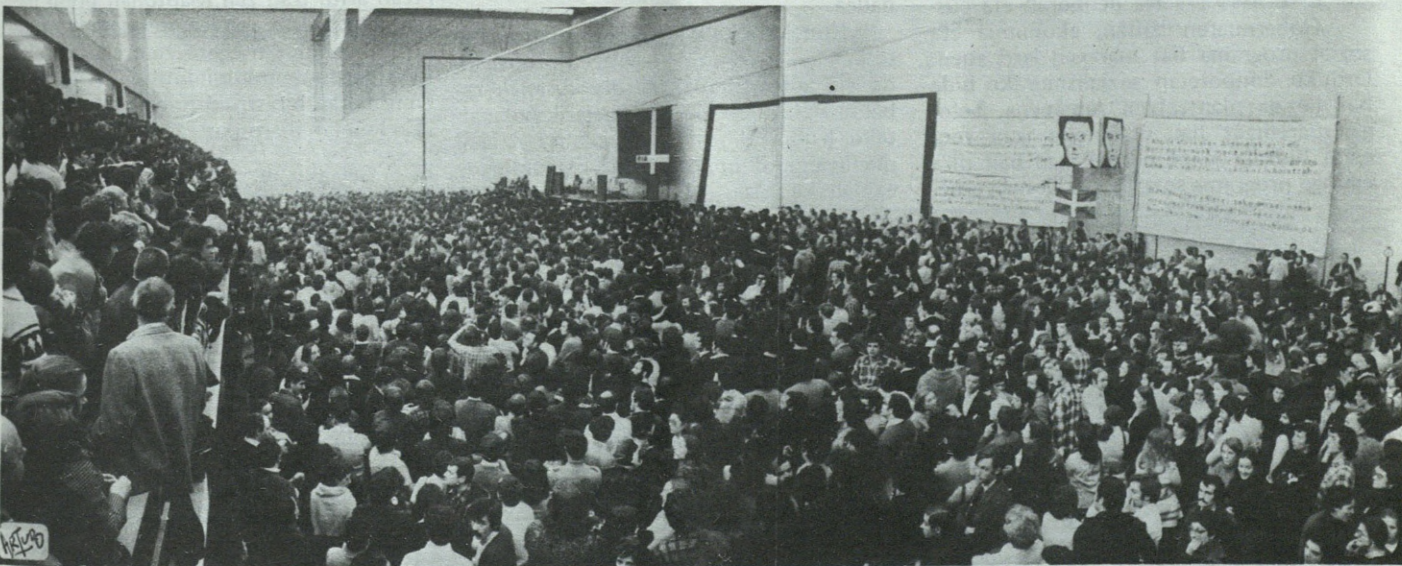
Gazteria radikala

Hainbat punturen artean, Xabier Arzalluzek gaur eguneko zenbait gazteren maximalismoa aipatu zuen, batere gutiespenik gabe, aitzitik.

Gazteria berez dela bihotz beroa eta radikala esan zuen, eta izan ere hala behar zuela izan: Tampoco Sabino Arana fue un meapilas, y hay que ver las barbaridades que dijo. Zentzu honetaz ezarri gazteriarren harrera hau nahiko normala da: tienen muchas tortas que recibir, y mucho que aprender políticamente.

Xabier Arzalluzek gaur eguneko gazteriarren ausartasuna goraiatu zuen. Hala ere, beren gurasoen belaunaldia la generación más apaleada izan dela esan zuen, eta erantsi: De dónde creen que han recibido el valor? Quién les ha transmitido el fuego? Ya lo reconocerán algún día!

Joku posibilista bat proposatuz amaitu zuen. Checoslovaquian kristau demokrazia bat jarriko ez den bezalaxe, mendebaleko Europak ez duela iraultza marxistarik gaurko ezagutuko zioen, eta Euskadi ez dela bi indar handi hoiaren artean isla bat izango. Ezker edo eskuineko diktaduraren artean, eskuinak duela irabazteko posibilitate guztia, eta ea zenbateraino tira daitekeen sokatik, apurtzeko arriskurik gabe.

E.I.A. :

Euskal Iraultzarako Alderdia plazaratu zen apirilaren 2an Gallartan, arratsaldeko 6,30etatik 9ak artean. ETAk 15 urteotan erein haziaren fruitua jasoz agertu zen. 5.000 inguru bildu ziren. Irasuegi, Ortz, I. Martinez, J. Knörr, Etxart eta Arantxa Arruti mintzatu ziren. Tartearen urteko abestiak, hildakoen eta espetxeratuaren argazkiak eta abotsa. Mitin sutsua, giro beroa, antolamendu izugarria.

Eusko Abertzale Ekintzaren

mitina Irunen Sozialismorako bide bat

Iruneke Pasionisten aretoan izan genuen Eusko Abertzale Ekintza (ANV), bertako Jesus Mari Garziak egin zuelarik aurkezpena. Ondoren Juantxo Mantxola irundarra egungo zenbait problemez mintzatu zitzaigun, bereziki irakaskintza arloa arrotuz. Ondoren alderdi honen mitin emale ezaguna den Valentin Sologaistua mintzatu zen. Ez zen konferentzia edo antzekorik izan. Hiruzpalau ideiaren inguruan aritu zen hizlaria. Bostehun pertsona inguru bildu zen areto haretan. Gehienak berrogei urtetakoak zirela esan daiteke, esan nahi bait da ez zela gazteri gehiegi nabarmendu.

Euskadin jaiotako oligarkiaren kontra

Sarrera egin ondoren, oligarkiaren aurrean zer jokabide izan eta oligarkia berorrek egin eta izan dituen jokabide zikin eta laidogarriak salatu zituen. Euskal Herriari Oriol familiak, nahiz Aristrain, Ibarra edo-eta Olarra familiak, frankismoak ekarri dizkigun kalamidade guztiak baino kalte gehiago ekarri diotela Euskal Herriari, berokiek jarri bait zuten Franco diktaduraren gailurrean.

Presoak ETArenek dira

Sologaistua argi utzi nahi izan zuen zentzu honetan ANV-EAEn ikuspunduz, kartzelan dauden presoak ETArenek direla eta azken hamabost urteotan ETA izan dela "el máximo exponente" euskal munduaren eta politikaren baitan. Haatik ez direla gauzak konpontzeko bidean jarriko egiazko amnistiarik lortzen ez den bitartean.

Gerraurretik datorkigun sozialismorako bide bat

EAE-ANVk gerra denboran eta eusko Gobernuaren baitan, ekonomia eta sozial programa bat martxan jarri zuen. Orduko donboretan sozialismorako bide bat bezala planteatzen zatekeena. Sologaistua erabateko izan zen, egun horrela mamitu ahal izan bait dira egungo programa sozialistak. Honela ome-

naldi bat egin nahi izan zien egun zahar diren alderdi honetako borrokalariei, abertzaleen baitan bide berriak zabaltzen jakin izan zutelako eta aro hartarako kasu konkretuan, giroan bizi zen katolikotasunaren kontra altxa zirelako. Sologaistua zioenez, nahiz gaur egun polemika hau erabat gainditurik den, denbora haretan behin behineko eta oroz gainetiko inportantzia bazedukan.

Euskal Gobernu eta Autonomia Estatutoa

Euskal Gobernu dela demokrazia giro baten azkeneko borondatea esan zigun Sologaistua. Hori dela bide, euskal Gobernu ukatzea, faszismoaren berrogei urteok onartzea izanen litzatekeela ere gaineratu zuen. Bestela behar beharrezko dardukagu euskaldunok bat etortzea minimo bati buruz. Delako manimo hori Euskal Estatutoa litzateke. Minimo horretan bat ez etorri gero, eta hauteskunde legea egink den moduan eskuineko talde handiak aterako lirateke irabazle eta guttieneik lau urtez sofritu beharko genuke eskualau urtez sofritu beharko genuke eskuinaren —Fraga bera ez aipatzearen— kalamidadea.

Honela bukatu zuen Sologaistua bere mitina. Irteeran, alderdiaren propaganda eta adierazpenak bai eta kartelak zabaldu zizkiguten, ikusi genuelarik nolabaiteko jendetza behintzat erakartzen ahal duela alderdi honek, nahiz eta oraingoz ez daiteken esan gazteria berekin duenik.

ISIDRO SUSPERREGUI BALAK JO ETA HILDA

Isidro Susperregi Aldako, amnistia- ren aldeko manifestazio batetan parte- de zela, gomazko bala batek jo zuen, ospitalea eraman behar izan zutelarik be- rehala.

Oso grabe iraun ondoren, martxo- ren 28an hil egin da, 68 urte zituela. Susperregi, Eusko Abertzale Ekintza (ANV)ko lankide porrokatua izan da hiltzeko mementuraino, urteotan Do- nostiako alderdiaren batzarkide zelarik. Gaztaroan, Erreterriako Hiri batzarre- ren sortzaile eta eratzaila izan zen eta gerra denboran Eusko Indarra gudaros- tean aritu izan zen, Santoñan preso ha- rrapatuz. Urte anitzez preso eta konzen- trazio kanpotan egon ondoren, borroka klandestinoan murgildu zen. EAA-ANV- ren baitan birestrukturatze eta organiza- zio lanetan ihardukitu zen.

Gertakizun hau dela-eta, EAE- ANVek orri bat bidali digu non agaer- tzen bait dute, beste hirurak Fernandez Elorriaga eta Jesus Murueta, Erandion 1.969an kutsaduraren kontrako mani- festazio batetan hilak eta Josu Zabala al- derdian sartu berria zelarik Hondarra- bian hila.

Antidisturbios-en ekintzak salatuz, indar errepresiboak, ordena publiko- en- gatik aldatuak izan daitezela, hauk herri- aren ordezkari egiazkoek kontrola ditzat- en, Amnistia osoa eta orokorra eta He- go Euskadiko lau eskualdeen autonomia eskatuz bukatzen dute EAE-ANVkoek.

Ibargutxi eta Jaka ONGI ETORRI!

Apirilaren 3an, Eibarko herriak egun historiko bat bizi ahal izan zuen. Goizetik EAJ-ren mitina eratu zen 4.000 entzuleren aurrean. Arratsaldean, berriz, gartzelatik atera berriak izan diren Josu Ibargutxi eta Patxi Jaka herriko semei, sei mila-ren bat pertsonak ongi-etorria eman zieten.

Herriko sarreran, talde aintzindari bat —ikurrin, argazki, pankarta eta txistulariz— zain egon zitzairen. Ondotik, kalejira luze batez, komitiba Udaletxeko plazara abiatu zen, non denetariko jendeak— zahar eta gazte, andre eta ume, zuri eta gorri, abertzale nahiz ez, politiko zein pasealekuko jendea— ongi-etorri bero bero bat eskaini zien.

Josu eta Patxi, lepoan harturik izan ziren plazan sarteraziak, eta udaletxeko arkupeetan jarriko mahai baten gainean beren eskertza guztiz nerbioz azaldu zuten.

Patxi Jakak, mikrofonoa harturik, zera esan zuen: “Nik nahi nukeena alegia, herriak hainbeste lagundu digunez, eta baita berdin ere, hainbeste sufritu duanez bere askatasuna lortzeko, lortu nahirik, eskerrak ematea. Gogoratu nahi dugu, baita ere, Lorenzo Perez Jauregi, Burgos-eko juizio denboran hil zuten gure burkideak”.

Josu Ibargutxik, berriz: “Lehendabi-

ziko gauza behar dudana egin, zera da, zuei, Eibarko herri burrukalarari honi, eta Euskal Herriko herri burrukalarari honi, eskerrak, mila esker eman, gu ateratzearren, eta gure burkideok ateratzearren. Honek ez du nahi esan denok atera gerala edo amnistia totala, amnistia orokorra, lortu dugunik. Gure burkide asko, momentuan, barruan geldituko dira, Batez ere, Mario Onaindia eta Iñaki Sarasketa, ez dago ziur aterako direnik edo ez. Gure burrukaren oinarria, hori izango da burkide eibartarra, eta beste burkideok, beste espetxeetan dagoen burkide guztiak ateratzea. Honela, burruka honekin, lortuko dugu Euskadiren askatasuna, zeren burruka hau ere enmarkaturik dago beste burrukaren markoan, hau da, Euskadiren autodeterminatzeko deretxoa, partidu langile guztien legalizazioa, sindikal askatasunaren rekonozimendua etab.

Berriz, Patxik eta nik, momentu honetan eskeintzen diogun Eibarko herri guztiari, eta batez ere Euskadiko langilerari, gure eskerrak kartzelatik ateratzearren eta berriz dei bat egiten dizuegu, gure burkide erakin burrukatzeko jarraitzen. Besterik ez, mila esker”

Ikurrinak, bandera gorriak, errepublikanoak, pankartak eta oihuak: Gora Euskadi Askatuta, Gora Euskadi Sozialista, Gora Euskadi Independiente, Presoak kalera Amnistia orokorra...

Josu Ibargutxi

1968ko apirilaren 29an, Patxi Jaka eta Luis Mari Aizpuruarekin batera, 17 urte zituela eroria.

Martutenera eramana izan zen. Zazpi hilabetetan Residentzian egon zen eta gero bi urtean Madrileko hospitalean. Zenabit operazio, injerto eta beste begian egin behar izan zioten.

Hiru kausaz epaitua, guztiz 46 urteko zigorrak. Ondorioz, bi urte terdi Sorian, urte terdi Segovian eta bat Puerto de Santa Marian. Tarteka-marteka, zenbait hilabete Santander-en eta beste zenbait presondegitan.

Guztira bederatzi urte egin ditu barruan. Bost gose greba, luzeena 25 egunekoa. Segoviako ihesketan parte hartu zuteneko bat, eta Nafarroan “kristoren tiroteopean” berriro eroria.

Patxi Jaka

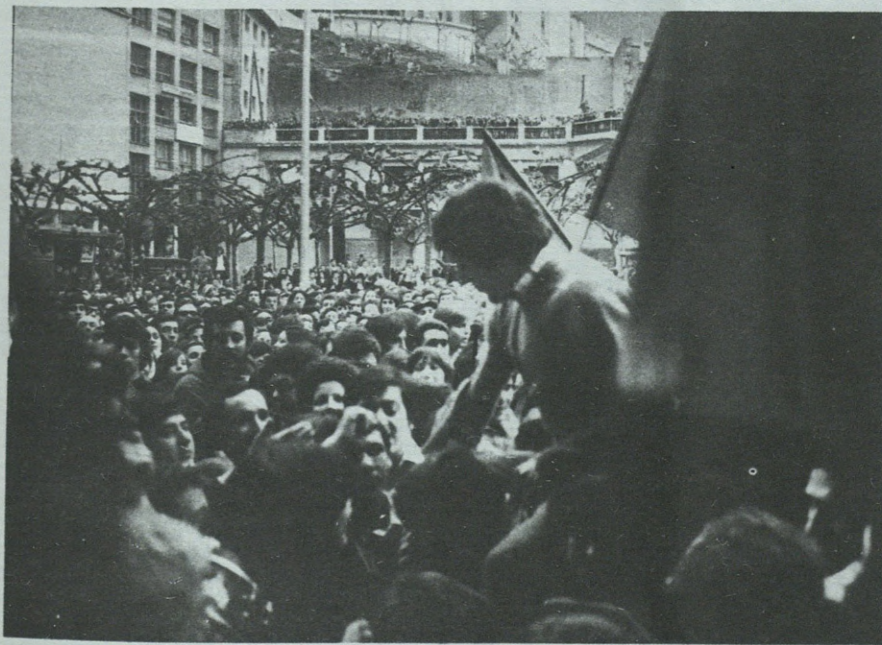
1968ko apirilaren 29an, Josu Ibargutxi eta Luis Mari Aizpuruarekin batera 22 urte zituela, eroria.

Lehenik Martutenera eramana. Bi kausaz epaitua, eta 26 urteko kondena.

Lau hilabete Carabaxhelen, bi urte Ocañan, 4 Segovian eta azkenengo bat Caracerez-en.

Beraz, bederatzi urte egin ditu gartzelan. Bederatzi gose greba, 24 eta 25 egunekoa hainbat.

Ibargutxi eta Aizpuruarekin batera ere, Segoviatik ihes eginga. Ibargutxi eta Jaka harrapatuak izan ziren. Aizpuruak, ordea, muga pasatu ahal izan zuen.

Juan Mari Zubimendi USURBILEN

Gizonik ospetsuenari bezala egin zion ongi-etorri Zubimendi Juan Mariri Usurbilek. Arratsaldeko 2etarako Zubimendiren zai zegoen talde haundi bat herriko sarreran; ikurkin, txistulari eta guzti. 2,30etan iritsi zen Juan Mari.

Besarkada estuak, negar-malko lodiak, txalo beroak, txistularien "Eusko Gudariak" doinuz horniturik. Elizak ere jai haundietan bezala jarri zituen dorreko kanpaiak jirabiraka.

Umez, zaharrez eta gaztez inguraturik plazara, pelotalekura eraman zuten Juan Mari. Herriko festetan bezalaxe bete zen pelotalekua. Inaki Aizpuruak ongi-etorri eginaz eta espetxeratu guztiak kale-ara arte borrokari jarraitzeko eskatuz hitz bi irakurri zituen. Bi ikurrinen erdian zegoen Juan Mariri Aurrekua dantzatu zion dantzari taldeak. Esker onezko agurra egin zien herritarrei Juan Mari emozioz beterik.

"Juan Mari, Gaxpar, Motza eta Jose Martinentzat" amnistia eskatzen zuen pankarta haundi bat zegoen dorreko balkoitik zintzilik. Juan Mari eta Gaxpar etxeraturik ditugu, dagoeneko. Motza eta Jose Martin Sagardia falta dira.

"Eusko gudariak" abestuz sartu zen Juan Mari bere etxera.

Juan Mari Zubimendi 1973ko azaroaren 2an detenitu zuten eta juizioan 23 urteko zigorra ezarri. Martutene, Burgos, Zaragoza, Segovia eta Cáceresko gartzelatan eta Carabanchelgo ospitalean egon da.

TRATU TXARREZ OSPITALEAN

Marcelino Orejak esan duenez "Aberri Egunerako espetxe guztiak hutsik izango dira". Guri iritxi zaigun informazioak ez du hori adierazten. Hona hemen Itxasoko gertakizunen ondorioz detenituak izan ziren kaso batzuen ondorioak.

MIREN SALINAS: 22 urte. Erreterian, Martxoaren 8an, paisanoz jantzitako guardia-zibil batzuk detenitu eta Antiguako Kuartel-eraman zuten.

Hilerokoeekin zegoela jakin erazi arren buzo bat jartzera behartu zuten eta "la bañera" deitu tortura egin zioten. Botaka hasi zenean bakarrik atera zuten.

Martxoaren 15ean Juezaren esku utzi zuten. Ordurarte aipatu guardia-zibilek interrogatorioetan ibili zuten, gau eta egun, maiz buruan kolpatuaz. Epe guzti honetan emakume honek sukarra eta anginak izan zituen, mediku batek begiratu behar izan zuenarik eta pastilla batzuk eman zizkion.

Detenituriko zenbait egunez ez zioten ez jatekorik ez afaltzekorik eman; bestetan bokadilo bat besterik ez.

Martutenen zegoela gurasoak joan zitzaizkion. Beste emakume batek lagunduta irten zen. Gaixo zegoela ikusita, gurasoak Direktoreari kexu joan zitzaizkion. Honek ez zuen erantzukizunik hartu beregain. Abogatuak ikusiz geroztik Gestora eta abogatuak bete betearen sartu ziren eta Hospital Probintzialera eramatea lortu zuten.

Hospitalean badaramatzi gutti gorabehera aste bi. Dagoen gelan 6-8 polizia egon ohi dira, eta Hospitalean berriz 20-30. Horregatik nahiz Juezaren baimena izan, abokatuek ezin izan dute ikusi.

ASUNCION EZEIZA: 53 urte. Erreterian, bere etxean, detenitu zuten eta Comandancian egon ondoren Martutenera eraman dute lurrean lo egin behar duelarik. Etxean bakarrik utzi behar izan zituen bere 12 urteko alaba eta 3 urteko eta urte beteko haurrak. Bere 53 urte-

rekin "Comandancian" zeuden presoguziei—bere semea tartean— animoa ematen saiatu zen. Gaurregun Martutenen dago.

Donostiako Juzgaduak, eskuk garbituz, Madrilera bidali du kasua. Baina, abokatuen ustez, Madrilera ere ez du onartuko, eta berriro Donostiara etorriko da. Denbora hortan, askatasun probisonala ezin dute eskatu, eta espetxean jarraitu beharko du.

INDARKERIA NAGUSI

Lasarteko goardiazibilek badute "aziotxorik" beren gain. Azkenekotakoak hauetxe dituzte. Martxoaren 26ean, gaueko 10ak aldera, hiru lagun kuarteliloaren ondotik zihoazela, haietako bat hartu hiru goardiazibilen artean eta zaramatzin bi eranskailu —"Euskadin euskaraz" eta "Askatasunerako ibilaldia"— jan arazi zizkieten. Gainera masailekoak ematen zizkieten eta zakurra gainera bota. Denbora pasata gero, besterik gabe utzi zuten.

Egun berean berdintsu gertatu bide zitzaion beste mutil eta neska bati. Eta hauek ez dira lehenengoak. Aski ezagunak dira Lasarten bizipahiru goardiazibil beren jokamoldeengatik.

"LA VOZ DE ESPAÑA" HAUZITARA

Donostiako Hauzo Elkartek hasarre daude. Eta hasarre honek "La Voz de España" hauzitara eramatea erabaki ditu.

Eguneroko hontan, "Cartas al Director" deitzen den atalean, Elkarteen Errebindikatibo kanpainen kontra ekiten zioten identifikatzaile gabeko pertsonak idatzitako gutunen bidez. Nahiko harriturik utzi zituen gure Elkartek honelako gauzak gertatzeak, zeren beraien idatziak, nahiz eta beren lehendakariak izenpetuta egon, askotan ez zizkien onartzen egunkari hortan, eta besteetan moztuta argitaratzen zizkien.

Aurtengo Otsailaren 2an, Donostiako "La Voz de España"-k (Mugimenduko Egunkariak) Elkarteko Zuzendaritzaren kontra irain eta kalumnia asko jartzen zituen gutun bat argitaratu zuen. Gutun hau, egiaztatu zuten bezala, izenordeko zinatuta zegoen, nahiz eta egunkari hortako zuzendariak "una persona debidamente identificada que residen en la provincia" zela esan.

Martxoaren 14eko eguerdian Hauzo Elkartek eragindako "acto de conciliación" delakoa egin zen. "La Voz de España"-ko zuzendaria, bere abogaduak lagundurik azaldu zen. Ez ziren konpondu, na-

hi z eta egunkariko zuzendariak gutunaren jabeak gezurrezko izen deituraz zinatut zuela aitortu.

Hauzoko Elkarteko batzarkideak bilduz HAUZITARA eramatea erabaki dute zuzendaria zeren, aurretik uste zen bezala, gutun horren zinatzailea izenordeko baliatu da, nahiz eta aurretik egunkari hortako zuzendariak alderantziz esan. Aipaturiko gutun hori argitaratu eta handik 15 egunera pertsona berdinak zinatuturik eta gauza berdinak adieraziz- nahiz eta borondate hobia azaldu aldi hontan-beste gutun bat argitaratu zuten "La Voz de España"-n.

GASTEIZAKO DEIAK

Gasteizko Aberri Eguna jaso berri ditugu LAIA EZen eta IAMen Gipuzkoako Biltzarrearen agiriak.

LAIA EZek Aberri Eguna Euskadiko langileria eta herri langilea burgesia nazional, estatal eta internazionalistaren aldetik jasaten ari diren nazional zapaketaren espresioa dela dio. Burgesia autonomistaren helburuak —langileria lotzen dutenak— eta "oposizioko" zenbait alderdiaren jokabidea ez ditu onartzen. Aberri Eguna borrokalaria proposatzen du, beste zenbait alderdik nahi dutenaren aurka. Aberri Eguna euskal langile klasearen borrokaren eta benetako independentzia nazionala langileriak bakarrik —langile eta herriko boterearen eraikitzearen bitartez— lortuko duenaren froga izan behar duela dio.

IAMek berriz "Aberri Eguna borrokako egun bat izan behar duela" dio eta "alderdi abertzale batzuek —PNV, ESB, ESEI— eta estatista batzuek —PCE, PSOE— Madrilgo Gobernarekin daramaten negoziaketa salatzen dugu".

"Apirilaren 10ak Gasteizen Euskal Herri osoaren borroka eguna izan behar du" esanaz bukatzen dute.

Bestalde, Carabanchelgo ospitalean dauden presoak agiri bat zabaldu berri dute. Hauek ere Gasteizera joateko dei egiten dute, Itxasoko hileketak, Gobernuak eman berri dituen "medidas de gracia", PNV eta "oposizioko" beste taldek daramaten negoziaketa, e.a. salatu ondoren.

O.I. C. ELEKZIOTARA

"Organización de Izquierda Comunista". OIC- elekziotara dijoa. Kandidatoak aurkeztu ditu prentsa-aurreko batean. Eta programa ere bai. Andoni Hernandez Arana, Andoaindarrak, metaleko langilea; Nieves Ollokiegi Otaegi, donostiarra, asistenta soziala; Cipriano Muñagorri Dorronsoro Elduainenkoa, Herri Gaztediko kon-

tsiliario izana; Tomas Etxabe Arakistain Zumaiakoa, "Forjas Alavesas"-eko langilea; Andres Iriondo Zabaleta, legazpiarra, papelera bateko langilea; Txomin Garmendia Garmendia, beasaindarrak, medelista; eta, independiente mailan Jesus Lasa Arin, beasaindarrak apaiz eta irakasleak konposatzen dute zerrenda hau. Ordezkoak bezala, Miren Odriozola Uzkudun, azpeitiarra, langilea; Joseba Artetxe Urkizu, Pasaikoa, "Luzuriaga"-ko langilea.

Bere programa probisonala da. Beste indar batzuekin elkartu nahi dute. Helburu nagusiak bi dira: "Langile Frentea" diskusioen marokan sar dadila, askatasun demokratiko osoak lor ditzan; eta Suarezren Erreformaren Parlamentu Burgesean sartzeko interesa "hor ere eskua sartu behar du Langile Frentea, nahiz eta gurtzat masa borroka izan garrantzitsuen".

Interesa dute ezker abertzaleekin eta ezker komunistekin batutzeko elekdioen aurrean. Hortarako beren programaren puntu nagusiak onartu egin behar dira.

Biltzarre Nazional Eraikiorra lortzea beren helburua denez gero, "seudoconstituyente" prozesu hontan parte hartu nahi dute, "Constituyente" prozesu bat iriki nahiaz.

"Oraintxetik hasiko dugu gure hauteskundeetarako propaganda. Euskadiko Herri langileak ezetza esaten badiote, orduan boikotaren alde jarriko gara".

Datorren 16an, Anoetako Pilota lekuan mitina edukiko dute. Hurrengo aurkezpena Araban izango da, nahiz eta oraindik lekua fijo ez jakin.

AIAN ERO BAT ATXILOTU

Ayan ero bat atxilotu dute goardiazibilek. Bakarrik bizi den 40 urte inguruko mutilar bat da, burutik nahastua, esko-petaz harmatua badaezpada ere. Sikiatrikoan ez omen haren bila etortzeko modurik eta goardiazibilei hotsegin zien medikuaren baimenez Herriko Etxetik.

Jeep mordoak bildu zen AIAra. Plazako txoko guztietan izkutaturik jarri ziren. Sorotik behiekien zetorrela harrapatu nahi zuten. Baina inguratu zitzaiona akuluz lurrera eratsi zuen. Atzetik beste goardiazibil batek kulataz buruan jo eta lurrera zerraldo bota zuen. Buru atzekalde ireki zion. Halere loturik eta esposaturik eraman zuten Sikiatrikora.

ELA LEJOA HAUZITARA ?

CES eta CIOLS sindikatuetako idazkari orokorrekin ELA-STV siglarik ez dezlara erabil ez berak eta ez Lejoako Biltzarrean hautatutako Batzorde Eragileak adierazi diote JON BEITIAri: Bestela hauzitara eramango dutela eta.

NAFARROAN geldi aldiak

VILLANUEVAKo langileekin elkar-kidetzan hiru mila geldituak Iruinean. Orain dela 65 egun haragiaren enpresak greban hasi zirela. Aldi haietan sektore guztia greban zegoen eta hasiera batean geldiketak zirenak greba handi batean bihurtu ziren. Villanueva-rekin greban sartu zirenak "Pamplonica", "Itarte", "Ciganda", "Argal", "Mina" eta "Copeleche" famatuak izan ziren. Eskatzen zutena zera zen: sei mila pezeta gehiago hile-ro, gaixotasunean ehuneko ehun lehenengo egunetik, hogeit ta hamar egun oporretan, emakumearen berdintasuna amnistia laborala etab. Une haietan enpresarioen jarrera oso legala izan zenez gero —bizitzaren indize ofizialak baimentzen zuena besterik ez zuten eskeintzen—laister gogortu zen istilua. Bestalde eta juratu eta enlaze ofizialekin bakarrik negoziatuko luke-tela esan zutenean antzerronak egiten hasi ziren zeren haien ustez langileek hauta-tutako ordezkariak izanen zirela negozia-tzaileak eta ez inor besterik. Entzerrona-tik inportantea Iruinako Udal etxean egin zutena izan zen eta parte hartu zute-nak 58 langile izan ziren.

Handik harat istiluak, manifestazioak eta polizi eta guardia zibilekin topo egite asko izan zen. Lehenengo unetan eskae-rak elkarrezkoak ziren eta erantzunak ere hala izan behar zuten. Batzuren ustez hau jarrera txar bat izan zen zeren enpresa bat-zuk laister ailegatu ziren akordio bateta-ra eta zatitu zuten langileen plataforma. Honela ere laister Villanueva enpresa ba-karrik gelditu zen. 65 egun daramatelarik negoziazioak apurturik daude, 28 kanpo-ratuak eta bi expedientatuak.

Hau guztia dela eta ostegunean hama-lau langile udaletxean sartu dira atentzioa deitzeko. Beren asmoa, hogeita biau egon ziren despioengatik protestatzea eta ne-goziazioak has daitezela presionatzea da. Larunbaterako irtengo dira entzerratuak.

Beste aldetik ostegunean ere hiru mi-la langile geldi une batzuk egiten hasi zi-ren kanporatuekin hauen elkarkidetasuna adierazteko. SEAT, KOXKA, SUPER SER, IMENASA, INQUINASA, CIGAN-DA, ARGAL, MINA, MEBANSA, ARA-NASA, TORFINASA, GIRLING, eta PO-TASAS de NAVARRA, izeneko lantegie-tan egindako asanbladatan Villanuevako prolemaz gainera. Telma eta Sedinsa-renak, eztabaidatu ziren. Azken hauetan nominaren gutxitzea. Bestalde gobernoa-ren erabaki ekonomikoak ere aztertuak izan ziren.

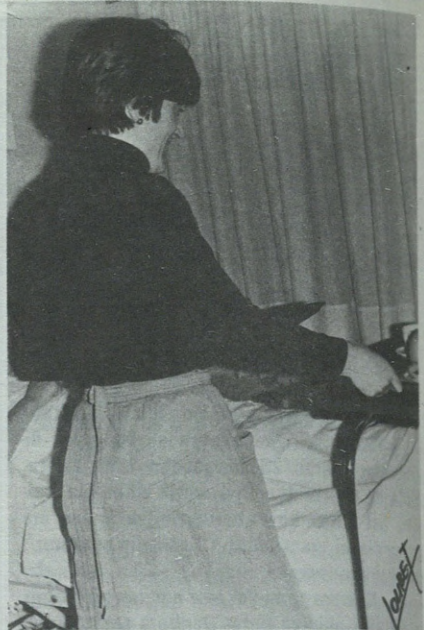
POLICLINICOAN PAISANOZ

Donostiako "Policlinico"an uniformerik gabe lan egiten dute martxoaren 24etik. Jokabi-de hau martxoaren 1ean zuzendaritzari aurkez-turiko eskabideak apoiatzearren hartu dute. Beste gauza batzuen artean hauek eskatzen di-tuzte: langileen uniformeak enpresak garbitu ditzala; oinarritzko soldataren 6.000 pezetako igoera lineala; langileen gehitzea; sukaldeko zer-bitzuaren reorganizazio; garbitokia eta esterili-zazioa behar bezala egokitzea eta gauez lan egi-ten dutenentzat hainbat puntu, "plus de noc-turnidad" e.a.

Adibide gisa datuok eman ditzakegu:

Langileen soldatak 15.349 pezetatik —gar-biketa eta sukaldekoentzat— "supervisorek" ja-sotzen dituzten 29.188 pezeta artekoak direla.

Hilaren 22an zuzendaritzak nolabaiteko e-rantzun bat eman zien langileen ordezkariak: uniformeak garbitzen apirilaren 11an hasiko di-rela; soldaten altxatzea apirilean erabakiko de-la, Sendagintzako konbenioarekin batera; langi-

leen gehitzeari buruz oraingoz ez dagoela eran-tzunik; sukaldeko arazoa bertako arduraduna-ren eta zuzendaritzaren artean erabaki behar dela, garbitokia eta esterilizazioa piskanaka ho-beagotuko direla... Gauez lan egiten dutenen eskabideak berriz ia guztiak eman zituzten, bat ez beste.

Langileak ez ziren konforme galditu eta horregatik protestan jarraitzen dira, eta gainera orain artekoak baino jokabide gogorragoak har-tzeko asmotan, kasorik egiten ez zaien bitarte-an. Zuzendaritza benetako erantzuna luzatu eta luzatu ari da.

AZPEITIKO ELA-STV-KO EGURREKO FEDERAZIOAK GURE LAGUN LANGILLEI AGIRI IREKIA

Konbenioa negoziatzeko unea heltzean, ELA-STV-ko Egurreko Fede-razioak lantoki guztietan oinarri izan zen plataforma reibindikatibo bat agertu zuen, egungo plataformaren puntuak landu eta nagusiei aurkeztuaz.

Haserako gure helburu, herri mailaz kanpo ahal zen egurreko langile gehiena hartzea, bazen ere, ELA-STV-ko Egurreko Federazioa bezala nagu-sien postura hertsia eta banatzailea salatzen dugu, ahal dituen nahasketak egin bait dituzte langileok banatu nahirik.

Azpeitiko konbenioari bagagozkio gure aldetik beti ere traturako bidea ikusi dugu, ez ordea nagusien aldetik, hauek elkar-hizketak haustea beste-rik ez bait dute egin:

- 1.- Negoziaketarako mahaira ordezkaritza gabeko jendea bidali dute.
- 2.- Behin ere ez zuten beren proposamenen zergatia arrazoitzen, pape-ra entregatu baino ez zuten egiten.
- 3.- Gure aldetik aldaketak egin arren berak berean gogor iraun dute beti.

Postura hertsia honen aurrean, hots negoziaketarako giro hau ikusirik langileok hartu dugun geldituneak egiteko postura, sindikato bezala zeharo onartzen dugu.

Nagusia berena duten Adegik sindikatu baturik badaude, guk ere langileok geure sindikatu aske edo libreetan batu egin behar dugu.

Borroka honen esperientziak erakusten digu garbi geure buruak jantzi eta erresistentziakajak eta abar antolatuta beharra, hitz batetan esateko ELA-STV indartu beharra. Euskadiko langile den eta denentzat borroka egite-ko bitartezko, eta gure reibindikazio egiazko eta zehatzak lortzeko izango den sindikatoa. Euskadi askatu baten, klase desberdinik gabeko gizartea lor dezagun.

Sasi demokraziaz jokutzen duten gobernariek, ugazabek bereak eta bi eginaz jarrai dezaten, erraztasun guztiak eskaintzen dituzte. Langileriaren indarra huelga izan da. Bere reibindikazioak, bere haserreak, bere eginahal guztiak heulgaren bidez zuzendu izan ditu. Baina heulgak ez du lege babesik lortu. Langileak legeztatu du.

Gure Herrian gertatua erantzun nahirik, huelgaren bidez euren nahigabe eta haserrea erakutsi nahirik, beste hainbat eta hainbat lantegitan bezala, "Talleres Rico, S.A."ko langileak huelgara jo zuten. Aristizabal donostiarraren heriotza zela eta hilaren 16an berriro geratu direnean, nagusiak eskutiz bat bidali dio gobernadoreari bertako hogeitahogei langileak, dena hogenahogei langileak, kanpoan uzten dituela esanaz, horren errudunak langileak direla adieraziz.

Behin eta berriro sega bezain zorrotz erabili dute despidoa nagusiek. Agintariak bat datoz, dirudenez, horrelako erabakiek. Are gehiago huelgaren motibazioak politikoak direla ikusi eta gero. Demokrati legeak itxura hutsean geratzen dira horrelako erabakirik har dezakeen jenderik dagoen artean.

LEZON

Talleres Rico, S. A.

HUELGAREN ONDOREN DESPIDOAK

Horren aurrean, despedituek, Euskadi guztiko langileriari agiri bat zuzendu diote. Dagoeneko, 21 dira despedituak. Agirian ikusten denez, prozesoa bat eramanez, pauso batzuek emanak dira, eta orain erantzunaren zai daude.

Baina langileek legearengandik eta agintariengandik ez dute ezertxoere espero. Langile indarrean eta herri mobilizazioan bakarrik sinesten dute. Indarrak lortu ditu hemen hainbat eta hainbat gauza, eta orain ere guztien elkartasunak bakarrik lor dezake despedituak berriro lanean hartzea. Rico tallerrean 21 despeditu, Emar lantegian beste 4. Eta okerreana dena, despeditoak jarraitu egingu dute, han eta hemen, horrelako erabakien aurrean gogor erantzuten ez den bitartean.

Oraingoz zai daude, baina burruka, luzarora joko du, eta bertako langileek gainontzekoen solidariedade erantzunaz berriro hartuak izango diren itxaropenik ez dute galtzen.

Bienbitartean, Rico jaunak, "Chema" deitura gustatzen zaio, bere demokrata neurria zenbaterainokoa den ongi erakutsi du.

ZOZKETA 2 MILLOI

Esta peseta forma parte de los dos millones, que se repartirán entre once de nuestros clientes, en nuestro primer sorteo de 1977.

Un premio de un millón y diez de cien mil pesetas.

Como ésta.

Usted ahorra 1.000 pesetas y, además de ser cliente nuestro (con 84 servicios distintos a su disposición), además de percibir unos intereses, además de colaborar, al desarrollo cultural, económico y social de Guipúzcoa, además... usted tiene un boleto que puede valer un millón.

1977 garren urtean, lendabizikoz egingo dan zozketa, BI MILLOI PEZETAKO saria dezute eta onoko pezeta onek, gure bezeruetako amaika libretadunen artean banatuko diran bi milloiko zozketan, arte artuko du. Milloi bat pezetako sari bakarra eta eun milla pezetako amar sari.

Onelakoa.

Ba-dakizu bada. Aurreratu itzazu 1.000 pezeta ta atoz gugana, une beretik bezero zaitugu, nun-nai zabaldurik dauzkagun 84 lantegietako bezero ta orretaz gaifera, diruari dagokion korritua jasoko dezu eta gure bidez, Gipuzko-erria goraldtu duten jakintza, diru-arazo ta gizarte-lanetan laguntzaile ere bai. Oraindik geiago, milloia balio dezaken zenbaki-txartelaren jabe zaitugu.

Caja de Ahorros Municipal

Donosti - Aurrerki-Kutxa

BERGARAKO "LAGUNTZA ETA KULTURA ALORRETAKO" JOKABIDEAK ARGITUZ

Apirilaren, 1ean ospatu zen bilera batetara joan nintzen; deiak zioenez, "Helburu garrantzitsuena, euskara eskolaurreko haurrei irakastea izango da" ipintzen zuenez gero, han joan nintzen pozez beterik bilerara, (jakina, ez baida gutxiagotarako euskara berpizturik ikusi nahi duen batentzat) bainan, ez nintzen hain pozik etorri, esan zitzaigunaz eta hango jokabideaz, deiaren ardatzari begiraturik, noski.

Jakina, deiak, "Helburu garrantzitu tzitsuen, euskara eskolaurreko haurrei irakstea

tzitsuen, euskara eskolaurreko haurrei irakastea izango da" ipintzen du, eta bileraren iraupena ordu bikoa izan zen gutxi gora-behera, bainan, aipatzen dudana gai hau, hamar bat minututan eman zen, (puntu hau eman zuenak, euskaraz eta gaztelaniaz egin zuen beste lau partaidek gai honetatik kanpo ihardun zuten gaztelania hutsean) egia

esan, kontraesana ikusten da, deiaren eta bileraren ospakizunean; zergatik? Hona hemen, partaidei argitasun zehatzagoak eskatzeko, nere hahia.

Gorago esan dudana bezala, pozik joan nintzen bilerara, dei hau ikusirik; bainan, ez zen honengatik bakarrik izan nere poza. Aldez aurretik, Mar-

txoaren 25ean beste bilera bat eman bait zitzaigun, (asmo berdinekin) han esan zitzaigun, Euskadiko hizkuntza nazionala euskara zela, eta honen alde denok saiatu behar dugula, baita ere, hizlariak esan zuen, ados jarri zirela, "Enseñanza"ko Mojak, Maisu Nazionalak eta Herriko Ikastola datorren ikastarotik aurrera, Eskolaurreko haur guztiei euskaraz ematen hasi behar dutela. Hauek izan ziren ni poztu ninduten albisteak.

Partaidei jokabide zehatzagoak eta argiagoak eskatzeko arrazaoia zera izan da: lehenengo bileran esan zitzaiguna kontuan harturik, hau da, ados jarri zirela eskolaurre guztia euskaraz emateko, alegia; galde erantzunetan, honako galderak egin nitzkien, jakina, herri osoak jakin dezan lehenengo bileran esan zena:

-Bi eta hiru urteko haurrei euskaraz ematen hasi behar duzuela esan duzue, noiztik hasi behar duzue?

-Nori, haur guztiei?

-Noiz arte irakatsiko zaie haurrei euskara? eta zer gai irakatsiko zaie?

Lehenik, esan behar dut, nik galderak euskaraz egin nituela eta partaidetako batek nere galderak erdarara itzuli zituela, eta ondoren entzuleei, gaztelaniaz esan zien, nik zer galdera egin nitzkien, ondoren nere galderei erna-

tzunak eman zizkien, gasteleraz soil-soilik; zer dela-ta jokabide hau deia eta eskaparatetan ipini ziren paperak, euskaraz eta gaztelaniaz egonik?

Nik egindako galdera honi, hau da:

-Nori, haur guztie? bi bileratan ez zen berdin esan, hau da, ez zen batasunik ikusi erantzunean, alde handi xamarretik, neretzat behinik-behin.

Euskal hizkuntzaren aldeko mai-tasuna dudalako eta erantzunak gaztelaniaz eman zitzaizkidalako, horrengatik, idatzi hau egin dut, bainan, asmo txarrik gabe, inori minik eman nahi izan gabe, hori bai, errazkeria eta utzikeria salatu nahian, jakina, geure-tako bakoitza bait da erresponsable euskararen berpizkondeaz.

Tomas Agirre.

Oharra: Lan honen erantzuna eskatuko nieke, bileretako partaide; hala ere, hobekiago izango litzateke, honetaz erantzuna emango balukete: UDALAK, "Alkartu-Nai"k, "Bergarako Kultura Ekintza"k, "Enseñanza"-koek, "Maixu Nazional"ak eta Ikastolak, jende asko egon daitekeelako interesatua gai honetaz, hain zuzen. Hor lekuko Euskararen Ofizialkidetasunerako agiria izenpetu zuten milaka Bergararrak.

Bergaran 1977.eko Apirilaren 3an

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner
donostia

☎ 41 22 72

Sariketa berri bat bertsolari gazteen-tzat hasi da aurtengo apirilaren 3an Zaldi-bin: ARTXANBERRI SARIA.

Hamabi, bertsolarik hartu zuten parte. Hona hemen zerrrenda osoa, kantatze-rakoan izan zuten numeroaren arabera: Elgezu, Areitio, Matxinandarena, Mañu-korta, Otamendi, Attola, Telleria, Arteaga, Enbeita Ion, Zelaia (gaztea), Begiristain eta Mixel Xalbador.

Lau ziren epaileak: A. Zabala, Mixel Itzaina eta Joxe Mari Aranalde. Bertsoak kantatzez bukatzearekin batera eman zuten beren erabakia. Ez zen zai egon beharrik izan; baina utz dezagun hori azke-nerako eta ikus dezagun sariketa osoaren martxa.

Rufino Iraolak zuzendu zuen. Egin du lana gure zaldibiar bertsojartzaile eza-gunak. Eta gai batzuk hari beretsukoak baziruditen ere, aukera eman zien bertso-lariei kantatzeko. Hutsak huts, zor bat ge-hiago badu bertsolaritzak Rufinorekin.

Goizekoa ez zen garaiz hasterik izan, bestaldekoak —eta haiek ekarri behar zu-ten Aranalde— berandu agertu bait ziren. Horregatik goizean bina bertso besterik ez zuten kantatu bertsolariek sariketara-ko. Bestela jardun zuten berantiarrak iri-txi bitartean.

Arratsaldekoa Getarako zegoen esana eta puntu-puntuasi hasi ziren kantuan bertsolariak.

Zaldibiko plazan bero usai haundirik ez zen igandean, baina jendea ongi bildu zen, eta ugarituz joan zen arratsalde gu-zian. Euria ere etorri zen gure artera, eta momentu batez ikaratzen hasi ziren en-tzuleak, baina esatekorik ez zuen egin eta ederki segi ahal izan zuten sariketa guzia.

Lau sari zeuzkaten zaldibitarrek egun hortarako: Irabaztunarentzat txapela eta kopa, bigarrenarentzat kopa, gazterik ho-berenarentzat kopa eta bertsorik hobere-narentzat beste laugarren kopa bat. Has gaitezen azkenoz aurrera.

Bertsorik hoberenarena Otamendik eraman zuen. Azken puntua eman zitza-ion. Honela dio: "inork ez daki oraindik zenbat zor dion Euskalerriak". Eta hona bertso osoa:

"Danok ditugu Xalbador zana
bertsolarian berriak,
bertso on asko ditut entzunak,
baitare irakurriak.
Danak ziraden oso mamitsuk,
danak hain zoragarriak...
inork ez daki oraindik zenbat
zor dion Euskalerriak"

"ARTXANBERRI" SARIA ZALDIBIN

Mixel Xalbador irabaztun

Gazterik hoberenaren saria, Matxi-nandienak eraman zuen. Ez zen duda haundirik izan.

Bigarren Enbeita Ion izan zen. Arra-tsaldeko saiorik hoberen-bati sari bat eman behar izan balitzaio, dudarik gabe lonek eramango zuen. Gora dioa gure bizkaitar gaztea eta egingo du lekua bertsolaritzan.

Eta txapela Urepelera joan zen. Nor-baitek esana du "argia itzali zela" Xalba-dor hil zenean eta bagaude beste bat piz-tu ere ez ote den egin Nafarroa Beherako xoko polit hortan. Dena den, atzo Zaldi-bin Mixel Xalbador izan zen irabaztun. Lau bertso jartzen ditugu hemen berare-nak.

Bazkalondoko agurra:

"Lehen aldikotz gaur ikusia
zaitut bai nik zu, Zaldibi,
eta esan nai dizut orai zer
dutan zu ikusiz sendi:
Zu bezelako herri zintzoez
betea balitz Euskadi,
askatasuna ardietsia
gendun gaugerroz aspaldi".

Beste bi hauek, honela zuten gaia:
"Euskalerriak zapalkuntza doblea dau-ka". Bi bertso kantatu behar zituen eta hona Mixelek kantatutako biak:

"Behin ez dela aski, bitan nai
gaituzte askok errautsi;
orai kotz nola ez derakute
gauza hori erakutsi?
Bainan halere, gu euskaldunok
ez dezagun inoiz etsi;
bitan zapaltzen bagaituzte're,
guk beti gureai eutsi.

Euskadi, ondo ikusten duzu
zapaltzen zaituztela bitan,
eta ez dute atzerritarrek
konfientziarik zutan.
Guk ez dauzkagu behar gintuzken
indar guziak eskutan,
baina ordea euskaldun odol
bero garbia bai sutan".

Eta bukatzeko jar dezagun agurra:

"Sari edorrok ezarri dute
nigarra ene begian;
pozarekin da pena haundi bat
nastu bihotz xamurrian.
Xapel hau eta kopa eder hau
Xalbadorren baserrian
jarriko ditut aita zenaren
sari guztien erdian."

EOM

LANGILEEN
KOOPERATIBA
ELKARTEA

B/ Landeta, s/n Urrut. 812940 (3 hari)

AZPEITIA (Gipuzkoa)

ikastolentzat libera bat

Ipar Euskal Herriko ikastolak SEASKA deitu batasunen elkarturik daude. Ipar aldean ere ari da euskaltzaletasuna indartzen. Euskaldun izan nahiaz sortu dira han ere ikastolak.

"Euskara eta euskaldunen ikastetxea da ikastola" dio Seaskak zabalduko orri batek. Helburu horrekin sortutako ikastolek honela dira antolatutako SEASKAk dioenez: "Gurasoek dituzte sortzen ikastolak eta gurasoek dituzte osoki kudeatzen bai irakaskuntzan, bai ogibide mailan.

"Ikastolaren helburua da haurren ahal guzieren zabaltea bai gorputzarenak, bai adimenduarenak.

"Horrela, diziplina ez da bortxaz sar erazten den gauza bat, bainan bai, bere baitarik haurrari sortzen zaion bere eta beste haurren lanaren errespetuaren ondorioa.

"Helburu hartara heltzeko ez dugu 25 haurrez goiti onartzen.

"Lehen mailako ikastolan, segida bat ematen zaio, ikastolan erabili mintzaira eta pedagogiari. Haurra bi mintzairetan berdin trebe da, eta betiko euskara eta frantsesa bereganatuak ditu, berez, 11 urtetan."

Zailtasunak

Hemengo ikastolek izan dute eta badute eragozpenik. Denon gogotan dira eragozpen hoiek. Baina Ipar aldekoek are eta haundiagoak dituzte. Frantziako Estatuak Espainiakoak baino jokabide maltzurragoz zapaldu du Euskal Herria. Udatiarrentzat loretegi eta atsedan leku bihurtu du. Bertakoentzat polit eta patxadako, baina bizibiderik gabeko eta behartsua.

Ipar Euskal Herria ere ari da esnatzen, poliki poliki: bertsolariak, kantariak eta ikastolak sortzen ari dira. Gaztez, abertzaletasunez eta dirubidez nahiko urri den Ipar Euskal Herrian kostata egiten da lan.

400 haur dabilta ikastolan. 25 irakasle ari dira haur hoiek euskalduntzen, hezitzen eta eskolatzen. Aurrera begira beste 11 irakasle-gai ari dira ikastolarako prestatzen.

Euskaldun bakoitzak libera bat

Seaska batasunak ikastolak ugaltzea nahi du haur euskaldunak beren hizkuntzan analfabetoak izan ez daitezen. Baina ataka estuan aurkitzen da une honetan: ZORRETAN.

Seaska batasunaren barruan 340 guraso, 500 laguntzaile, 25 irakasle eta 11 irakasle-gai ari dira lanean.

Aurtengo aurrekontua edo presupuestoa miloi bat liberakoa da. 170.000 liberako zorra egingo dute ikastaroaren bukaerarako. Honela dira kontuak:

SARTZEAK

gurasoak	250 000
laguntzaileak	100 000
besteak e.a.	300 000
egutegiak e.a.	100 000
"Conseil Général" eta Herriko-etxeen emaitzak.	100 000
	<u>850 000</u>

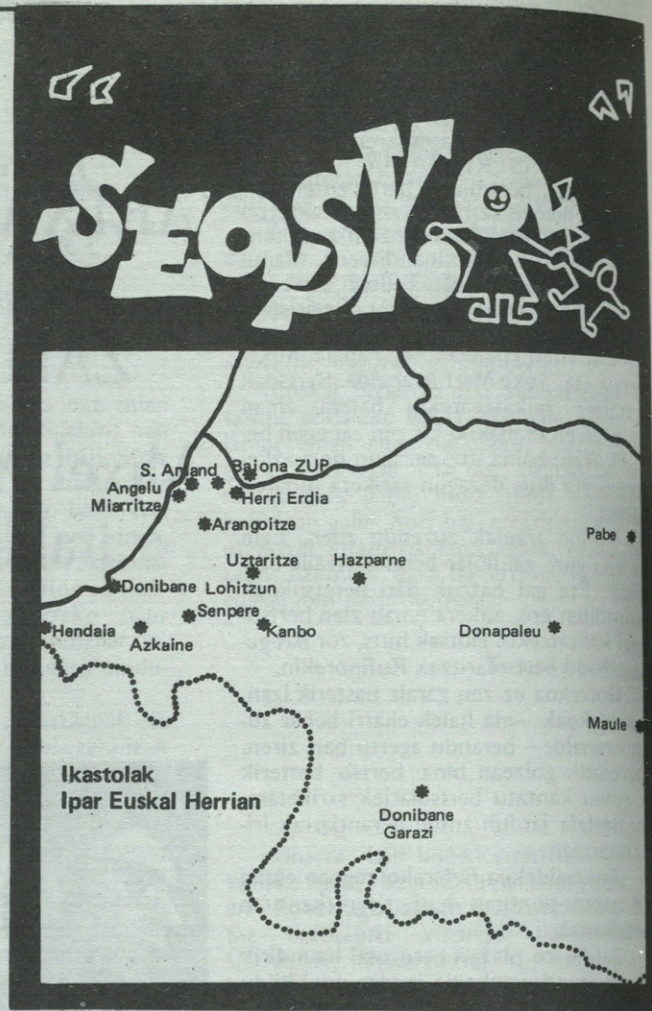
GASTUAK

erakasleen soldatak eta sozial zergak	720 000
idazkaritza	150 000
erakasle gai e.a.	130 000
	<u>1000 000</u>

Gaurerregun bankuan 85.000 libera zor dituzte. Sozial zergak eta soldatak ordaintzeko 110.000 libera behar dituzte apirilean.

Seaska batasunak diru biltzeari ekin dio ikastolak salbatzearen. Lantegi, taberna, denda, eliza eta abarretan eltxetxoak jarriko ditu. 2.500 gutun bidaliko dizkie plazagizon hautatuei, apaiz, adiskide, ahaide eta euskaltzale direnei, dirua eskatuz. Kantari, dantzari, antzulari, pelotari eta beste kultur erakunde askori dei egiten dio.

Euskaldun bakoitzari libera bat eskatzen zaio.

Euskadi batua

"Euskadi Batua" ez dadila jendea berotzeko kalean egiten den oihua bakarrik izan. Euskaldunon esku da Ipar Euskal Herriko ikastolak salbatzea eta ugaltzea. Zazpiak bat izatea egia bilakatuko den ametsa da. Baina amets hori egia gertatuko baldin bada Ipar Euskal Herria euskaldun gorde behar dugu, bienbitartean.

Euskararen eta euskal kulturaren aldeko lana elkarturik egin ezinik ez dugu. Gaur egin dezakeguna ez dezagun biharkorako utz. Orain egin behar duguna egiten ez baldin badugu Euskadi Baturik ez bait da gero izango.

LIBERA BAT Ipar Euskal Herriko ikastolentzat.

Zuen emaitza igorri dezakezue:

- Tokiko ikastolarat
- Seaska-ren C.C.P.-rat: 35.22.08. Bordeaux
- Bankoko edozein txekeren bidez.

Euskal Amateur Zinema indartuz

EUSKARAZKO GIDOIAK IDATZIKO DITUZTEN IDAZLEEN BILA ZESTOAN

Apirilaren 1ean, euskal amateur zinemari buruzko kazetaurreko bat eratu zen Zestoan. Bertara ziren hainbat kezatariz gainera, Juan Jose Franco, Jose M. Clavel eta Jose Migel Gutierrez zinegileek.

Kazetaurreko honen helburua, Lehen Gidoi Topaketaren aurkezpena egitea zen.

Juan Jose Franco amateur mailan, euskal zinegilerik onenetarikoa

GIA-ri esan bezala: Guk hemen potentziatu nahi duguna euskal zinema eta euskaraz eginga da. Beste opzioek beste nonbait izango dute toki. Eta baldin badute, hainbat hobe. Guk ez dugu zinegileen posibilitaterik mugatu nahi. Zestoako topaketak bereiztasun hau izango du.

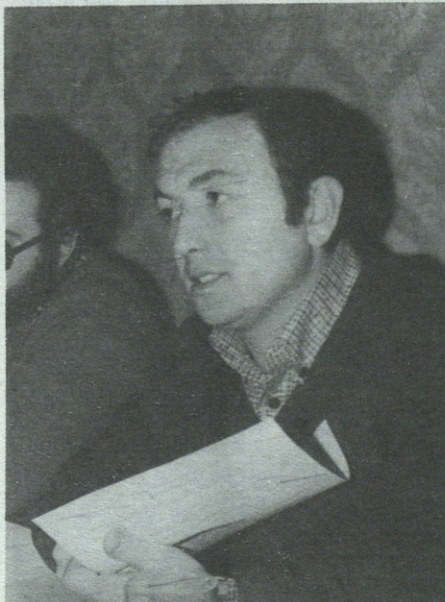
Ikuspegi hau onartua izan da erabat, eta antolatzaile zein zinegileak pozik eta gustora atera ziren, urtarileko lehen topaketa haietatik.

Gidoi falta

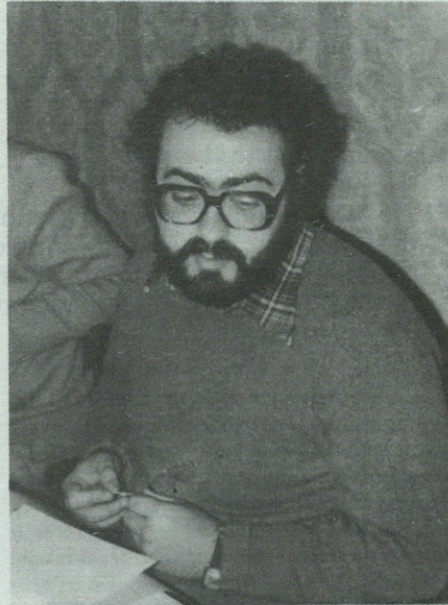
Topaketetan zein ondoko bileretan hainbat ideia sortu zen, eta beste zenbait punturen artean begi-bistan nabaritu zen, euskal zinema potentziatu nahi baldin bada, gidoigintza bultzarazi beharko dela.

Nahiz eta azkenean elkarrekin lotuak joan behar, haseran behintzat bi gauza desberdin dira gaiaren asmaketa -gidoia- eta gaiarekiko zinegintza -errealizazioa-.

Antolatzaileek euskal idazleen artean honen guti landu den beste literatur mota hau eragin nahi lukete, eta zentzu honetaz burutu nahi dute lehen euskal gidoi topaketa, idazleek nobela, saiakera, ipuin, poesia zein antzerkia lantzen duten bezalaxe, zine gidoiak egiten ere has daitezen.

Martin Ibarbia, zinezale eta antolatzailea

J. Migel Gutierrez, zinegile

Gidoi teknikoak

Zinegileek nahiko gogor jokatu nahi izan dute honetaz. Izan ere, gidoiak ahalik eta landuen eta zehatzen izan daitezen eskatu diete antolatzailei.

Beraz, ez da aski izango gidoia ipuin gisa kontatzea, egileek bere ideia imajinatzen duten bezala adieraztea baizik. Hau da, gertakaria non kokatua den, pertsonaien berezitasunak, planoen luzapenak eta nondik-norakoak, etab. etab. Hitz batez, koreografia osoa azalduz.

Egutegia

Oinarrietan esan bezala, parte hartzeko epea ekainaren 30ean bukatzen da. Eta uztailaren 16an erabakiak jakineraziko dira.

Hautatua (eta ez irabazle) ateratzen den gidoigileari, antolatzaileek behar beste ekipo, tresna eta medio eskiniko diote, sei hilabateren buruan errealizazioa egin dezan, urtarilean eratuko den II Euskal Amateur Zinema Topaketan aurkeztu ahal izateko.

Euskal zinegileak elkar-lanean

Aurtengo urtarrilaren 6,7,8 eta 9an, Zestoan bertan eratu ziren Lehen Euskal Amateur Zinema Topaketak. Antolatzaileek aitortu bezala, lehen saio haietako ondorioz nagusia, lehen aldiz euskal zinegile batzuk elkarren berri ezagutaraztea izan zen.

Ondorioz, bospasei bilera egin izan dira geroztik, eta haserako hoztasuna gainditu ondoren, euskal amateur zinemari buruzko hainbat planteamendu elkar lanean eztabaidatu izan da lehen aldiz.

Euskal zinema euskaraz

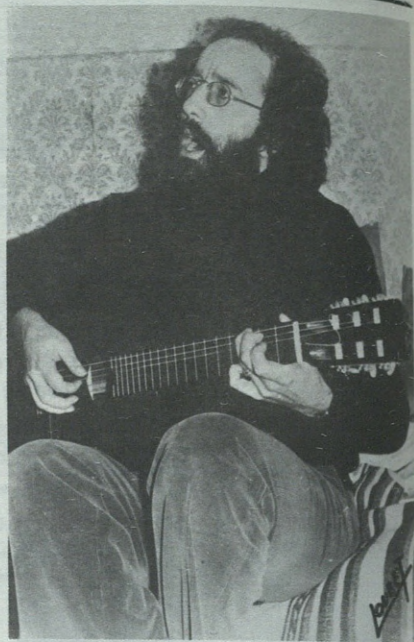
Euskal zinema zer den eta zer ez den, lehendanik ere antolatzaileen artean aztertua zen. Zestoarren iritzia garbia da puntu honetaz. Martin Ibarbiak Z. AR-

Euskal Herriaren lau haizetara
poza eta algara,
tristezia eta bildurra,
arriskuz beterik zabaltzen dira
eta gehiengoaren izerdia
odol kolore bihurtzen
ezin bestean,
nahiz baserritarra izan
eta baso-erdiak euskaraz edan,
nahiz kaletarra izan
eta erdaraz arnasa hartu,
nahiz kanpotik etorritako
edo izan bertako.

IMANOL

lau haizetara

Elixabete Garmendia

Hau da Mikel Arregik Imanolen diskoaren presentaziorako egin duen poemaren zati bat. Seguraski disko honek izango du arrakastarik. Hala behar luke behintzat bere kalitateari eta euskal kantagintzari dakarkion berrikuntzari begiratuz gero. Eztabaidarik ere sortuko du dudarik gabe.

Diskoa hamar kantez osatzen dute. Imanoli Xabier Iriondo gitarristak eta Bretainako "Gwendal" taldeak lagundu diote disko ahu grabatzerakoan. Flauta, biolina, sexoa, bateria, e.a. erabiltzen ditu sei lagunek osatutako talde honek. Beren herriko musika, Eskoziakoa, Irlandakoa, e.a. jotzen dute, baina herri musikari zentzu berri bat emanez, nolabait unibertsal bezala definitu daitezkeen korriente musikalen influentzia jasoz. Batzuetan jazza gogorazten dute, besteetan musika klasiko...

Euskal musikari ere ongi heldu diote, adibidez diskoan musika hutsez ematen diren zatietan. Honela, "Berrizko zortzikoa" eta "Arin-arin", beren izaeraren ezer galdu gabe, era berri batean ematen zaizkigu. "Folklorearen berritzeari inportantzia handia ematen diot" dio Imanolek.

Kanta bakoitzari berriz dagokion giro bereiziz laguntzen diote: erromantikoa, borrokalari, goibela... zenbait zatitan inprobisatuz gainera.

"Diskoa orain arte egindakoaren errekopilazioa da" dio Imanolek. Lehenetik abesten zituen kantak dakartzkigu: Mikel Azurmendiren "Euskadin Castillan bezala" eta "Irakaslerik onena bizitza", Txato Agirreren "Vietnam 1970". Baita Gasteizko Lantzaile taldeak eginiko "Gora Aresti" eta Mikel Arregiren "Maitasunaren sutegian". Beste kanta batzu debekatu egin ditu zensurak.

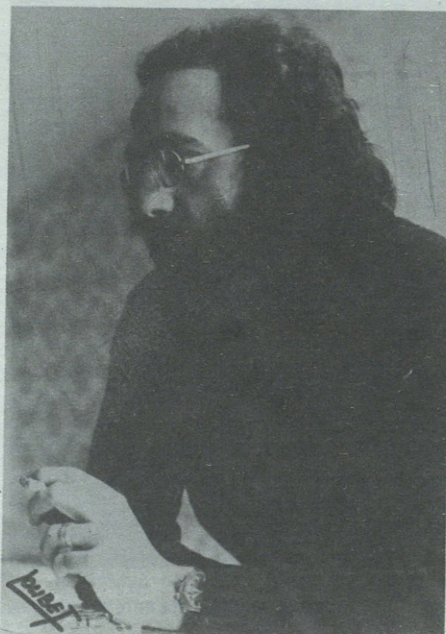
Bestalde, gaztelaniaz bi kanta ditu: "Caminito de Erandio" eta "Martillo pilón". "Hauek Somorrostroko minero baktek eginak dira; ez dakit haren izenik, ez dut oraindik ezagutzen. Arestik bidali zizkidan, itzultzerik ez zuela merezi esanaz, eta horrelaxe ematen ditut".

Benetako elebitasuna

Gaztelaniaz kantatzeak sortzen du polemikarik. Ezer galdetu baino lehen Imanolek bere postura azaltzen du:

- Parisen asko kantatu nuen immigranteentzat. Ohartu nintzen, nahiz eta kantak esplikatu, ez zela inoiz benetako komunikaziorik lortzen.

Euskal Herriko problematika ikusirik eta, zoritxarrez, ehuneko 30 bakarrik garela euskaraz dakigunak, planteamendu hau egiten dut; Euskal Herri osoari begira benetako elebitasuna ernetzea; ez euskara 50 eta erdara 50ekoa, hori euskararen lepotik erdara gaintzea bait litzate-

ke, koefiziente minimo bat baizik erdaraz, komunikazioa lortzeko. Goiherren dena euskaraz egingo dut, baina Portugaleten edo Tafallan erdaraz ere abestu beharko dut eta kantak erdarara itzuli komunikatu ahal izateko, beti garbi jarriaz behar beharrezkoa dela Euskadi euskalduntzea eta hurrengoan gutxiago egingo dudala erdaraz.

Eta ikuspegi hau gehiago zehazten du:

- Hizkuntza kultura zabaltzeko bitartekoa da. Kultura gizarte baten errelejo eta tresna denez, beharrezkoa dugu hemengo errealtateetik abiatzea eta egun, euskal kultura ez da euskaraz bakarrik egiten. Gainera, zer da kultura, kaja batean ekuditzeko zerbait ala komunikatzeko?

Ni kritikatzin nautenak gero aldizkari batera joaten dira, GARIARA joaten dira, eta erdaraz egiten dute ehuneko 90. Horregatik, nik kritikatzin ditut hoiak, erdarari fabore bat egiten ari bait dira.

Gerrila kulturaletik abiatuz

Imanolen kantagintza bere historiak esplikatzin du neurri haundi batetan. Donostiako Antiguano jaioa, 13 urtetik delincante bezala hasi zen lanean. "Argia" taldearekin hurbildu zen euskal dantza eta musikara.

- Lagun talde bat herriz-herri dantza zaharrak biltzen ibili ginen. Dantza nahiko partziala zela oharturik, kanta aldetik ere zerbait egin beharra ikusi eta doinu zaharrak ikasten ibili ginen, hoiaren artean Xuberokoak, Etxaunekin.

1968an gartzelan egon nintzen sei hilabetez; honek politizaio haundi bat eragin zidan. Kanta eta dantza egungo egoerari erantzun bat emateko bide bezala ikusi nituen.

Hau ez zuten guztiak ulertu "Argia"n Burgosko juizioa zelata, boikota egin edo ez, beste iskanbilarik ere sortu zen. Orduan "Argia"rekin hautsi eta esperientzi berri bat hasi zuen Imanolek lagun talde batekin.

— Gerrila kulturala deitzen genion. Ikusirik zensuragatik ez zegoela plaza haunditan kantatzerik, talde txikien aurrean azaltzen hasi ginen, jendearekin elkarriketa izanaz. Antzerki talde bat eta pintore batzu ere baziren gure artean eta honela kanta, antzerkia eta pintura ematen genuen.

Herrietako festetara ere joaten ginen eta kalez-kale eta tabernetan kantatzen genuen. Gipuzkoako zenbait herritan eta Bizkaiko toki batzuetan ibili ginen.

Guk artistaren desmitifikatu nahi genuen jendeari adierazi artistak kapazitate bat baldin badu, denok dugula zerbaite egiteko eta partizipatu egin behar dugula. Esperientzi hark —ETARI lotua zegoen— urtebete inguru iraun zuen.

Atzerrian

Burgosko juizioaren ondoren Imanolek alde behar izan zuen.

— Lehendabizi Ziburun bizi izan nintzen, sei-zortzi hilabetez erabat politika lanari emana. Parisa egin nuen joanaldi batean, Paco Ibañezekin elkartu eta asko animatu ninduen kantaren bidetik jarraitzeko; laguntza ere eskaini zidan. Honela, Parisen, erabat kantari lotu nintzaion, bizi ahal izateko noizbehinka txapuza batzu egiten nituela.

Ikusi nuen lehengo kantak nahiko eskasak nituela, oso planfletarioak, eta ez dela nahikoa jendeari zerbaite esatea, nola esan baizik. Txato Agirrek eta Mikel Azurmendik asko lagundu zidaten. Gainera, nere lanaren ikusmoldea ere aldatu egin zen: ez nuen publiko direktorik. Nere helburua hemengo egoeraren berri ematea zen.

Honela, Frantzia bertan, Belgikan, Alemanian, Tunezen... ibili naiz.

Giro honetan Imanolek izan du harremanik beste herrietako kantariarekin: Elisa Serna, Portugaleko Luis Cilia eta Jose Alfonso, Catalunyako Lluís Llach eta Pi de la Serra, Alan Stivell, Hego Amerikako "Cuarteto Cerón" eta Daniel Viglietti...

Musika aldetik ere eboluzionatu beharra ikusi zuen beste tokietakoekin aldatzerakoan:

— Ikusi nuen lehengo gure musikara jo beharra baina egungo korriente musikalak, uni-bertsalak, jasoaz; hortan saiatzen naiz.

Kanpoan egon den garaian bi disko atera ditu Imanolek; bata txikia, "Askatasunaren pausoak tinkatzen ari", egilearen izenik gabe. Bestea L.P.a., "Le Chant du Monde" disketxean. Hauen aurretik beste single bat argitaratua zuen, zensuraren aurrean eta ez salatzearren "Mitxel Etxegarai" izenordeaz eta abotsa finduz.

Kantagintza konprometitua

Imanolen kantagintza konprometitua izan da, politikari lotua, nahiz eta beti talde konkretu bati lotua ez egon.

— ETAKO eszisia gertatu zenean VI. garrenean gelditu nintzen. Gero beste talderen batean ere egon naiz.

Lehengo garaiarieta orain eta kanpotik begiraturaz, ikusten dut alde batetik bestera pasa ginela. Euskal arazoari autodeterminazioaren bidea eskaintzen genion, baina arazo konkretuei erantzun gabe. Kanpoan egoteak izan du zeriksirik honetan. Itzultzean zenbait gauza garbiago ikusi dut. Zenbait taldek ezkerkeria hura gainditu dute, baina klaseko lineari eutsiz, kontutan hartuz langileriak bakarrik eman diezaiekelara erantzunik hemengo arazoei, interklasismoaren aurka.

Egun ez nago inongo taldetan. Herriko abeslaria izateko langileriarekin eta herriarekin harreman estuak izatea —hauzo elkarrean bitartez, e.a.— beharrezkotzat jotzen dut; alderdi politiko batean egotea ez. Partidu batean sartzen bazara, asko lotu behar zara lan hortara. Hemen orain arte dauden alderdiak ez dute ongi asimilatzen militante bat kulturara dedikatu daitekenik. Dena dela, ez dut alde batera uzten alderdi batean sartzea.

Bestalde, herriarekin harreman estuagok izateko Imanolek beharrezkoa ikusten du erreztalen ondoren jendearen elkarriketa izatea. "Errezital haundietan eza da behar adinako komunikazioarik lortzen".

Berrikuntzaren beharra

Zenbait urte kanpoan egin ondoren —hemen argitaratzen ziren disko guztiak entzunaz— beste lekuetako kantariak ezagutu ondoren, itzuleran euskal kanta nola aurkitu duen geldetu diogu Imanoli:

—Aldegin nuenean batipat "Ez dok amairu" zegoen hemen, Lete poeta bezala oso ona, Laboa ere zenbait gauza egiten ari zen, kanta zaharrak eta Brechten poesiak... Baina nere ustez bide formalistegian erori ziren, herritik nahiko aparte aldatzerakoan.

Itzuli naizenean gehienbat "Oskorri" aldatu dela ikusi dut. Laboaren esperientzia ere interesgarria da, espresibide berriak bilatzen kezkatua dirudi. Beste guztia nahiko aurkitu dut. Sortu diren abeslari berriak oso gutxi aportatu dute, errazkerian erorita dabilta nere ustez. Kantak oso panfletarioak dira gehienetan. Uste dugu herriko kanta publikoak kantatzen duena dela, eta hori ez da egia. Gerta daiteke zu eszenarioan egon eta isiltasun izugarria nabaritzea jendearen artean, baina komunikazio haundia egon daiteke hor.

Berritzeko behar izugarria dugu, musika osoan, dantzan, antzerkian... Konturatu behar gara gizarte industrial batean gaudela eta ez gaitezkeela "purista" izan.

Hemen gelditzen da Imanol bere iritziekin, ekintzekin, proiektuekin... Apirilaren azken aldera "Gwendal" taldearekin Donostian, Eibarren, Bilbon, Sestaon, Gasteizen eta Iruinean hainbat erreztal emango du.

Negu alderako gipuzkoar eta bizkaitar batzuekin zortzi bat laguneko taldea osatzeko asmotan dabil, hiruzpalau abots eta musikaz.

Lan hau egiten ari den bitartean, batzuek ukatu egin diete "Oskorri" ri eta berri euskal kantariak sortu berri duten elkartearen sartzea.●

EUSKAL KULTURAREN ALDE

"LA AUTONOMIA DEL PAIS VASCO, DESDE EL PASADO AL FUTURO

Manu Escudero eta Jabier Villanueva, liburuaren egileek, aurkezpena egin zuten, Donostiako San Telmon, "Txertoa" argitaletarako laguntzarekin. 76ko udan egin dako lana, "I datzitakoari ez diogu uko egiten, nahiz eta gauza batzuek matizatu-ko genituzkeen arren" esanaz adierazi zuten Erreformista alternatiba lekua irabazten ari zela.

Manu Escudero hitzegin zuen aurretik. Gastelaniaz. Liburu hau politikoa dela adieraziz, euskal herriaren zerbitzuan egon nahi duena. "Euskaldunak gara, Euskadin borrokatzen gara, eta euskal langilei alternatiba bat eskaini nahi diogu". Eta alternatiba hori Autonomia da.

Liburu honek bi zati ditu A) Historian zehar azaldu diren Estatutuen azterketa. Lizarrakoa -langile eta Errepublikan kontrakoa, baina autonomiaren aldekoa-, 36ekoa-askoz demokratikoa, baina motzagoa autonomi eskakizunen aldetik Bai bata eta bai bestea errealtate-rik kanpo gelditu ziren. Ez zuten denborarik eduki bere ekintzak aztertzeko kon- kretuki. Polemikoa bezala ikusten dute. Horregatik, elkarrisketa iriki bat eramate-ko prest daudela esan zuten.

B) Egungo egoera. Zentralismoak egin digun mina. Indar Errepresiboen bi- dez, Kultura arloan, demografi hazkun- dearen aldetik- 550.000 bizilagun gehia- go etorri ziren Euskadira-, komunikabi- deen teknik bilakaera e.a. 550.000 la- gun hoiek finkatu zirenean, egoera larria sortu zen gure herrian. Nahiz eta indus- trial zonetan lagunkidetasuna nabaria izan, industria jabe ez den tokietan bana- pen serioa lortzen da. bai sozial eta gizar- te arloan. Euskal burgesiak politik aldetik gaizki jokatu du, baina ez ekonomiaz- kontutan hartu behar du Espainiako nekazal girotik diru asko etorri dela gure- gana-. Horregatik solidaritate boluntario eta demokratikoa eskaini beharrean gau- de.

Javier Villanuevak hitzegin zuen ge- ro, aintzinako estatutuei uko egin beha- rrean ikusten direla esanaz, historian ze- har defasatuta gelditu direlako. Berak adierazi zuenez "Queremos un estatuko que tienda puentes entre Euskadi y el resto del Estado Español, ya que todos tenemos una causa comun: sufrir el centralismo".

Berek eskaintzen duten aterabidea

Federalismoaren aldetik dioja "esta solu- ción se opone a otras de tipo regionalista,

descentralizadoras e incluso las que ante- riormente se planteaban de caracter confe- deral". Euskadiren benetazko konsti- tuente ahalmen kapazidadea: askatasun politikoa eta sindikala berak erabaki de- zan, "con plenos poderes legislativos, ju- diciales y ejecutivos" "Creemos que nos corresponde la creacion de una policia propia, que dependa del poder judicial" ekin zion, Militarrek Euskadiko erreali- ta- ten barnean sartu beharra dagola adiera- ziz. Ekonomia konpondu, irakaskuntza publikoa eta batua "ni estatalizada ni de- pendiente del gobierno". Hizkuntza alde- tik, egoera desberdineko zonak dauzka- gunez gero, benetazko konpromisoa har- tzeko prest egon beharrean gaudela, diru asko kostako denez gero.

Hego Euskal Herriarentzako distritu bakarraren bila

Sarrera

Euskal Herria pairatzen ari den za- palkuntzen manifestapenik argiena eta agiri-ena, herri kultur barrutian etzan da eta datza.

Kultur zapalkuntzaren, ikuspegieta- rik bat, pairatzen ari ginen zatikuntza eta dependentziaren egoera berezia da. Herri baten kulturak, gaindibizitzeko, i- kuspegi eta eremu orotan hazkunderen beharra du. Honetaz, jakintzaren eremu guztietan aurrerapen orokorrak, herria- ren egiazko problematika eta izatearen arauera moldatzea beharrezkoa da. Hel- buru hau lortzeko biderik bakarrena He- rri Euskal Unibertsitatearen sortzapena da, Euskal Herriaren zerbitzu pean hezi- ak izan daitezen, beronengandik sustrai- gabetuak izan gabe.

Oraingo egoera erabat kontrakar- ran dago. Ikasleek beren hezieran herri- arekiko ukitzea galtzen dute, zeren, he- ziera erdiesteko, beren herriarengandik urruntzera beren buruak obligatuak aurkitzen baitituzte.

Distritu bakarraren beharra

1- Oraingo egoera.

a) Fakultaterik eza eta unibertsital distritu diferentetan (Valladolid, Zara- goza...) direnen barreiapena.

b) Diren Fakultaterik asko inoren eskutan dago (Jesuitak, Opus Dei...) eta gainera aldean dakarren diru aukerabi- dea kontutan harturik.

Egoera honen ondorioak

1- Espainian Estatuko beste Uni- bertsitateeranzko ikasleen migrakun- tza.

2- Euskal errealtatearen ezagutza- rik eza eta ezagutzeko eragozpena.

3- Kultur eta zientzi ikerkuntzarik eza, Euskal Herriaren errealtatearen gain.

4- Profesional aktibitateak egiazko herri euskal kulturaren hazkunderen arauera moldatzeko eragozpena.

5- Honetaz distritu bakarraren fin- katzea premiazko eta beharrezko jotzen da. Distritu bakar honek gutienez jarrai- ko karakteristikei erantzun beharko die.

a) Autonomia: ezen, lurraldeko kul- turgailuz gabe gabe garbi Espainiar Esta- tuko herririk bakarrena, Euskal Herria baita, eta garbi dago, autonomiaz eta de-

serdirakuntzaz bere akademi bizitzea, bai ekonomikoki bai administralki, era- tzeko gaitasunik aski duela.

b) Plangintza espezifikapena: Plan- gintza orokor bat jarraikiz, behar diren gaiak inkludituko dira, zertutako ikas- goa, Euskal Herriaren egiazko problema- tikari lot dakion.

c) Irakaslegoa kontratatze-ko ahal- mena Administralgo zentralaren indepe- dentziaz.

d) Beharrezko fakultate guztien sor- tzapena, Hego Euskal Herriaren lau pro- bintzien (Araba, Gipuzkoa, Nafarroa, bizkaia) egiazko problematikari begira.

e) Distrituaren gobernu batzarrean, Hego Euskal Herriaren lau probintziek aurkeztapen parekidea edukiko dute.

f) Unibertsital maila guztietan Eus- kararen ofizialkidetasuna eta bere erbil- pena, beraz. Gai guztiak euskaraz eta gaztelaniaz emanen dira. Espainiar Go- bernuen, Dekretu-lege baten aldarri- kapen bidez, egitarau honen erdiespena eginkara egin behar du.

UNIBERTSITATEKO

EUSKAI. KULTUR TALDEEK

Ez zukin bakarrik baita erriaren onerako Gipuzkoan bertan dirua zabaltzea nai duten bezero guziakin ere. Auek dituzu Donosti-Aurrezki-Kutxa'n dirua aurreratuz lagun egiten diezun gizarte-langintzetako batzuk: Mikel Deuna-Zaindaritza, Gipuzkoako buru-uriei lagun egiteko Gipuzkoa zear sakabanatuta dauzkan bere 10 bazkunak. Baserriaren aldeko, Zabalegi-Erri-Ikastetxea, emakumeari buruz, Sendi-Eziketa-Bazkunak, Gizarte-Laguntzaille-Ikastetxea, Uda-etxeak, Aur-Idaztitegiak. Gure gizarte-langintzai buruz eta azken amar urte auetan bakar-bakarrik, 900 milloer pezetan ortxe-ortxe zabaltzen ditugu. Era onetan betetzen degu zure emandako itza. Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortzen ditun etekiñak, Gipuzko-gizarteko bearrak aundien eta nagusienetan lagunduz. Gizarte-lan onetan zu zaitugu oiñari ta poz, zugandikakoa bai da.

**BA DEGU
BA
ZUKIN ERE,
ERANTZUKIZUNA**

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

BARRY LYNDON-EN ANATOMIA

"Fisika moderno osoak erakusten digu:
fantastikoak bakarrik du egiazkoren itxura"
TEILHARD DE CHARDIN

"1789 baino lehenago bizi izan ez denak
ez du bizitzaren gozotasuna ezagutzen"
TALLEYRAND

Stanley Kubrick-en parada, mendebaleko zinematografia industrian barrena berezia bezain pribilegiatua da. Hamalau urte direla, Ingalaterran lekutua (Lolitarren errodojeaz geroztik) lau filme egin ditu arte hortan. Eta berak izan duen beste askatasunezko beste kasurik ez da oroitzen, Orson Welles-ek Hollywood-en Kane Hiritarra filmatu ondoren.

Kubrick-ek beti izan zuen bere pelikulak kontrolatzearen obsesioa eta ikasbide mingarri baten ondoren, bere erabaki ahalmena lortu eta gorde, filmeak ekonomikoki errentableak izanez gero bakarrik lortuko zuela konprenitu zuen.

Dr. Strangelove (1963), 2001 Ostondoko Odyssea bat (1968), Laranja Mekanikoa (1971) eta Barry Lyndon (1975) dira maniako perfektionista honen urte hauetan zeharko filme bakarrak. 2001 eta Laranja Mekanikoaren itzelezko arrakastak (zeinetan Kubrick-ek berak erabaki bait zuen hiri bakoitzeko zinegela eta estrenaldiaren eguna, biltzeak telex bidez hartu eguneroko eta bere Londresko etxean duen burmuin elektronikoan ezarritik) gogozkoena egitea permititu dio, birritan gertatu zuen eta presupuestoak edozein filmentzako zifra eragozgarriak iristen zituelata utzi behar izan zuen, Napoleon salbu. Napoleonen gertakuntza laga zutenean, Kubrick, William Thackeray, aberastasun bat xahutu eta nolabaiteko ospe literario bat atzeman ondoren 52 urterekin hilgo zen pintatzaile zapuztu, humorista eztenkari, ingeles idazlearen nobela erdi-ahantzi batetaz interesatu zen.

Barry Lyndon-en porrot egite komertzial erlatiboak (20 urtetako lehen po-

rrot egitea) egoera trabagarri batean ipintzen du Kubrick, eta agian Napoleon-i buruzko proiektuaren behin betiko uztea suposatuko duke.

Barry Lyndon, 8 hilabetetan zehar Irlandan eta Ingalaterrako hegosartaldeko agertoki naturaletan errodatu zen, bere presupuestoak hamaika miloi dolarreko zifra kontsideragarria jo zuelarik.

Kubrick-en azken filmearen aitzineko kritikaren harridurarik funtsezkoena zerean sortzen da: ia zer aurkitu ote zezakeen Barry Lyndon baitan, bonba atomikoaz (Strangelove), espazial bidaietaz (2001), edo erizpide askearen eta bortizkeriaren erabileraz (Laranja Mekanikoa) arduratutako egile batek.

Duda gabekoa da, Kubrick gaur eguneko gizona aztertzen saiatzen dela, bere filmeak 2001. urtean zein 1986ean edo XVIII. mendean lekutu.

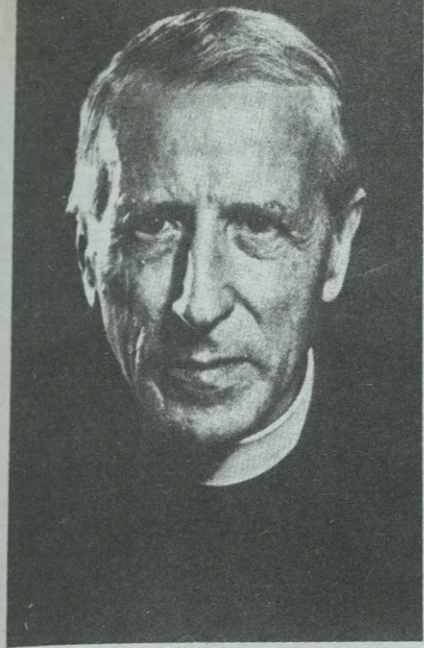
Kurios gertatzen da Kubrick-en denbora honekiko gogotasuna, 2001-ean nabaritzen delarik, Bowman, mundu ezezagunetatik zeharko bidaiak batzuren askean, 1780ko austriar Luis XVI tankeraz jantzitako gelan agertzen denean.

Oso benturagarria deritzogu, Kubrick-ek XVIII. mendea mundu modernoaren ezaugarriak zehaztu zirenean hura, eta portaera mugatu baten hastapenei buruz beharrezko zor-une kontsideratzen duela uste izateari. Pareko metodoa Kubrick-ek iadantik erabilia zuen 2001-en "gizonaren goizaldirarte" doanean, gizon-tximinoen garaira, XXI. mendeko gizonen portaera azaltzen saiatzeko.

Honek esan nahi du, Kubrick-entzat gizakien portaera aldaketak ez direla mendeetan zehar ia aldatu. Aldatu den bakarra, mugitzen den ingurua, erabilgailuak dira, baina ez planteiatzen diren problemak ezta haien aurrez aurreko portaera. XVIII. mendeak abantail bikoitza zuen: 1) Filmeak oraingo garaian lekutuez gero beharrezko zituzkeen azalpen-xehetasunetara ez zen jaitshi behar. 2) Aurrerapen tekniko eta giza portabidearen arteko desberdintzapena ez zen XVIII. mendean orain beste handia. Horrez gainera XIX. mendeko nobelagile baten obra hartu ahal zuten (Kubrick-entzat hau zen nobelagintzaren urrezko Garaia) filmearen oinarritzat.

*Kontratatu liburuok: Martin Gardner, Ezker eta eskuin kosmosean; Frek Hoyle, Sonengen; eta Telesforo Aranzadi-ren Euskal Etnografiari Sarrera. 2001-ko monolitoa 0:1:4:9 erlazio majikoan oinarritzen da, hauek lehen hiru numero naturale kuadratuak direlarik $0^2 = 0$, $1^2 = 1$, $2^2 = 4$, $3^2 = 9$.

Kubrick-ek (pertsonalki idatzi zuen gidoia) nobelaz aldaketa sorta bat egin zuen, eta arras adierazgarriak kontsideratzen ditut. Thackeray-ren liburua lehen pertsona kondatua da, Lyndon bera izanik bere istorioaren kontatzailea, kon-datutako egitate eta Lyndonon haiei buruzko interpretamenaren arteko ezberdintasunagatik kontakizunari ironia dariolarik. Kubrick-ek hirugarren pertsonazko kontaera aukeratzen du, hasteko urruntasun bat suposatzen duelarik, eta kondatzen diren egitateekin ikusleak emozionalki alderdi hartzeko ia ezintasuna (nire ustez hau da porrot egite ekonomikoaren funtsezko karia), beste pelikula batzuren tonoarekiko aukera koherentea delarik (Strangelove), extraterrestre batek giza-diaren portaeraz ukan zezakeen ikuspegiarekin parekagarriak. Bestalde, kondalariaren erabilpenak, Kubrick-i filmean zuzenki parte hartzea uzten dio gertaerak aurreratz (Barry-ren semearen heriotza) eta ikuslearengan izan zezakeen sentiberazko eragin posiblea hautsiz, edo gertatukoari buruzko hausnarketak eginez (Barry eta alemaniar emakume-laborariarekiko episodioa).

Funtsean, Kubrick-ek aski aldatzen ditu Bullingdon eta Barry Lyndonon arteko harremanak. Nobelak, Barry Lyndon-en oroitzapenak bezala sortua, hutsune total bat uzten du Barry-ren Ingalaterrakiko irteera eta bere Fleet-ko espetxeko bere heriotzaren artean, eta egileak epilogo antzeko batez estali nahi du, denboraldi hortan gertatutakoari buruz zenbait datu emanez. Han, Bullingdon-en biragerpena (ogei urte beranduago) aipatzen da, eta bere aitorlearekiko elkar aurkitze bat, zein jasandako zigorrarekin mende-tze arren jipointzen duen. Kubrick-ek aldiz, gudu bat asmatzen du (urte gutxi barru) Bullingdon-ek Barry zauritzen duela-rik, eta Bullingdon izanik (eta ez Lady Lyndon, ez senitartekoak) Barry Lyndon-darren etxaldek jaurtitzen duena Kubrick-en filmean, Bullingdon eta bere

aitaren tokiaren usurpatzaileen arteko aurka egiten zuzen bat agertzen da, eta Barry-ri egiten dion zauriak (zangoaren moz-keta behartuko diolarik, sinbologia zikiatzaile argi batekin) mendeku borondaterena baino gehiago da erresonantzia edipikoren erantzuna.

Tesi hau sakonduz, filmean aita-semearen arteko harremanetan artikulatzen dela ulertu daiteke, lehen zatia (Barry-ren igiera eta fortuna) lehen sekuentzian hiltzen dakusagun aitaoren ordezkio baten bilakerari dagokiolarik, eta bigarrena (Barry-ren erorpen eta zorigaitzarena) Barry-k egiten duen Bullingdon-en aitaoren tokiaren usurpationari.

Filme batek sorteraizten dituen go-goetaz luzatzea amaigabea gertatu daiteke, eta horregatik nahiago dut filme honekiko hurbiltze hau bere inguruan gertatu izan diren nahaste batzuek argitzeko ahaleginak eginez bukatzea.

Arazoak ondoegi jakin ez arren, Kubrick-en filmean Visconti-ren obrarekin paerekatu da sarritan. Barry-Lyndon bezain urrunagorik. Viscontiren apaingarritasun grina eta atsegin dekadente eta dekadentistari Kubrick-ek begirada hotz inondik ere ez kideko, eta izugarriki kritikoa proposatzen dio. Xehetasunari buruzko ardura antzerakoa dirudi biongan, baina italiararentzat berau helburu den artean, amerikararentzat nahitaezko esijentzi bat da, erabakiak balidoak kontsideratu daitezkeen premiei esijitzen bait die.

Bukatzeo, ezinutzizko deritxot azkeneko errotuluaren garrantzia azpimarkatzea (logikoki, nobelan ez da agertzen) filmean benetako dimensioen ulerkuntza egokiago bat lortzeko. Errotulu honek hau dio testualki: "Jorge III.aren erregegoaren garaian bizi eta kereilatu ziren pertsonaia hauk. Onak edo gaiztoak, ederrak edo itsusiak, aberats edo pobreak, gaur guztiak dira berdinak".

TOM CASTRO

POLITIKA OSOAK ERE
HAUXE ERAKUSTEN
DIGU:
FANTASTIKOAK BAKARRIK
DU
EGIAZKOREN ITXURA.

zazpiak bat

Guztiok ezagutzen dugu, jakina, Euskal Herriko "zazpiak-bat" delako hori. Hala ere, "zazpiak-bat"eko zazpi ikurak banan banan bereizterakoan, sortzen hasia da zenbait eztabaida.

Hainbat jantzi, txartel eta bestelakoetan zazpi ikur nahi izaten du jendeak ipini, eta, ez dagoen tokitik atera behar, "zazpiak" sei baitira, Nafarroa bat bakarra da eta. Hala ere, jendeak zazpi nahi, eta Lapurdikoarekin bi egiten hasiak dira, lorea eta lehoia banatuz.

Era berean, gero eta "lauburu" gehiago ikusten da hor zehar, eta batzuek ezkereruntz begira jartzen dituzte buruak, "swastica" itxura emanez. Oso oker ez banago, euskal laubura eta gainetako eguzki-lore guztiak eskuineruntz (erlojuko orratzak bezala) izan dira beti, Zabaloren "Grafía y Ornamentación de la Rotulación Vasca" liburxkan ikus daitezkeenez.

Gauzak ondo egitea asko kostatzen ez denez, horra, baten batentzat baliagarri izango delakoan.

Eskuratu berria dut Euskal Hiztegi Modernoa izenez publikatu den azken hiztegia. Eta zera aitortu beharrean aurkitu naiz, ez zaidala gertatu uste nuen bezain bikaina. Eta are gehiago duen prezioa kontutan harturik. Egunero edota oso maiz esku artean erabili behar den liburu baten tzat, enkuadernazio eskaxa duela aitortu behar eta batek ez du hain prezio garestiaren justifikaziorik ikusten ahal. Honek ez du esan nahi ez dela justifikaziorik izanen, nik neuk ez dudala ikuten hain xuxen.

Bainan enkuadernazio eskaxaz eta prezio garestiaz aparte, badu hiztegi honek oraindik gehiago harritu nauen zertxobait: erdal hizkuntzetatik harturiko hitz askoren ortografia „bitxia”, gaur behintzat ortografia “xelebrea”. Oraintxe ohartu naiz SERIOSKI ez dela politikari bakarrik demagogia egiten betiko herri xehe jatorrarekin. Ez derizkiot gaizki zenbait tipo kuriosok ANAITASUNAN artikuloren bat edo beste ortografia bitxi horretaz baliatuz idazteari. Zer arraio! Gaurko mundu serio, itogarri, kontsumista eta pragmatiko hontan, zenbait dibertsio ere behar dugu. Neri ortografia hori oso dibertigarri ZITZAI-DAN. Gaur oso kezkarri bihurtu ZAIT. lehen, ahaztuxea nuen frantsesaren ortografia ekartzen zidan gogora eta zerbaitetarako balio zidan dibertsioak. Orain dibertsioa buruko min, alajaina! Pentsatu ere pentsatua bainuen, Kintanak, folklore gisa zuela harturik bere “Orthographiaren.. arazoa.

Bainan noan geldiro. Ortografia xelebrea esan dut. Gaur ortografia hori seriooki proposatzea, benetan “xelebrekeria” iruditzen zait, gauden egoera sozio-kulturalen gaudenez. Nik ez dakit, adibidez Kintanari, zenbat kostako zitzaion ortografia horren erregelak ikastea ez eta ikasteko nolako aukera izan duenik ere. Bainan dudarik gabe, gaurko Euskal herri xeheak baino hoberik bai. Badugu gaur aurreragoko lanik!...

Gaztelaniak ez beste hizkuntza kulturek ortografia hori dutela oinarri normatizat, esanen digu, adibidez, Kintanak. Alegia, ingelesak, frantsesak, alemanak e.a. Bai, eta zer? Hori egia izatea aski ahal da, GAUR guri gehien KOMENI zaiguna izateko? Euskaldunon artean ortografia hori bereganatzeko motiborik gehiena dutenak, ipar aldeko anaiak ditugu, frantsesaren influentziak horretara bultzatzen baita. Eta horiek, arrazoi batez ala bestez, “gure” ortografi-erregelak onartuak dituzte. Gaur baldin euskaldunok ezertan batasunik badugu, literatur mailako euskal ortografiak dugu, hain zuzen. Eta orain hemen ere xexio bila hasi behar ote dugu, bada? Arrazoi zuen gure aittonak “zenbaitte batzutan oilloak perratzen ari-

ztea hobe zuela” esan ohi zuenean!

Arrazoi bakarra ortografia berria onartzeko: Gaztelania ez beste hizkuntza kulto unibertsalek ortografia hori dutela onartua.

Arrazoi honen kontra, beste aukerak jarriko nituzke:

- Joera unibertsala hori izan arren, hori berez ez dela nahikoa, GAUR GURETZAT

euskal hiztegi modernoa

HORI LITZATEKELA JOERA HORI ondotzat ateratzeko.

- Ortografi-norma horik onartzea, ez dela GAUR GURETZAT onartzeko ez beharrezko arazo bat izan, adibidez literatura mailako euskaratzea, batua hezur-mamitzat izan den bezala.

- Ortografia berri horren normalizadatorrela INOLAZKO BEHARRIK ez gertatzea, norma sail baten aldakuntza proposatzera soilik eta aldakuntza horrek onarturik, kalte izugarriak egingo lituzke jendek euskal-gosearen baitan.

- Deskuido santuan aldakuntza horren mesederik balekarkio Euskal Herriari, ez dela GAUR momentu optimoa ez eta ona ere. Euskal Herri osoa euskaldundu ondoren, zerbait izango da, gero, hau lortzea: euskal osoa euskal kultura tradiziozko baten murgildua legokenean, orduan uste da litzatekeela garai egokia ortografiatik etimologiara pasatzea proposatzeko. Arrazoi denboraldi jakin bateko kanpaina bati antolatuz, kanpaina horren barruan komunikabideen bitartez, ikastola eta eskolen bitartez, Unibertsitatearen bitartez, herriaren baitan alde aurretuko prestaera bat proposatzen lagunduko lortuz. Orduan eta horrelako kanpaina baten ondoren urrats hori fermak eman ahal ukaitea, posible eta serioa iruditzen zait.

- Gaur norma berri hau proposatzen dituztenek bareuek, atzo Euskaltzaindiaren izenaz, itzalaz eta ohoreaz baliatzen ziren, euskara batua aurrera atera nahirik. Komeni zaigunean bakarrik hartu behar ahal dugu Euskaltzaindia haintzakotzat?

Ortografia berria proposatzen duzuenok Euskaltzaindia oker dagoela uste baduzue, aurkez ezazue Akademiaren bileretan zuen proposamena eta borroka zaitzen berau aurrera ateratzen. Ala aurrez partitua galdua jotzen duzuelako ari zarete franko-tiratzailearena egiten?

- Frantses inperioaren menpekotasun anaiak ere, sistema berria lehenagotik onartua edukitzeko motiborik asko izan arren, “gure” sistema jadanik onartua dutela. Zeren izenean orain batasun bat haurtsu?

- Ortografian berrikuntza zenbait beharrezko dela ikusten baduzue (hiztegiaren egileok), esan daiteke motz geratu ziretela, bainan oso motz, Krutwigek azken aldian darabilena kontutan harturik. Ikus bestela, ZEHATZ 1.ko eta ale honetako bere lanak. Honek proposatzen duen ortografiarekiko aldakuntza askoz urrutinago doa. Arazoa: zein da bietan legeakoa, jatorrena? Nere baitan eta gaurkoak bata ez beste errotuko da, sustraituko, mitiko. Beharrik ere ez.

Kontrako arrazoi askotxo aldekoatzen amilgarri.

Bestalde eta hitzaurrean bertan zardiozue autoreok, zuen “orthographia etimologikoa” arbuiauz lehengo sisteman jarraitzeak duen erraztasuna argudiotzat hartzea faltsukeria dela. Esan nahi da, hau diotenek, ANTHROPOLOGIA, PHILOSOPHIA, PSYCHOLOGIA eta atzeco hitzak ez dituztela honela idazten.

lehen ikasle astea iruinean

nahi, bainan gero prest daudela APAR-
THEID, DOSSIER, BALLE, NYLON,
WHISKY eta PALIMSESTO erabiltzeko;
hots, ez dela erraztasunaren argudiogatik,
bestela azkeneko hitz hauek ere beste
nolabait idatzi beharko litzuketela. Ar-
gumentu ximplea derizkiot honi eta hona
zergatik. Azkeneko hitz hauk horrela ida-
tzirik ikusi eta ikasi ditugu beti; beraz ho-
rrrela da tradizioa eta ez luke sentidurik
Euskal Herrirako bakarrik, hitz hauen or-
tografia etimologikoa arbuatuz, beste bat
berria asmatzen hasteak. Beraz, lehenengo
hitzen "orthographia etymologikoa" ar-
buatzean, ohiturari eta tradizioari eusten
diogu (errazena) eta azkeneko hitzen or-
tografia etimologikoa onartzean, beste
hainbeste egiten dugu (errazena). Hortaz,
non dago faltsukeria? Ez ahal zaio kasu
bietan tradizioari jarraitzen? Orain "syn-
thetiko, skhema, kinema" idazten hastea,
gure sistema zaharra (tradizioa, errazena)
haustea litzateke, hala nola "apartheid,
dossier, ballet, nylon," etc. beste era bate-
ra idazten hastea berdin-berdin litzate-
keen bezala. Ez zait iruditzen argumentu
serioa linguista zaretenon ahotan.

Euskaltzaindiari proposamen bat egi-
nen nioke. Defini dedila hiztegiaren au-
rrean. Geroago eta etena sakonagoa gerta
ez dakigun. "Orthographia etymologi-
koa" kondena dezala, libre utz dezala
edota onar dezala; bainan zerbait esan de-
zala, Euskaltzaindi bezala.

Eta hiztegiaren egileok baduzue ga-
raia pertsonalismo txoroak aldebat utzi
eta herrigintzari serio ekiteko. Baduzue
ordua zuen kapillatxo sakrosainduetatik
irten eta herriarekin konfunditzeko. Eta
berriz ere batzuek elite bezala irauteko
beste ezertarako balio ez duten irografi-
proposamenak, supaztarreko katu zaha-
rrak irents ditzala lehenbaitlehen.

JON URRUJULEGI

"Askatasunerako kultura" lemapean
ospatu da Iruinean nafar ikasle talde ba-
tek antolaturiko "Lehen Ikasle Astea".
Lau hitzaldi eta asteari bukaera emateko
"gosari demokratikoa" -grisak iristean de-
segina zena- egin dira honen barrenean.

"Nafarroako" Unibertsitateari lagun-
tza eskatu zitzaion, baina ukatu egin
zuen, are gehiago, astearen berri ematen
zuten kartelak bere barrutian jartzea gale-
razi egin zuen. Eta kontuan izan behar
da, "Nafarroako" Unibertsitatean ikas-
leek parte har lezaketan kultur ekintzak
ez direla gehiegi izaten.

Maristen aretoa ehundaka ikaslez be-
te zen hitzaldietan. Eszenarioan ikurriña
eta Nafarroako bandera.

Aipagarrienak hitzaldien ondoko ez-
tabaidak dirateke. Bi postura desberdin
argi eta garbi azaldu ziren, eta hitzaldie-
tan programaturik ez bazegoen ere, gai
bera ateratzen zen behin eta berriz; Opu-
sen Unibertsitate.

Nafarroako ikaslegoaren barrenean
dauden bi korriente agertu ziren: bata ge-
hiengoarena, Unibertsitatearen demokra-
tizazioaren eta irakaskuntza zientifiko eta
herrikoiaaren aldekoa eta bestea guttien-
goarena -gehien nafarrak ez diren ikas-
leak osatzen dutena- "Nafarroako" Uni-
bertsitateari eta irakaskuntzari dauden
bezala eustearen aldekoa. Korriente hone-
tako batzuren interbentzioak oso gogo-
rrak izan ziren, batzuetan iraingarriak,
-adibidez iaz Jurramendiko gertaeretan
parte hartu zuelako aski ezaguna den De-
retxoko ikasle batena- eta Euskal Herriak
bere eskubideen alde daraman borrokaren
aurkakoak. Baten batek esan zuen ikurri-
naren orde "bandera nazionala" jarri be-
har zela han.

Beste posturakoak, kasuren bat sal-
bu zuzentasun osoz hitzegin zuten. Opu-
sen Unibertsitatearen antidemokratikota-
suna eta elitismoa salatu zituzten, selekti-
bitatean eta ikasleek parte hartzeko bi-
deen faltan azaltzen direnak.

Lehen hitzaldia, "Irakaskuntza Nafa-
rroan" gaiaz, Jabier de Miguelek eman
zuen. Lau urtetik sei urte arteko haurren
eskolatzea ez dela ehuneko 40ra iristen
esan zuen, hau "irakaskuntzaren lehen se-
lektibitatea" delarik. Irakaskuntza profe-
sionalaz 4.000 plazaren defizita dagoela
azaldu zuen; baita ere Diputazioak zeinen
gutxi laguntzen dien Eskola Unibertsita-
rioiei: 1975ean miloi bat baino gehixeago
eman zien, Unibertsitateari 100 miloi
ematen zion bitartean. Unibertsitateak
aurten bertan sartzeari eskatu zuten ikasle
nafarretatik ehuneko 20ri, ukatu egin die
lekua.

Hurrengo egunean José Burdiel, Ma-
drilgo "Universidad Complutense"ko ira-
kasleak, unibertsitatearen historia azaldu
zuen; Espainiako estatuan unibertsitate
elitistaren konzeptua mende honetako bi-
garren zatian krisisean jartzeko dela zioen,
klase berriak unibertsitatean sartzean;
unibertsitatearentzat alternatiba demo-
kratiko bat proposatu zuen.

Hirugarren egunean José M. Balbás
kazetariak eta Teodora Ronco eta José
Jabier Zufia ikasleek Nafarroako ikasle
mugimenduak hitzegin zuten, 1968 ur-
tean hasi -Opusek 50 espediente ezarri zi-
tuenean- eta urtetan zehar masa mugi-
mendua organizatu arte, "Comités de Es-
tudiantes de Navarra" zirelakoekin.

Hauk desegin direnean ez dela beste mu-
gimendu organizaturik sortu agertu zuten.

Azken egunean Koldo Martinez ikas-
lea Euskal Unibertsitateaz mintzatu zen;
heziketa arazoaren soluzioa Euskal Herri-
koi Unibertsitatearen sortzea dela zioen,
horretarako lehen pauso bezala Hego
Euskadiko lau probintzientzat barruti ba-
karra eginaz; hau benetako demokrazia
batean bakarrik egin ahal daitekeela esan
zuen.

Azken egunean Unibertsitateko kan-
pusean "gosari demokratiko" bat egin
zen ehundaka ikasle zirelarik bertan. Le-
hen esan den bezala, grisek etortzean, sa-
kabanatu egin behar izan ziren. Era hone-
tan bakutu zen Nafarroako ikasleek -Uni-
bertsitateetik aparte noski- eratu duren le-
hen ekintza kulturala.

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA - TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA- 6

APIRILA 10-24

IHARDUNAK

Donibane Lohitzunen eta Hendaiian, apirilaren 15etik 29ra, Ikastolaren aldeko ihardunak:

- 15ean, Donibaneko kasinoan, "Bordaxuri" antzerkia.

- 16ean, "Jai Alai" pelotalekuan, Pantxoa eta Peio, Lete eta Valverdekan kantaldia.

- 18ean, "Euskara zertan den" gaiaz, Haritschelar eta Landarten hitzaldia.

- 20ean "Euskal historia"z mintzatuko dira J.L. Davant eta P. Narbaitz.

- 22an, "Ikastolak eta SEASKA" gaiaz hitzegingo dute SEASKAkoek.

Hitzaldiok "Dukotenia"n izanen dira.

- 23an, Hendaiako "Beltzania" pelotalekuan, harrijasotzaileak.

- 24ean, Donibanen, erromeria, "Minxoriak" xuberotar taldearekin.

- 29an, Donibaneko Kasinoan "Matalaz" antzerkia.

Bestalde, apirilaren 9tik maiatzaren 1a arte, Pantxoa Santesteban eta Etxeberriaren eskultur erakusketa izango da Donibaneko portuan.

IKASTALDIAK

Tolosan, kultur ikastoroaren barnean, hitzaldiok emanen ditu Gurutz Ansolak, euskaraz, bi aste hauetan:

- apirilaren 12an, "Euskal ekonomia oraingo joerak".

- 14ean, "Azken urtetako egitura aldaketan analisisa".

- 19an, "Oraingo egoeren diagnostikua".

- 21ean, "Herri alderdia eta euskal ekonomia".

JAIALDIAK

Donostian, apirilaren 16ean, Herri Kanta Topaketak; parte hartuko dutenak hauek dira:

Corsicako Cantamu populu Corsu; Galesko "Saffy Iwan"; Flandraiko "Deulaase Barden" Bretoniako "Glenmor"; Catalunyak Luis Miquel eta Marina Rosel; Galiciako Miro Casabella; Alsaciako "Siffer" eta Euskadiko Maite Idrin, Miko Etxhart eta Urko.

Antolatzaile: Ikastolen Guraso Elkarteen Konfederakuntza Prohibitzaile, Hezael eta IPES. Kiroldegi munizipalean izanen da saio hau, arratsaldeko 6etan.

zarena; "Atsedan ta pakea", Zipriano Larrañagarena; "Gure esperantza", Koldo Izagirre eta Iñaki Gurrutxagarena; "Atunetara", Joxe Koldo Zurutuzarena eta "Euskal arrantzale" Arenduina dira. Apirilaren 23tik maiatzaren 21era bitartean aurkeztuko dira, lehiaketa antolatu zuten herrietan.

HITZALDIAK

Zegaman, Guraso Elkartek martxoan, apirila eta maiatzarako antolatutako duen hitzaldi sailari jarraiki, apirilaren 15ean "Euskal sindikalgiatza"z mintzatuko dira Martin Auzmendi eta Juan Jose Zubimendi; hilaren 22an berriz, gai berdinaz Martin Jauregi. Hitzaldiok gazteen biltokian izanen dira, iluntzeko 8,30etan.

LIBURUAK

ALFONSO IRIGOIEN, Luis de Lázaro Uriarte eta Manuel Llano Gorostiza. LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA.

"Pintores y escultores vascos de ayer, hoy y mañana" delako sortan argitaratu da Alfonso Irigoien hainbat koadro azaltzen dituen ale hau; idazle ez ezik, pintore ere bai bait dugu euskaltzain hau. Koadroen gaiak oso desberdinak —paisajeak eta erretratoak batipat, baita bodegoiak, abstraktoak, e.a. ere—; kolorea da nagusi, bereziki urdina, eta hontan oinarritua dagoen "Libe eta Eneko ama-semeak" koadroa

delarik aipagarrienetarikoa; "Fraileak" deritzana ere originala da benetan.

EDITORIAL LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA
DIRECCIÓN: LUIS MARTÍN DE VETIANA
VOLUMEN 29: PINTORES Y ESCULTORES VASCOS DE AYER, HOY Y MAÑANA

Alfonso Irigoien

TEXTOS DE LUIS DE LÁZARO URIARTE Y MANUEL LLANO GOROSTIZA

DISKOAK

HEMEN GAUDE, Urko L.P. "Kantaldi honetan tinkatzen ari da gure nortasuna. Euskaldunen nortasuna. Horrengatik, zuek parte hartzea eskatuko nizueke eta horrela gure indar guztiekin esatea, HEMEN GAUDE!". Nahiko adierazgarria da diskoaren azalean agertzen den aurreko letrorakada hori. Barruan, Donostiako Printzipaleko kantaldia ematen da: kanta ezagunenetakoa "Guk euskaraz, zuk zergatik ez?" (Urko-Aresti) eta horrenbeste entzun ez direnak ere bai.

LEHIAKETAK ETA BESTE

Pasai Antxoko liburutegiak antolatuturik, Donostiako Aurrezki Kutxaren laguntzaz, haur eta gazteentzat literatura txapelketa: 15 urtetik 21 arteko gazteak eta 7 urtetik 14 arteko haurrak parte har dezakete; lanak euskaraz edo erdaraz idatz litezke; orijinalak eta argitaratutakoak izan beharko dute, gai librea hartuaz; gazteen lanek lau orri beharko dituzte guttienik, makinaz edo eskuz tartebika idatzirik, alde batetik bakarrik; haurren lanek berriz, bi orri guttienik, eskuz idatzia alde batetik; lanak izenpetu gabe bidaliko dira, orri bakoitzean lema anonimo edo hiru zenbakiz osatutako numero bat jarriaz; sobre txikia go batean egilearen izena, adina, helbidea, ikastetxearen izena eta etxeko telefonoaren numeroa jarriko dira. Lanak helbide honetara bidaliko dira: Biblioteca Pública Municipal de Pasajes Antxo, C/ Zumalakarregi, 15; Aurrezki Kutxak Lezo, Erreterria, Herrara, Altxa, Trintxerpe eta hiru Pasaietan dituen bulegoetan ere utzi daitezke. Sariak, gazteen lehiaketarako, hauek izanen dira: 4.000 pta. lehenengorentzat, 2.000 bigarrenarentzat eta 1.500 hirugarrenarentzat; haurren txapelketarako berriz, 1.000, 700 eta 500 pezetaokak; akzesit batzu ere banatuko dira. Sari hauk hutsik edo beste sari berezi baten sortaketatik aldatuturik gera daitezke.

DURANGOKO AZOKA NUMEROTAN. Jaso berri dugu Durangoko XI. Euskal Liburu eta Disko Azokari buruzko estudio bat, hainbat dato estadistiko ematen duena, hoiaren artean gehien saldu ziren liburu eta diskoen zerrendak. Hona hemen:

LIBURUAK

"El Canciller Ayala, su obra y su tiempo". C.A.M. de Vitoria.
"Bombas y mentiras sobre Gerencia", Cástor Uriarte. La Gran Enciclopedia Vasca.
"Entre la libertad y la revolución", J.A. de Aguirre. San Miguel.
GAIK (aldizkaria). Leopoldo Zugaza.
"Elnacionalismo vasco", Beltza. Txertoa-Zabaltzen.
"Hil ala bizi" Larraun.
"Euskal historian zehar" Iker. KIMU saiala. Gero.
"Euskara batua zertan den", Larresoro. Jakin.
"Andereño", X. Gereñi. Kriselu.
"Txirrita" Auspoa.

"Nire lehen liburua", Ediciones Vascas.
"Método de euskera". Cinsa.
"Ikastola hiztegia", Euskaltzaindia.
IKASTOLA liburutegia. Gordailu.

saltzako harzuloko ikerketa eta topografi lanak izango dira inportanteenak; harzulo hori Gipuzkoako zabalea da, 10 kilometro baino gehiago dituelarik. Lanak bukatzerakoan, dato guztiak bildu eta argitaratuko dira.

DISKOAK

"Sakonki", Urko. "Kantatzera noazu", X. Lete. Pantxoa eta Peio.

- E.A.J. eta ukabila. Aurreko astean agertu genuen kartel eta eranskailuaz, kalean ezik, "EUKADI, Eusko Alderdi Jeltzalearen izpar aldizkaria"n aurkitu dugu esplikazioa. Jakin nahi duenak, ikus beza aipatu aldizkari horren 16. zenbakian "La verdadera historia de este puño" artikulua.

XII Euskal Herriko Espeleologi taldeen lan-egunak; apirilaren 7-tik 10 era bitartean izanen dira, talde hauek parte hartuko dutelarik: Donostiako Arantzadik, Iruineako Principe de Vianak, Bizkaia eta Arabako Diputazioen Espeleologi taldeek, Eibarko Klub Deportiboko taldeak eta Barakaldoko Esparta espeleologi taldeak, 50 espeleologo izanen dira danera. Ge-

Oraingoan berriz ere Iruineko Opuseko periodomotik euskaldun gutti etorriko ote?

GUDARITZA

Gudaritzak sortu du
hainbeste armoni
piskat aztertutzea
ez ahal da komeni;
zulo horretan nola
aurkitzen naizen ni
bertso batzuk nai ditut
gai hontan ipini,
eta sortu ninduen
lurrari eskeini.

Sortu leiken galdera
denontzat berbera:
nundik da gudaritzak
izan dun harrera?
erantzuna, kondairak
dakarki aurrera:
euskaldun lege-zarrak,
sartzean lurpera
hor du bere jaiotza
eta etorrera.

Orain dela eun urte
Canovasen hitza;
hartuz bere eskuan
euskaldunon giltza,
gure Aberriaren
lege zarrak pitza,
kontribuzioak sortu
eta gudaritza
harrez gero honela
hargatik gabiltza.

Beraz, Canovas dugu
gaitz honen zuztarra
emanaz gaztetasun garra;
otsoen zerbitzuan
bildotsan indarra;
otso, hoién morrontzan
ibili beharra
hau da, Euskadik duen
naigabe bakarra.

Irten nahi dugu, gazte
guztiok gudari;
baina zer helburukin,
garbi da nabari;
maite dugun Aberri
honen zerbitzari,
burruka aldietan
eginez gidari
beharrezkoa duen
askatasunari

Orain arte izana
etsai nabarmena,
bere mesederako
euskaldun almena,
naiz barruz gorrotatu
hainbeste ordena,
halare, bete behar
esandako dena
hau da, tristea eta
samingarriena

Bi ertzetan gorria,
erdian du "ori",
zapi atzerritarra
da guretzat hori;
belaunika arazi
aurrean denori;
nortasuna kentzeko,
"gu" euskaldunori,
baina sare hoietan
ez gara erori.

Zapirik ez dugu nahi
holako kolorez,
orain ez dugu maite
eta gerore, ez
hori, besarka behar
haintzaz eta ospez,
laxtanduko genduke
poz eta ohorez
ikurrina balego
zapi horren orde.

"Gudari" agindua
tarteetan dagola
atzerrian hainbeste
gazte gaude hola,
Naiz eman Cartagena
berdin da Ferrola
gorde nai dugu beintzat
ahal bada inola
zainetan dabilkigun
euskaldun odola.

Agindu hau noiz arte?
egin leike galde
Aldakuntzan ustea
badegu alare.
egiten garenean
lege zarran jabe
gudaritza hautsirik
biziko gerade
atzerrira morrontza
gudari joan gabe.

Hori da helburu bat;
gaurkoz nagusia
bestela laister dugu
azken igurtzia,
"gerora" begiratu
dago ikusia:
gaur guri beharturik
hor erakutsia,
mesederako izan
leikela guzia.

"Canovas dugula gaitz
honen zuztar dena"
hori da nik haseran
aitortu dutena.
Opari hau eginez
dijoa azkena
lortu dezagun azkar
Fueron itzulpena
eta horrek eskatzen
duen ondorena.

EUSKAL EKONOMIAZ ZER? GURE HITZA: BAT BERRIA, SORTZEA

Langile geranon komunikabide bilaka dezagun Egin. Gure arazoez informa dezan. Gure interesak defenda ditzan.

Langileriaren informazioa, enpresarien problematika, gure ekonomia eta askatasuna, egunkari berri baten beharretan daude.

Benetan geurea, berjabea, geuk nahi dugun hori izan dedin, egin dezagun guztiok Egin.

Elkargoan eginez. Guztiok finantziatuz.

Egin dezagun geure egunkari berri eta egi-zalea.

Harpide zaitetz eta partzuer-kontu bat eskura, kupoi hau bete eta ORAIN, S.A.-ri bidaliz: ORAIN, S.A.

Apartado 1567. Bilbao.

Apartado 444. Pamplona.

Apartado 1397. San Sebastián.

Apartado 420. Vitoria.

EGIN egunkariaren finantziaketan esku hartu nahi dut:

Urteko harpidetzaren bidez. ☐

(2.000 a 100 000.) _____ pezetako partzuer-kontuaren bidez.

Ordaintzeko era

Giro n.º _____ Cuenta corriente n.º _____

Bankoa _____

Deitura _____

Helbidea _____ Telefonoa _____

Hiria _____ Probintzia _____

egin

HAGAMOS EGIN. EGIN DEZAGUN EGIN.

EDERRAK BEZTAIN EGOKIAK

Y&Y

Zaldibia - Apartado-23

Tel. 41 680 88088